

BIBELTOLK, m. 2. Utläggare, förklarare af den Hel. Skrift.

BIBELTOLKANDE, n. 4. Se *Bibeltolkning*, 1.

BIBELTOLKARE, m. 5. Se *Bibeltolk*.

BIBELTOLKNING, f. 2. 1) Handlingen, då man utlägger, förklarar bibeln. — 2) Innehållet af tal eller skrift, som förklarar bibels ordmening.

BIBELTRYCK, n. 5. 1) Tryckning af bibeln. 2) Särskilt boktryckerstil, som särdeles i äldre upplagor af bibeln blifvit begagnad.

BIBELTRYCKSTUNNA, f. 4. Gammal afgift, som utgår af kyrkorna, ursprungligen anslagen till bestridande af kostnaden för bibels tryckning, men af Carl XI anslagen till underhåll för lärde män och utgifvande af nyttiga böcker i hvarjehanda ämnen.

BIBELVERK, n. 5. 4) Hela bibeln med der-till hörande utläggningar, anmärkningar, o. s. v., allt sammanfattadt till ett gemensamt helt. — 2) Upplagor af bibeln på flera språk, för den lärda bibelforskningen.

BIBERNELL, bibernäll, f. 5. Se *Pimpinella*.

BIBETYDELSE, f. 5. Särskilt betydelse, som ett ord har jemte den hufvudsakliga.

BIBEVIS, n. 5. Bevis af mindre vikt, som tjénar till stöd för ett annat, mer afgörande.

BIBLIOGnosi, bibliognos, f. 5. Se *Bibliografi*, 2. [---sle.]

BIBLIOGNOST, bibliognöst, m. 5. Bokkännare.

BIBLIOGRAF, bibliograf, m. 5. 1) Bokskrifvare. — 2) Bokkännare. [---graph.]

BIBLIOGRAFI, bibliografi, f. 5. 1) (föga brukl.) Bokskrifning. — 2) (allmännare) Vetenskap, som sysselsätter sig med kännedomen om alla folkslags och tiders skrift- och tryckalster. — 3) Förteckning på utkomna böcker. [---graphic.]

BIBLIOMANI, bibliomani, m. 5. Bokvrurm.

BIBLIOMANI, bibliomani, f. 5. Bokvrurmeri.

[---nie.]

BIBLIOTEK, biblioték, o. biblioték, n. 5. o. 5. 1) Boksamling. — 2) Hus eller rum, der böcker förvaras. — Syn. Bibliotekshus, Biblioteksbyggnad, Biblioteksrum, Biblioteksal, Boksal. [---theik.]

BIBLIOTEKARIE, bibliotekarie o. bibliotekarie, m. 5. Person, som har högsta tillsyn öfver ett ofantligt biblioték eller har värden om ett enskilt sådant. *Konglig b.*, vid ett kongligt biblioték. [---theik ---, ---theek ---.]

BIBLIOTEKS-AMANUENS, ---teks---ånnis, m. 5. Amanuens vid ett biblioték. Jfr. *Amanuens*.

BIBLIOTEKSBYGGNAD, f. 5. Enkom uppförd byggnad till böckers förvarande.

BIBLIOTEKSHUS, n. 5. Se föreg.

BIBLIOTEKSRUM, n. 5. 1) Rum, der en större eller mindre samling af böcker, på ordnad sätt och uppställda på hyllor, förvaras. — 2) Rum, ämnadt till sådant ändamål, eller dertill förut användt, äfven om det för närvarande är tomt eller till annat ändamål begagnat.

BIBLIOTEKSSTEGE, m. 2. pl. — *stegar*. Stege, som begagnas i biblioték, för att ifrån de högre hyllorna nedtaga böcker.

BIBLISK, a. 2. 1) Som tillhör, har afseende på bibeln. *Bibliska Historien*, sammandrag af det historiska i bibeln. — 2) Till form eller innehåll liknande eller öfverensstämmande med bibeln. *B. stil*.

BIBLINGA, v. a. 1. o. 5. (böjes som *Bringa*; brukas dock mera efter första konjug.) Egentl.: bringa till, tillföra, efter det tyska: *bebringen*.

1) (mindre brukl.) Anföra, framföra, framte. *B. bevis, vittnen*. — 2) Meddela (underrättelse, undervisning), ingifva (vissa tankar, åsigt, o. s. v.). *B. någon en nyhet. B. undervisning i en konst, en vetenskap. B. kunskaper, insigt, släcklighet, färdighet. B. en person god tanke om någon, om en sak. Man har b-t konom en dålig tanke om mig.*

BIBRINGANDE, n. 4. Handlingen, då man bibringar.

BIBANK, m. 2. Bänk, hvarpå bikupor stå.

BIDA, v. a. 1. o. 2. Vänta, dröja. *B. en liten stund här utanför, medan jag går in. B. här, till dess jag kommer igen*. — Syn. Se *Vänta*.

BIDEVIND, m. 2. sing. (sjöt.) Sidvind. *Segla b.* säges om ett fartyg, då vinden fyller dess så snedt eller förligt som möjligt brassade segel, i en med väras nästan jemnlöpande eller något akterligare riktning. — *Ss. B-ssegling*.

BIDEVINDSLINJE, f. 5. (sjöt.) Benämning på hvardera af tvänne imaginära linier, som emot vindens riktning bilda omkring 70 graders vinkel. Äro af två slag: *styrbords-* och *babords-bidevindslinjer*.

BIDEVINDSSEGLARE, m. 5. 1) (sjöt.) Fartyg, som seglar bidevind. — 2) (nat. hist.) Ett slags Stråldjur, af Näseldjurens klass och Slangdjurens ordning, hvilket med tillhjelp af en luftblåsa seglar omkring på oceanen, när blåsan är utspänd, men sjunker, när den sammanklämnes. Lyses i mörkret och åstadkommer brännblåsor, om den vidröres. *Physalis Arethusa*.

BIDRAG, n. 5. Ifvad man utgifver eller gör, för att dermed hjälpa till att befrämja något visst ändamål. *B. af de skattdragande till statens underhåll. B. till en svenskkassa. Han har lemnat vigtiga b. till Sveriges historia*. — Brukas i plur. ofta som boktitel, för att antyda, att ämnet icke blifvit utförligt behandlad, utan blott helyst ifrån en eller annan sida; eller ock, att boken blott innehåller strödda drag, uppgifter, meddelanden, som i sin mån kunna bidraga till något litterärt ändamål.

BIDRAGA, v. n. 3. (böjes som *Draga*) 1) (om person) Utgifva eller göra något, som kan tjena till befrämjande af ett visst ändamål. *B. med pennningar till ett företag. B. efter sin förmåga. B. till någons fortkomst, lycka. B. till någons förderf. Han bidrog mycket till segern. Rehusköld bidrog genom sin afundsjuka ganska mycket till den olyckliga utgången af Carl XII:s låg till Ukrän*. — Syn. *Blåda, Medhjelpa till, Befordra, Understötja, Främja, Befrämja*. — 2) (om sak) I sin mån verka, förantleda. *Den- na omständighet bidrog mycket till hans fall*. — Syn. *Medhjelpa till, Befordra, Förantleda*.

BIDRAGANDE, n. 4. Handlingen, då man bidrager.

BIENN, bi'nn, a. 2. (bot.) Tvåårig. Säges om växter, som gro ena året, men bära frukt det andra och sedan utdö.

BIFALL, n. 5. 1) Förklaring, att man tillåter något ske, hvarom begäran blifvit framställd. *Lenna, gifva b. till något. Han har vunnit föräldrarnes b. till äktenskaps ingående. Det har skett med mitt b.* — Syn. Se *Samtycke*. — 2) Gällande, godkännande; beöm. *Vinna, hafva, få allmänt b. Gifva, yttra sitt b. Tecken till b.* — Syn. Se *Beröm*.

BIFALLA, v. a. 3. (böjes som *Falla*) 1) Förklara, att man tillåter något ske, som blifvit begärdt.

Jag b-ller er begäran. Han har b-llit, att det får ske. Det kan jag icke b. — Syn. Se *Samtycke*. — 2) Yttra sitt gillande af något. *B. ens tankes mening*. — Syn. Se *Gilla*.

BIFALLANDE, n. 4. 1) Handlingen, då man bifaller. — 2) Bifall (hem. 1).

BIFALLSROP, n. 5. Ljudligt, högt yttrande af bifall (i begge bem.). — Syn. *Acklamation; Applåd*.

BIFALLSSORL, n. 5. Sorl, som uttrycker bifall (hem. 2).

BIFALLSTECKEN, n. 5. Tecken, hvarigenom man tillkännagifver sitt bifall (i begge bem., men isynnerhet 2).

BIFALLSYTTRING, f. 2. Yttring af bifall (i begge bem., men isynnerhet 2), antingen genom ord, tecken eller handling.

BIFF, m. 5. (engelska ordet *Beef*) Oxkött, vanligtvis af oxens länd, anrättadt till mat.

BIFFKÖTT, m. 5. Oxkött.

BIFFSTEK, f. 2. Lagom tunna skifvor af det bästa och saftigaste köttet på en ox, vanligtvis taget af länden, hvilka bultas väl, kryddas starkt och stekas öfver sakta eld.

BIFIGUR, m. 5. (måll.) Figur, som blifvit bifogad de förnämsta och hufvudsakliga figurerna på en målning.

BIFJÄRIL, m. 2. Ett slags dagfjäril, stor som ett bi och med genomskinliga vingar. *Sesia apiformis*.

BIFLOD, m. 5. Mindre flod, som utgjuter sig i en större.

BIFLUGA, f. 1. Ett slags insekt af flugsläktet. *Musca apiformis*.

BIFOGA, v. a. 1. 1) Foga något till, vid ett annat, så att det hör tillsammans dermed; tillägga. *B. några prydnader till en högtidsdrägt. B. ornament till ett byggnadsparti*. — 2) (fig.) Till bevis, upplysning, förklaring, exempel eller för annat ändamål tillägga något (ord, skrift, dokument o. s. v.). *B. mertförteckning till sin ansökan. Af b-de protokollsutdrag upplyses, att . . . Jag vill, till hvad jag haft åran anföra, blott b. ännu ett ord*. — Syn. Se *Tillägga*.

BIFOGANDE, n. 4. Handlingen, då man bifogar.

BIFRAT, n. 5. Insekt af malsläktet, som isynnerhet håller sig vid vax och honung. *Phalena tineae melonella*.

BIFRÖST, bi'fräst, m. 5. Enligt Eddaläran en bro, som gudarne hade byggt emellan himmel och jord. Regnbågen.

BIFRÅGA, f. 4. Ämne, sak af underordnad beskaffenhet, som står i sammanhang med hufvudsragen eller det hufvudsakliga ämnet.

BIFRÅGARE, m. 5. Se *Bihök*.

BIFÖRDEL, m. 2. Obetydligare fördel, som åtföljer en större, hufvudsaklig.

BIGAMI, --mi', f. 5. Tvegitte. [---mic.]

BIGARRA, bi'garrå, m. 5. (fr. *Bigarreau*) Ett slags söta, stora körsbär, af trädslaget *Prunus Cerasus duracina*. Benämnes i världslost *Bigarong*. — *Ss. B-träd*.

BIGERNING, f. 2. (föga brukl.) Se *Diarbeta*.

BIGGA, f. 1. Se *Argbigga*.

BIGOTT, bi'gott, a. 1. (fr. *Bigot*, af tyska orden *bei Gott*) 1) Öfverdrifvet, vidskepligt andaktig. *Konung Ludvig XIV var ganska b.* — 2) Som uttrycker bigotteri. *B. min, uppsyn*.

BIGOTTERI, n. 5. (fr. *Bigoterie*) Öfverdrifven, vidskeplig andakt.

BIGÅRD, m. 2. Enkom inhägnad gård, plats för bikupor.

BIGÅRDNING, bi'gårdning, f. 2. Se *Begårdning*.

BIGÖK, m. 2. Se *Bihök*.

BIGÖRA, n. 5. sing. och

BIGÖROMÅL, n. 5. Underordnad, mindre väsendligt göromål, som verkställes i sammanhang med det hufvudsakliga.

BIHÄNDEL, m. 2. sing. Särskilt, mindre händelsrörelse, som man driver jemte den hufvudsakliga.

BIHANDLING, f. 2. (estet.) Se *Episod*.

BIHÄNG, n. 5. Egentl.: något som hänger vid ett annat. 1) Hvad som åtföljer, är vidfäst, bifogadt, tillägit något annat hufvudsakligt. *Denna prydnad utgör ett b. till konungamanteln*. — Ordet förekommer i denna bem. ganska ofta i botanik, anatomi och fysik. — 2) Titel på: a) en bok, skrift, som blifvit utgifven, för att tjena till bevis, förklaring, upplysning o. s. v. för en mening. — b) Afdelning i bok, skrift, tillägit för samma ändamål. — Syn. *Appendix*. — c) Särskilt tidningsblad, utom den bestämde nummerföljden, hvilket utgifves till fylnad, såsom bilaga eller för något visst, tillfälligt ändamål. — Syn. *Supplement*.

BIHANGSVIS, adv. Såsom bihang.

BIHUFVA, f. 1. Ett slags hufva, som man vid biskattning, brens svärmning o. s. v. begagnar, för att skydda sig för biens gaddar.

BIHUS, n. 5. Framtill öppet skjul för bikupor, med bräddak, bräddväggar och bräddgolf, på hvilket sednare bikupor ställas.

BIHÄNDELSE, f. 5. Se *Episod*.

BIHÖK, m. 2. Se *Biåtare*.

BINKOMST, c. 5. Obetydligare inkomst, som åtföljer en annan hufvudsaklig.

BIKAKA, f. 1. Vaxkaka, sådan som den uttages ur bikupan, med sin sittande honung.

BIKAPPA, f. 1. Enkom gjord kappa, som begagnas, när man skattar bin, o. s. v.

BIKLASE, m. 2. pl. — *klasar*. Hop af bin, som sitta på hvarandra i form af en klase; förekommer vid svärmning eller under flustret på kupan.

BIKRONA, f. 1. (bot.) Blombihang, närmast liknande blomkronan och utgående från densamma.

BIKT, c. 5. (det tyska *Beichte*) Bekännelse inför en kyrkans tjänare om fel eller synd, eller yppande af någon hemlighet. Ordet tillhör den katoiska kyrkoordningen, och motsvaras hos oss till någon del af orden: Skrift, Skriftning, Skriftermål. *Göra b. Gö till b. Komma från b-en. Afhöra någons b.*

BIKTA, v. a. 1. (det tyska *beichten*) 1) I egenskap af kyrkans tjänare afhöra någons bikt. *B. någon*. — Syn. *Skrifta*. — 2) Inför en kyrkans tjänare bekänna (fel, synd, hemlighet). *B. sina synder för prästen*. — Syn. *Bekänna*. — V. n. och *B. sig*, v. r. Inför en kyrkans tjänare afgifva sådan bekännelse. *B. sig för prästen*. — Syn. *Skrifta sig*.

BIKTANDE, n. 4. Handlingen, då man biktar.

BIKTARN, n. 5. Person, som låter biktas sig af någon kyrkans tjänare.

BIKTÄG, m. 2. (hos katoikerna) Viss dag, då en person plågar biktas.

BIKTFADER, m. 2. pl. — *fäder*. (hos katoikerna) Andelig man (prest eller munk), för hvilken man vanligtvis plågar biktas sig.

BIKTFORMULÄR, b'ekf'ärrm'ulär, n. 3. o. 5. Särskilt formulär, som vid biktning begagnas.

BIKTNING, f. 2. Se *Biktande*.

BIKTPENNINGAR, m. 2. pl. Afgift, som vid biktning erlägges.

BIKTSTOL, m. 2. (i katolska kyrkan) Enkom för biktning inrättad, vanligtvis framtill halft tillsluten, på begge sidor med galler försedd stol, hvarnti en prest sitter, då han emottager bikten af någon framför stående person.

BIKUBB, m. 2. Se *Biktelse*.

BIKUNG, m. 2. 1) Person, som är väl bevärdad i konsten att skåta bin och äger en stor mängd bikupor. — 2) Se *Bivaktare*.

BIKUPA, f. 1. 1) Konstgjord boning för bin, i form af en kupa, af hopvriden balm, flätad vide, o. s. v. *Låta göra en b.* — 2) Sådan kupa, med inrevarande bin. *En b., som har mycket honung. Skatta b-por.*

BILA, f. 2. 1) Yxa med bred, rundad egg och kort skaft. Timmermansyxa. Häraf härleder sig uttrycket: *Bil- och bordsfärdig*; se detta. — 2) Större sådan yxa, som begagnas af skarprättare vid afriktningar. Skarprättaryxa.

BILA AF, se *Afbla*.

BILAGA, f. 1. Hvad som bilägges (till inlaga, rättegångsskrift, ansökan, eller litterär afhandling, bok, skrift), för att tjena till bekräftelse, bevis, stöd, upplysning, exempel. *Fyra b-gor åtfölja rättegångshandlingarna. Ett historiskt verk med flera b-gor. B-nu littera D*, den fjerdje i ordningen.

BILBOCKE, bilb'åck, m. 5. (fr. *Bilboquet*) Leksak, bestående af en kula, fästad vid ett snöre, som uppkastas i luften, då konsten är att uppfånga den i en liten skål eller på en spets.

BILBREF, n. 5. (sjöf.) (det tyska *Beilbrief*) 1) Af vederbrännande myndighet utfärdadt bevis, rörande stället, der ett fartyg är bygd, dess byggnadsstätt, hufvuddimensioner och draglighet, samt huruvida det hållar för någon skuld. — 2) In-teckningsbevis för skulder, som blifvit gjorda i och för en skeppsbyggnad.

BILD, m. 5. 1) (i allmänhet) Liknande framställning af människa, djur eller annat föremål, genom bildhuggeri, teckning, ritning, målning, gravering, o. s. v. *Denna staty är b-en af en stor man. Se der, på denna lasta, Napoleons b. B-er utskurna i trä. Stå som en b., orörlig och liksom känslolös.* (Fig.) *Hon är icke annat än en vacker b., skön, men utan själ och känsla.* — *Syn.* Afbildning, Afbild, Figur, Beläte, Bild-stod, Porträtt. — 2) (särskilt) Afbildning genom bildhuggeri, i sten, trä, o. s. v., som är föremål för religiösa dyrkan. *Baals b-er. En b. af J. Maria. Helgonens b-er.* Om afgudars bilder brukas hellre *Beläte*. — 3) Liknande framställning af ett föremål, frambragt genom solstrålarnes brytning eller återstudsning. *Skåda sin b. i spegeln, i vattnet.* — 4) (fig.) a) Sages om allt hvad som jemfördt med ett annat föremål, i formel hänsigt mer eller mindre liknar detsamma, vare sig i fysiskt eller intellektuelt afseende. *Jagten är en b. af kriget. Ordet är en b. af tanken, skriften en b. af ordet.* — b) Framställningen af yttre föremål eller abstrakta ting för människans inre sinne. *B-en af hvad vi sett qvarstannar i själen. Han kan icke ur sitt hjerta utplåna b-en af den älskade. Hennes b-er följa mig öfverallt. Sorgliga b-er af framtiden.* — c) (ret.) Beskrifning af en sak genom en annan liknande, eller genom några dess egenskaper, för att göra

föreställningen af den förra mera levande och äskådlig. *Han talar alltid genom b-er. En adel, hög, djurf, skön, levande b. En dunkel, oklar, oöfentlig b.* — *Syn.* Figur, Metafor, Symbol.

BILDA, v. a. 1. 1) Gifva ordentlig form åt en oformlig massa. *B. en figur af vax.* Brukas i denna bem. mindre ofta. — *Syn.* Forma, Till-skapa. — 2) Frambringa, åstadkomma, verka, ut-göra. *Reguvalnet hade der b-t en djup grop. Det är dunster ifrån jorden, som b. molnen. Flera harmonierande ljud b. ett ackord.* — 3) (gram.) Sages om sättet att tillskapa, samman-sätta nya ord, eller på något sätt förändra förut befintliga. *Nya ord b-s dels genom utledning ifrån eller sammansättning af andra, dels genom förvrängning af de ursprungliga, dels genom omedelbar uppfinning. B. tempora af ett verb. Af infinitiven bildas particip i aktiva genom tilläggning i slutet af nde eller ende.* — 4) (fig.) Genom undervisning, lärdomar, exempel bibringa kunskaper, färdigheter, goda vanor, öf-ning. *B. en ungdom. B. hans förstånd, ka-rakter, omödmé, smak. B. sitt hjerta. B. nå-gon till dygd och goda seder. B. en lärjunge. B. soldater, sjömän. B. sin konstsmak genom studium af goda modeller. B. sin stil efter en författares.* — *Syn.* Dana, Tilldaga, Uppfostra, Uppöfva, Inöfva, Inlära. — *B. sig, v. r. 1)* (om sak) Uppkomma, uppstå, formera sig, blifva. *Framför strömmens utlopp har småningom b-t sig en holme. Molnen b. sig af dunster i luften. Denna lösa tanke b-de sig slutligen till ett fast bestut. En liga b-de sig emot ho-nom.* — 2) (om person) Uppöfva sitt förstånd, sin smak, sitt omödmé. *B. sig genom läsning af goda författare, genom umgänge med visa. B. sig till, inöfva, inlära sig till, t. ex.: B. sig till en skicklig fältherre, en god klaverspelare, o. s. v. B. sig efter, i uppförande eller utöfning- en af en konst rätta sig efter någon viss persons föredöme, exempel, lärar, o. s. v., göra hans åsig-ter, vanor, konstregler till sina egna. B. sig efter stora verlden. B. sig efter goda mästare. Denne bildhuggare har b-t sig efter Thorwaldsen.* — *Syn.* Dana sig.

BILDAD, a. p. 2. 1) (i kroppsligt afseende) Af naturen formad, skapad. Brukas i denna bem. alltid i förening med något adverb, företrädesvis *väl* och *illa*. *En väl, illa b. kropp. Väl b-e kroppsformer. En väl b. människa,* som har en skön kropp. *Jfr. Välbildad.* — *Syn.* Formad, Danad, Skapad. — 2) (i andligt afseende) Väl uppfostrad och undervist i hvad som bidrager att odla förståndet och förädla hjertat. Brukas i denna mening både ensamt och i förening med vissa adverb, dock icke *väl* eller *illa*. *En b. men-niska, man, kvinna, person. Mycket ganska, temmeligen, någorlunda b.* — Brukas äfv. någon gång substantivt, i plural, t. ex.: *Alla b-e inse ganska väl, all . . .*

BILDANDE, n. 2. Handlingen, då man bildar.

BILDANDE, a. p. 1. Som bildar (bem. 1, men isynnerhet bem. 4). *B. kraft, förmåga, d. v. s. Bildningskraft, Bildningsförmåga. En b. läsning, konversation. Ett b. umgänge. B. stu-dier. B. konst,* hvarje skön konst, som framställer något i bild, således Måleri, Bildhuggeri och Byggnadskonst med alla deras särskilda utgreningar, såsom kopparstickeri, bildgjuteri, stenstickeri, m. fl.

BILDBÄR, a. 2. (nytt ord, lånat ifrån tyskan) 1) Som kan bildas, formas, danas (i materiellt

hänseende). — 2) Emottaglig af bildning (i andligt hänseende).

BILDDYRKAN, f. sing. indef. Afgudabilders dyrkande.

BILDDYRKARE, m. 5. 1) En, som dyrkar afgudabilder. — 2) Kristen, som tillbeder bilder af Frälsaren, J. Maria och helgonen.

BILDERBIHEL, m. 2. pl. — *biblar.* Bibel-upplaga, prydd med koppar- eller stålstick, som framställva viss ämnen i Skriften.

BILDERBOK, f. 3. pl. — *böcker.* (mindre brukl.) Bok, prydd med bilder, tafior i koppar- eller stålstick, litografi, träsnitt, o. s. v.

BILDERGALLERI, -----ri, n. 5. Galleri, der en samling af skulpturarbeten och tafior, isynnerhet målningar förvaras. — *Syn.* Museum.

BILDERKABINETT, -----nätt, n. 3. o. 3. Mindre rum, innehållande åtskilliga slags bilder af obetydligare värde, såsom vaxbilder, dockor o. m. d.

BILDERSAL, m. 2. Stort rum, der en samling af skulpturarbeten och tafior, isynnerhet målningar förvaras. — *Syn.* Museum.

BILDFORMINGSKONST, f. 3. Se *Plastik*.

BILDFOT, m. 3. pl. — *fötter.* Ställning, hvar på en bild (isynnerhet bröstbild, men äfven hel figur) står. — *Syn.* Piedestal.

BILDGJUTARE, m. 5. 1) Person, som utöfvar bildgjuterikonsten. — 2) Handlangare, som biträder honom att förrätta den egentliga gjutning- en i formarna.

BILDGJUTERI, n. 5. 1) Konsten att af mjuka eller smälta ämnen, hvilka sedan härdna, såsom vax, gips, metaller, m. fl., i särskilt dertill gjorda former gjuta hvarjehanda slags bilder (bildstoder, figurer, sirater, vasor, o. d.). — 2) Inrätt-ning, verk med verktyg och redskap, som dertill behöfas. — 3) Ställe, der bilder sålunda gjutas. — 4) Sjelfva arbetet, förrättningen dervid. — 5) Bildgjutarens yrke. — 6) Samteliga personer, som utöfva det, antingen i allmänhet, i ett land eller i en stad.

BILDGJUTERIKONST, f. 3. Se *Bildgju-teri*.

BILDHANDLARE, m. 5. En, som drifver handel med bilder (bem. 2).

BILDHUGGARAKADEMI, -----mi, f. 3. Akademi, stiftad för bildhuggarkonstens utveckling och förkofran. [Bildt-----]

BILDHUGGARARBETE, n. 4. 1) Se *Bildhuggeri*. — 2) (foga brukl.) Sjelfva arbetet, sysselsättningen vid bildhuggarkonstens utöfning. [Bildt-----]

BILDHUGGARE, m. 5. 1) Konstnär, som utöfvar bildhuggarkonsten. — *Syn.* Skulptör. — 2) Handverkare, som af trä och stundom af andra mjukare ämnen (lera, gips, m. m.) förfärdigar hvarjehanda möbel- och byggnadsirater. [Bildt-----]

BILDHUGGARJERN, n. 3. Se *Mejsel*. [Bildt-----]

BILDHUGGARKITT, n. 5. Kitt af gips, stenspulver och lim, som i fria luften snart blir stenhårdt och af bildhuggare begagnas att fylla uppkomma springor. [Bildt-----]

BILDHUGGARKONST, f. 3. Se *Bildhuggeri*.

BILDHUGGERI, n. 5. 1) a) Konsten att af någon stenart, vanligen marmor, medelst mejsel förfärdiga (hugga) allchanda slags bilder, bildstoder, figurer, o. s. v. Utöfvarn häraf är konstnär. — *Syn.* Skulptur. — b) Konsten att af trä, stundom äfven af andra mjukare ämnen (lera, gips,

m. m.) förfärdiga hvarjehanda möbel- och byggnadsirater. Utöfvarn häraf är blott handverkare. — *Syn.* Skulptur. — 2) En bildhuggare (konstnär eller handverkare) yrke eller skrå. — 3) Dess atelier eller verkstad. — 4) Stället, der atelieren eller verkstaden befines. — 5) Sjelfva arbetet, sysselsättningen, vid bildhuggarkonstens utöfning. — 6) Konstverk, arbete, pjes, utförd af en bildhuggare (konstnär eller handverkare). *Jfr. följ. ord.* [Bildt-----]

BILDHUGGERARBETE, n. 4. Ett af bildhuggare utfördt arbete, större eller mindre. Brukas mest om arbeten af handverkare, som utöfva bildhuggeriet (so *Bildhuggare*, 2). Heter häftré Skulpturarbete, om bildhuggaren är konstnär. — *Syn.* Bildhuggararbete. [Bildt-----]

BILDLLIG, a. 2. Se *Figurlig*.

BILDLLIGT, adv. Se *Figurlligt*.

BILDNING, f. 2. 1) a) Handlingen, då man bildar. — *Syn.* Bildande. — b) (foga brukl.) Hvad genom denna handling uppkommit. — c) (vetensk.) Något som bildat sig, vanligtvis på ett ifrån allmänna förhållanden afvikande sätt. Förekommer i denna bem. mest i sammansättningar, t. ex. *Världbildning.* — 2) (fig.) a) Naturelligt utvecklande och fullkommande af samtliga människans anlag och förmågheter. I vanlig, inskränkt utöfning brukas det endast om själens förmågheter. *Ungdomens, hjertats, förståndets b.* — *Syn.* Uppfostran, Edukation. — b) Den odling, förädling och skicklighet, som såmunda blifvit en människas bibringad; det ädla, goda, sanna jemte de färdigheter, som i följd af uppfosttran eller sjelfstudier finnas hos en person. Bemärkseln inskränkes äfven här vanligtvis till själens förmågheter, framför allt förståndet och smaken. *Han har mycken b. Man talar mycket om b., men menar dermed ofta icke annat än den tomma fernissan af yligga insigter och talanger.*

BILDNINGSANSTALT, m. 5. Inrättning för bibringande af bildning, i ordets mest omfattande bemärkelse, d. v. s. kunskaper, konstfärdighet och sedlig förädling. Har vidsträckt betydelse äm Undervisningsanstalt, som inskränker sig till kunskaper och konstfärdighet, utan att innefatta hjertats odling.

BILDNINGSDRIFT, c. 5. (fysiol.) Den kraft, hvarigenom ett organiskt väsende växer och äfvo frambringar skadade delar.

BILDNINGSGRAD, m. 3. Den grad af bildning (bem. 2, b), en person innehar.

BILDNINGSGÄFFVA, f. 1. eller **BILDNINGSKRAFT**, f. 3. Se *Inbillningskraft*.

BILDNINGSLAG, m. 2. (fysiol.) Den i naturen stadgade lagen för ett organiskt väsendes bildning och utveckling.

BILDNINGSPERIOD, ----öd, m. 5. Viss tidrymd af människoläggets eller en nations andliga utveckling.

BILDNINGSPROCESS, -- pros'äss, m. 5. (fysiol.) Fortgången af organiska delars bildning.

BILDPAFF, n. 5. En massa af i vatten upplöst och sönderfördt papper, försatt med växt- eller djurlim, och som tryckes i formar, till bilder, dosor, lädor, modeller, m. m. Kallas äfv. *Papier maché*.

BILDPUNKT, m. 3. (opt.) Stället, der ljusstrålarne från ett föremål, återkastade från en buggig spegelyta, samlas till en afbild af detta föremål, antingen framom spegeln, om den är konvex, eller bakom, då den är konvex. Focus.

BILDRIK, a. 2. 4) Som i tal eller skrift mycket begagnar bilder (hem. 4, c). *En b. poet.* — 2) Som öfverflödar af bilder. *En b. stil.*

BILDSAM, a. 2. (nytt ord, lånat från tyskan) Som med lätthet låter bilda sig: böjlig, lärtäckt. *En b-t språk. En b. ung menniska.* Förekommer sällan.

BILDSAMHET, f. 3. (föga brukl.) Egenskapen att vara bildsam.

BILDSIDA, f. 1. Den sidan af ett mynt, en skådepenning eller medalj, der bilden, hufvudet befinnes. Kallas äfv. *Avers*.

BILDSKRIFT, f. 3. Skrift, som består i afbildningar af de verkliga ting. *B-en är den äldsta af allt slags skrift.*

BILDSKÄRARE, m. 3. Se *Bildsnidare*.

BILDSKÖN, a. 2. (poet.) Skön som en bild.

BILDSNIDARE, m. 3. Konstnär, som utöfvar bildsnidarkonsten.

BILDSNIDARKONST, f. 3. Se *Bildsnideri*, 1.

BILDSNIDERI, n. 3. 4) Konsten att i trä, elffenen m. m. utskära bilder, figurer, o. s. v. — 2) Verkstad, dertill hörande. — 3) Stället, der en sådan verkstad befinnes. — 4) Sjelfva arbetet vid utöfningen af denna konst. — 5) En bildsnidares yrke. — 6) Samteliga personer, som utöfva det, antingen i allmänhet, eller i ett visst land, en viss stad. — 7) Konstverk, arbete, utfördt genom denna slags konst.

BILDSPRÅK, n. 3. Sättet att i tal eller skrift uttrycka sig genom bilder (hem. 4, c). Bår ej förväxlas med Bildskrift; se d. o.

BILDSTEN, m. 2. Sten, hvarpå figurer, antingen genom konst eller till följe af någon naturverkan, finnas afbildade.

BILDSTOD, m. 3. Fristående hel figur, som afbildar en menniska eller ett djur. *En b. af marmor, brons, trä. Jupiters och Minervas b-er. Kolossal b.*, som mycket öfverstiger naturligt storlek. — *Syn. Staty, Stod, Bild.*

BILDSTORMARE, m. 3. (hyrkoh.) Benämning på dem, som i Byzantiska kejsardömet sökte utrota bilddyrkan och till den ändan sönderslog eller våldsamt borttog alla bilder ur kyrkorna och andra till gudstjenst begagnade ställen.

BILDSTRID, m. 3. (hist.) Strid, som fördes i Byzantiska kejsardömet emellan tvänne partier, af hvilka det ena förfäktade bilddyrkan, det andra åter sökte utrota den.

BILDTHUGGARE m. n., se *Bildhuggare* m. n.

BILDVERK, n. 3. Flera sammanhängande figurer, förfärdigade antingen af bildhuggare eller bildsnidare, till prydnad inuti eller utåtpå byggnader, såsom i kyrkor, slott, o. s. v.

BILDVIS, adv. Genom bild, figurligt.

BILINJE, f. 3. 4) Linie af underordnad vigt. Motsät: Hufvudlinie. — 2) Se *Sidolinie*, 2.

BILJÄRD, biljård, m. 3. (fr. *Billard*) 1) Ett slags spel, bestående deruti, att man medelst enuikom dertill förfärdigade kappar (Billjårdkappar, Köer) på ett stort, med grönt kläde öfverdraget bord söker att i en viss riktning framstötta elffenbenschulor (Bollar), så att de träffa andra och driva dessa ned i påsar eller pungar på sidorna af bordet. *Spela b. Vara skicklig i b.* — *Syn. Billjårdspel.* — 2) Sjelfva bordet, som dervid begagnas. — *Syn. Billjårdbord.* — 3) Inrättning med allt tillbehör för detta slags spel. *Hålla b.* — 4) Ställe, der biljård spelas. *Gå till b-en.* — *Syn. Billjårdrum, Billjårdsal.*

BILJÄRDBLUS, biljårdblus, m. 3. Påse eller pung, fästad under håll vid vällen af ett biljård-

bord, för att spelarne med sina kappar må kunna nedstötta bollarna deruti. — *Syn. Billjårdpung, Billjårdpåse.*

BILJÄRDBOLL, m. 2. Elfenbenskula, utlagd på ett biljårdbord, och den spelaren med biljårdkappen söker gifva en viss riktning. *Jfr. Boll, 2.*

BILJÄRDBORD, n. 3. Se *Biljård, 2.*

BILJÄRDERA, v. n. 1. Med en och samma kö stöta tvänne bollar.

BILJÄRDHÅL, n. 3. Hål i hörnen eller på längsidorna af en biljård, med derunder hängande pung (Billjårdblus).

BILJÄRDKULA, f. 1. Se *Biljårdboll.*

BILJÄRDKÄPP, m. 2. Se *Biljårdstång.*

BILJÄRDPRICK, m. 2. Märke på biljårdens bordskifva, dels för att urskilja kvarteren, dels ock för att utvisa platserna för vissa bollar.

BILJÄRDPUNG, m. 2. och **BILJÄRDPÅSE**, m. 2. pl. — *påsar.* Se *Biljårdblus.*

BILJÄRDQVARTER, biljårdkvartier, n. 3. Det ställe på biljårdens bordskifva, hvarifrån man i allmänhet utspelar bollarna.

BILJÄRDROM, n. 3. och **BILJÄRDSAL**, m. 2. Rum, sal, der en biljård finnes.

BILJÄRDSPEL, n. 3. 1) Se *Biljård, 1.* — 2) Hvarje särskilt parti i detta slags spel. — 3) Särskilt sätt att spela biljård.

BILJÄRDSPELARE, m. 3. 1) En, som för tillfället spelar biljård. *När vi kommo in i biljårdrummet, fann vi der två b.* — 2) Öfverd biljårdspelar, eller den som ofta sysselsätter sig med biljårdspel. *Schack roar honom icke, men b. är han.*

BILJÄRDSTÄNG, f. 3. pl. — *stänger.* Ett slags käpp, med hvars ända biljårdspelaren stöter på sin boll, för att gifva den riktning att träffa en annan boll och stöta densamma åt ett visst håll. Benämnes vanligen *Ko* (det franska ordet *Queue*). Kallas *Mas*, om den är snalare och försedd med en liten klots i ena ändan.

BILJÄRDTÄCKE, n. 4. Täcke, vanligtvis af grönt kläde, som betäcker ett biljårdbord.

BILJÄRDVÄLL, m. 2. Upphöjd list eller karm på alla fyra sidorna af ett biljårdbord, för att hindra bollarna att rulla ned på golvet.

BILJETT, biljätt, m. 3. 1) Litet handbref, brefkapp. *Skrifva, skicka en b. till någon.* — 2) Kort, som medför rättighet för ägaren att komma in i ett rum, der någonting offentliga förefinns, något offentligt nöje är tillstädt eller någon sammankomst hålles. Inträdeskort. *B. till ett skådespel, en bal, en konsert.* o. s. v. [Biljetta.]

BILJETTFÖRSÄLJARE, biljätt ---, m. 3. och

BILJETTFÖRSÄLJERSKA, f. 2. Person, som försäljer inträdeskort åt allmänheten.

BILJETTFÖRSÄLLINGS-KONTOR, n. 3. och **BILJETTKONTOR**, biljättkontör, n. 3. Särskilt rum, der biljetter försäljas eller utdelas.

BILL, m. 3. (engelskt ord) Lagförslag, som i engelska parlamentet framgifves.

BILL, m. 2. Spetsigt och skärande jernstykke på scannre och andra delen af en plog, hvarmed jorden vid plöjning sönderdelas och uppvändes. [Bill.]

BILLHARF, f. 2. pl. — *harfvar.* Harf, försedd med små billar i stället för vanliga harfspinnar.

BILLHARFYA, v. a. 1. Köra jord med billharf.

BILLIG, a. 2. 1) (om person) a) Som villigt lyssnar till anförda skäl och fäster vid dem det

afseende, de förtjena. *En b. bedömare.* Om du vill vara b., så måste du medgifva, att . . . — *Syn. Opartisk, Rättvis, Resonabel.* — b) Mätlig i sina fordringar, medgörlig, som låter pruta med sig, säljer till godt pris. *B. emot alla. B. att handla med.* — *Syn. Resonabel, Medgörlig, Facil.* — 2) (om sak) a) Ej för högt tilltagen. Brukas i denna mening endast om pris och värden. *B-t pris, köp. Jag bor för b. hyra. Få b-a villkor för ett arrende. B-t arrende.* — *Syn. Skälig, Mätlig, Lindrig, God.* — b) Öfverenslämmande med rättvisans fordringar; svarande mot förtjenst. *Min begäran är b. Han har för sin uppfinning erhållit b-a loford.* — *Syn. Rättvis, Skälig, Förtjent.*

BILLIGÅ, v. a. 1. Finna billig, skälig, gilla. *B. någons önskninnger, skäl, omdöme, mening, åsigt.* Ordet brukas endast, då det kan utväxlas med: finna billig (i hem. 2, b). — *Syn. Se Gilla.*

BILLIGÄNDE, n. 4. Handlingen, då man billigar.

BILLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara billig.

1) a) Opartiskt bedömande. *Visa b. emot olika tankar.* — *Syn. Opartiskhet, Övåld, Rättvisa.* — b) Mätlighet i fordringar. *Jag kan ej annat än berömma denne köpman för hans b.* — *Syn. Medgörlighet.* — 2) a) Mätlighet i pris. *Varans hyrans, arrendets b. Prisets b.* — *Syn. Lindrihet.* — b) Öfverensstämmelse med rättvisans fordringar; motsvarighet emot förtjenst. *B-en af dessa fordringar måste erkännas. Handla efter rätt och b. B-en af det beröm, han erhållit, är obestridligt.* — *Syn. Rättvisa, Rättmätighet.*

BILLIGHETSKÄNSLA, f. 1. sing. Inre känsla, hos en menniska, af rätt och billighet.

BILLIGT, **BILLIGTVIS**, adv. På ett billigt sätt, med billighet.

BILLION, --ön, m. Tusen gånger tusen millioner.

BIL- OCH BORDEFÄRDIG, a. 2. (sjöt.) Säges om ett fartyg, då det är färdigbyggt och msstädt, färdigt att löpa af stapela.

BILTOG, a. 2. Förklarad i akt, fridlös. Ordet förekommer mest i nordens äldre historia samt i lagspråket, stundom äfven i högtidigare och poetisk stil.

BILTOGHET, f. 3. Omständigheten att vara bilto.

BILUS, f. 2. pl. — *löss.* Ett slags insekt, som är mycket skadlig för bin. *Acarus Gymnopteronum.*

BILÄGER, n. 3. (det tyska *Beilager*) Bröllop. Brukas blott i fråga om furstliga personer. *Fira sitt b.*

BILÄGGA, v. a. 2. (böjes som *Lägga*) 1) Till något hufvudsakligt bifoga något annat såsom bilag, för att tjena till bekräftelse, bevis, stöd, upplysning, exempel. Brukas i fråga om hvarje-handa skrifter, såsom inlagor, ansökninnger, rättegångshandlingar, literära alhandlingar, böcker, skrifter. *Jfr. Bilaga. Han har vid sin inlagda bilagt tvänne attester.* — *Syn. Bilaga, Läsa åtfölja.* — 2) (fig.; egentl.: lägga åsido) Genom bemedling verka derån, att tvist, strid o. s. v. emellan personer upphöra. *B. en tvist, en tvist, en strid, en rättegångssak,* o. s. v. *Han bilade deras tvist, tvisten emellan dem.*

BILÄGGANDE, n. 4. Handlingen, då man bilägger. 1) *B. af bevis, af upplysande dokumenter,* o. s. v. — b) *B. af en tvist, Processens b. mellan N. och Z.*

BILÄGGARE, m. 3. (föga brukl.) En, som bilägger tvist, strid, o. s. v.

BILÄGGNING, f. 2. Se *Biläggande.*

BILÄGGNINGSKARTA, f. 1. Charta sigillata eller stämpadt papper i litet format, som biläggas en handling. Kallas så till skilt från det stämpade papper i helt ark, hvarpå sjelfva handlingen skrives.

BILÄNDER, n. 3. pl. Landskaper eller stator, som äro förenade med ett rike eller en stat, under en och samma regering, men hafva annan författning än hufvudlandet. *Österrikiska monarkiens b.* Någon gång finner man äfven i sing. *Biländ.* *Jfr. Lydländer.*

BILÖPARE, m. 3. En, som löper med henneliga uppgifter, personer emellan, utan att dessa veta af hvarandra.

BIMÅSK, m. 2. 1) Larven till ett bi. — 2) (kollektivt) Samteliga bilarverna i en kupa.

BIMODER, f. 2. pl. — *mödrar.* Vise i en bikupa, eller det bi, som ensam är hona och lägger alla äggen i kupan.

BIMÄNE, m. 2. pl. — *månar.* Se *Vädermåne.*

BINÄMN, n. 3. Särskilt namn på person eller benämning på en sak, som tillägges det egentliga och rätta, hämtadt af någon dess utmärkande egenskap eller någon märklig händelse, och begagnadt dels för bättre särskiljande, dels för att hedra, dels äfven på spe. — *Syn. Epitet, Hedersnamn, Öksnamn; (i gamla tider) Skäljenamn, Kännennamn, Vedernamn.*

BIND, n. 3. (hokb.) 1) På ryggen af en bok befintlig smodd, som fasthåller arken vid hvarandra. — 2) (kollektivt) Samteliga dessa smoddar på en bok.

BINDA, f. 1. (bot.) 1) En årlig växt, hvilken förekommer allmänt på åkrar och andra odlade ställen. Polygonum Convolutus. — 2) En art af växtsläktet Convolvulus. Kallas äfv. *Vinda.*

BINDA, f. 1. (kir.) Smal halsduk, till omknytning öfver sår.

BINDA, f. 1. sing. (mineral.) En af hornblend och granit i fullkomligaste blandning bestående stenart. Olika arter deraf äro: Grönsten, Jernbinda, Grönbinda och Svarbinda.

BINDA, v. a. 3. Ind. pres. sing. *Binder;* pl. *Binda.* Imperf. sing. *Band* (mindre riktigt *Bandt*); pl. *Bundo.* Imper. sing. *Bind;* pl. *Binden.* Sup. *Bundit.* Part. akt. *Bindande;* part. pass. *Bunden.* 1) a) Medelst band, rep, tåg, rem, kedja o. s. v. fästa vid ett ställe. *B. en ox vid en gårdsgård. B. hästen med grimskafvet vid gränden. Röfrarne bunda honom vid ett träd. B. en hund vid kojan. B. (fästa) en båt vid bruggan, vid ett träd. B. någon på en häst, under en bjelke. B. ens händer bakpå ryggen. B. fäst, upp, vid d. se Fastbinda, Acc.* — *Syn. Fastbinda.* — b) Med rep, tåg o. s. v. så hårdt omknyta någons lemmar, att han ej kan göra bruk af dem. *B. någon med rep. B. någon till händer och fötter. B. en vansinnig. Basta och b., se Basta.* — c) Med band, rep, tåg o. d. hopfästa, hopsätta, hopfoga. *B. händer och fötter på en fång. B. här till en peruk. B. borst till borstar. B. en bok, sammanhäfta de till ett tryckt eller skrifvet verk hörande ark, så att deraf blifver en bok. (Fig.) B. händerna på någon, nödga till overksamhet i någon viss sak. Hafva händerna bundna, vara hindrad att handla, verka fritt i en sak. Fruktan band min tunga, jag tordes ej tala af fruktan. Denna syssla binder för mycket, lemmar alltför liten ledighet.* — d) Sins emellan hopfästa, hopsätta, hopfoga särskilda, likartade föremål

till ett helt. *B. löf, blommor till en krans. B. halm, säd i kärvar. B. ris i knäppor. B. bjelkar*, hopfoga flera bjelkar till en vägg. Har äfven det samfällta hela, som sålunda uppkommer, till objekt, t. ex.: *B. en krans*, hopfoga blommorna eller löfven, hvaraf kransen bildas. *B. nät*, hopknyta maskorna, hvaraf nätet utgöres. *B. kärvar*, modelst halmband hopfoga säd till kärvar. *B. qvastar*, sammanfoga risqvistar till qvastar. Neutralt säges stundom *B. på*, t. ex. *b. på en krans, på nät*, o. s. v. *B. på*, binda fortare. *B. ihöp*, se *Höpbinda*. — *Syn.* *Höpbinda*, *Sammanbinda*. — *e)* *Ombinda* och *tillknyta*. Brukas i denna bem. alltid med preposition. *B. ett kläde för ögonen. B. en halsduk om halsen, ett skärp om lifvet. B. ett förkläde om sig. — B. för*, se *Förbinda* (för-). *B. in, kring, om, på. G. U. å t, öfver, se Inbinda, Kringbinda, Ombinda, &c.* — *f)* *Sammanfoga* särskilda föremål genom något ämne, som förenar sig med beggadera. *B. stenar genom narbruk. — g)* (i musik) *B. noter*, genom hvarstreck uppöfver noter antyda, att de böra utlösas i ett strådrag, i en oafbruten blåsning på ett blåsinstrument, eller sjungas i ett anddrag utan uppehåll emellan; äfv. på detta sätt sammanfoga toner i en oafbruten ljudföljd, så att de försmälta i hvarandra. — *h)* (i brädspe) *B. brickor*, till en blott bricka sätta en annan på en och samma tunga, hvarigenom *Band* formeras, då de ej kunna slås. — *i)* (fäktk.) *B. motståndarens klinga*, med öfra (starka) delen af sin egen klinga trycka den nedre (svaga) delen af motståndarens åt sidan och låta denna rörelse åtföljas af en stöt. — *k)* (kem.) *Värme bindes* i en flytande kropp, när det så intimt dermed förenas, att det deraf utgör en väsendtlig beståndsdel, utan hvilken den ej skulle kunna vara flytande, och utan att det röjes på termometern eller af vär känsel. — *2)* (fig.) *a)* *Förbinda*, förpligta. *Denna akt b-der alla dem, som undertecknat den. Förbinda* brukas oftare. — *b)* *Lägga hand på*, lålla i tvång, beröfva frihet eller ledighet. *Denna syssla b-der mig så mycket, att jag sällan har någon ledighet.* — *c)* *Öfverbevisa* om brott, o. s. v. *B. till ett brott. Han är bunden till förfalskningsbrott, öfverbevisad derom, förvunnen dertill. — B. sig*, v. r. (fig.) *a)* Fästa sig genom band af pligt eller öfverenskommelse; förbinda sig, förpligta sig. *B. sig genom ed, löfte, kontrakt, giftermål. B. sig vid någon*, med någon ingå sådan förbindelse, som pligt eller omständigheter förbjuda en att bryta. *B. sig till något*, förbinda sig till. — *b)* *B. sig vid, låta b. sig af*, underkasta sig. *Denne poet b-der sig ej vid några reglor. Ej låta b. sig af vnan.*

BINDAL, bind-äl, m. 3. (t. *Bindahle*) Ett slags synål, som begagnas af sadelmakare att föra in remmen, när man skall sticka om.

BINDANDE, n. 4. Handlingen, då man binder. — *Adj.* 1. 4) Förbindande, förpligtande. *En b. öfverenskommelse. Ett b. löfte.* — 2) *Ovadersägligt bevisande, öfvertygande, öfverbevisande. B. skäl, bevis.* — *Adv.* På ett öfvertygande, öfverbevisande sätt. *Bevisa klart och b.*

BINDARE, m. 3. 4) En, som på åkera vid sädesberging binder den afskurna säden till kärvar. — 2) (byggn.k.) Se *Bindbjelke*, *Bindningsläkt*, *Bindningssparre* och *Bindsten*.

BINDBJELKE, m. 2. pl. — *bjelkar*. Bjelke, som i en byggnad tjänar till att fast sammanhålla andra.

BINDEHORD, n. 5. Se *Konjunktion*.

BINDEL, m. 2. pl. *bindlar*. Bredd band, sydt af tyg, läder o. s. v. hvarmed något omvecklas, antingen till prydnad, till skydd för yttre lufsen, eller för att kryng en sjuk lem qvarbålla pålagda läkemedel. *Häfva en b. kring hufvudet, öfver ögonen, om armen. Bindlarne till en linda. Påsätta, omknyta, ombinda, uppknyta, afstaga en b. Taga b-n af ett sår.* (Fig.) *Gå med b. för ögonen*, icke veta, hvad man gör.

BINDENYCKEL, m. 2. pl. — *nycklar*. (teol.) *Bind- och Lösenyckeln*, presterskapsrätt makt att, såsom Christi tjänare, förkunna de botfärdige syndornas förlåtelse och ifrån kyrkans gemenskap utesluta de obotfärdiga.

BINDEORD, se *Bindord*.

BINDFÄRDIG, a. 2. (fig.) Säges, merendels skämtvis, om en person, som är så öfvernuftig eller våldsam till sinnes, att man anser honom böra bindas och hållas fånglig, såsom man gör med vansinniga.

BINDGARN, n. 5. Snodt garn att binda med, segelgarn.

BINDLINA, f. 1. Benämning på de linor, hvarigenom pontonerna i en pontonbrygga sammanhållas.

BINDMÖSSA, f. 1. Framöfver pannan urringad slät mössa af utsydt sidentyg, som förr brukades af fruntimmer, tillhörande de högre stånden, men nu endast af de lägre klasserna, och äfven detta sällsynt. Är merendels åtföljd af en rynkad och stärkt spets, som sättes derunder fram till öfver pannan och kallas *Stycke*; se d. o. 4.

BINDNING, f. 2. Se *Bindande*.

BINDNINGSBJELKE, m. 2. pl. — *bjelkar*. Se *Bindbjelke*.

BINDNINGSGARN, n. 3. Se *Bindgarn*.

BINDNINGSLÄKT, m. 3. Läkt, som i en byggnad tjänar till styrka för bjelkar, sparrar eller andra läkter.

BINDNINGSSPARR, m. 2. pl. — *sparrar*. Sparre, som i en byggnad tjänar till styrka för bjelkar eller andra sparrar.

BINDNYCKEL, se *Bindenyckel*.

BINDNÄL, f. 2. Ett slags gröfve nål af något hårdt och flat träslag, inuti med ett aflångt hål och en deri utlöpande liten tunga, omkring hvilken garnet, hvaraf nätet bindes, är viradt.

BINDORD, n. 5. (gram.) 4) Ord, som i satser sammanbinder andra. — 2) Se *Konjunktion*.

BINDREM, f. 2. pl. — *remmar*. Rem att binda med.

BINDSENA, f. 1. (anat.) Ligament, som vid ändan af en muskel förenar den med andra, eller med ben och leder.

BINDSTRÄT, m. 3. (byggn.k.) Strät vid förbindningen af vissa byggnadsparter.

BINDSLE, n. 4. (i fellspråket) Säges om allt hvad som tjänar att binda med.

BINDSTEN, m. 2. 4) (byggn.k.) Sten, som går tvärs igenom en mur och tjänar till styrka för de andra. — 2) Större sten i en gallgäggning, hvilken tjänar till fasthet och flyttad för andra.

BINDSTYCKE, n. 4. Hvarje särskild del af en sammansatt giftnorm.

BINDSTRECK, n. 5. (i skrift och tryck) Litet streck, som förenar särskilda ord till ett, t. ex.: *Krono-befallningsman, Ref-orm* (till skilnad ifrån *Reform*), eller och begagnas för att sammanbinda olika stafvelser af ett och samma ord, då de, vid öfvergången ifrån en rad till en annan, måste skiljas åt.

BINDSULA, f. 1. Lure, tunn sula i skopplagg, hvarvid öfverledret fastsyt, och under hvilken den yttre, tjockare sulan sättes.

BINDTRÅD, m. 2. Se *Segelgarn*.

BINDYXA, f. 4. Se *Dezel*.

BINGBÄNG eller **BINGBONG**, bi'ngg'ång, n. sing. (i barnspråket och skämtv.) Ljud af klokor och bjällror.

BINGE, m. 2. pl. *bingar*. 1) Afplankadt, upp till öppet rum i en bod, att förvara sad uti. — *Syn.* Sädeslär, Lär. — 2) (fam.) Hög, höp.

BINGEL, m. 2. sing. Ett grässlåg, äfven kalladt *Bingelgräs*, *Mercurialis*.

BINGELIBÄNG, --- bä'ng, se *Bingbäng*.

BINGLA, f. 1. Se *Pingla*, f.

BINGLA, v. n. 4. Se *Pingla*, v. n.

BINJURE, m. 2. pl. — *njurar*. (anat.) Särskilt, uppom hvardera af de egentliga njurarna belägen tillväxt.

BINNENHAMN, m. 2. (t. *Binnenhafsen*) Den inre, genom en bom ifrån den yttre afstånda delen af en hamn.

BINNIKEBÄND, n. 3. Ett slags fast och starkt träband af egen väfnad.

BINNIKEMASK, m. 2. Inhysesmask, ofta flera alnar lång, snarlik ett binnikeband, och hvars delar likna kurbitskärnor; för människor och djur ganska farlig, om den intränger i deras inelvor.

BINNING, m. 2. Se *Stoltväng*.

BINÄR, -är, a. 2. (kem.) Sammansatt af två beståndsdelar.

BINÄRING, f. 2. Näringsfång, som någon har jemte det egentliga och hufvudsakliga.

BIOGRAF, -- graf, m. 3. Författare af lefvernesbeskrifningar.

BIOGRAFI, --- fi, f. 3. Lefvernesbeskrifning. [--- phiæ.]

BIOGRAFISK, a. 2. Som tillhör eller har afseende på lefvernesbeskrifning. [--- graph-]

BIOLOGI, bi'lä'ji, f. 3. sing. Lära om lifvet hos djur och växter.

BIOMKOSTNAD, f. 3. och **BIOMKOSTNING**, f. 2. Särskilt, ofta opåräknad utgift, som åtföljer den egentliga och beräknade.

BIOMSTÄNDIGHET, f. 3. Tillfällig, mindre väsendtlig omständighet, som tillkommer till en eller flera hufvudsakliga.

BIORD, n. 3. (gram.) Så kallas de mindre väsendliga ord, som tjena till att förbinda hufvorden i en mening, närmare bestämma deras betydelse eller ställning till hvarandra, eller också för att uttrycka vissa sinnesrörelser. Äfv. Partikel. *B-en äro: artikel, adverb, preposition, konjunktion och interjektion.*

BIORSÄK, f. 3. Särskilt, mindre väsendtlig orsak, som tillkommer till den egentliga och hufvudsakliga.

BIPERSONAGE, bi'pärson'asch, m. 3. (teat.) Personage i ett teaterstycke eller roman, som på ett mindre väsendtligt sätt ingriper i händelsernas gång.

BIPLANET, bi'plau'et, m. 3. (astr.) Se *Dra- ban*, 3.

BIPROCESS, bi'pros'as, m. 5. Mindre vigtig process, som står i sammanhang med och åtföljer en annan hufvudsaklig.

BIPULVER, m. 3. Ett slags pulver, som begagnas emot sjukdomar hos bien.

BIQVADRAT, bi'kvadrät, m. 3. (alg.) Fjerde digniteten af ett tal, t. ex. 16 af 2, ty $2 \times 2 \times 2 \times 2 = 16$.

BIQVADRATISK, a. 2. (alg.) *B. rot*, fjerde roten af ett tal.

BIRECESS, bi'res'as, m. 3. (hist.) Särskilda punkter, som tilläggsvis åtfölja en recess (se d. o.).

BIRFILARE, m. 3. (t. *Bierfedler*) Dålig violspelare; musikanter, som spela på bondbröllop, krogbaler, o. d.

BIRIBI, bi'ribi, n. 4. sing. Ett slags hasardspel, hvarvid begagnas en fyrkantig tafel, indelad i nummerade rutor, på hvilka de spelande efter behag lägga sina insatser, då vinst och förlust bestämmas af den nummer, som antingen vid lotterdragning utkommer eller är tecknad på ett kort, hvilket tan-kören numrerat ur en kortlek, bestående af lika många nummerade kort, som rutor finnas på biribitafeln.

BIRIBISPEL, n. 3. Se föreg.

BIRIBISPELARE, m. 3. 4) En, som spelar biribi. — 2) En, som är begifven på detta spel.

BIRIBIST, -- bi'st, m. 3. En, som håller ett spelhus, der biribi spelas.

BIRIBITAFEL, f. 1. Tafel, som vid biribi-spel begagnas. Jfr. *Biribi*.

BIRKEKÄRL, m. 2. (i gamla språket) Handeldsman. I en sednare tid kallades så personer af den handlande allmogen i Norrland. Ordet kommer af *Birka*, som betydde: berg, stad.

BIROLL, m. 3. Roll af mindre betydenhet.

BROT, f. 3. pl. — *rotter*. (bot.) Rot, som utbildas ifrån stammen eller grenarna på en växt, och hvarigenom krypande stjelkar och sidokott fastas i jorden.

BIRÄTT, m. 3. Mat, som vid en måltid förtäres emellan tid kallades och hufvudsakliga rätterna. — *Syn.* Mellanrätt, Slinkrätt.

BIS, bi'ss, adv. Latinskt ord, som betyder: två gånger. Nyttjas i musikotter, för att beteckna, att en eller flera takter böra spelas två gånger.

BIS, (af det tyska *Bisse*) Knappmakarterm, som betyder: en gång tvinnadt garn.

BISA, f. Se *Bise*.

BISAK, f. 3. 4) Mindre väsendtlig sak, omständighet, som åtföljer, står i sammanhang med hufvudsaken. *Fäst ej så mycken vigt vid denna utgift: det är blott en b.; hufvudsaken är att du blir frisk.* — *Syn.* *Biomständighet*. — 2) Obetydligare göromål, som förrättas jemte den egentliga syssla, man har att sköta. *Tjenstens ordentliga skötande borde för honom vara hufvudsak, men han gör det till en b.* — *Syn.* *Bigöra*, *Bigöromål*, *Bisyssla*. — 3) (mindre ofta) Småsak, lappri. *Det der arbetet, som för många andra är så svårt, är för honom blott en b.* — *Syn.* Se *Småsak*.

BISALVA, f. 4. Salva, hvarmed vid vissa tillfällen bikupor bestrykas. [--- salva.]

BISÄM, bi'samm, m. 3. Se *Mysk*.

BISARR, -arr, a. 2. 4) Underlig, sällsam, besynnerlig. — 2) (estet.) Säges om hvarje art af det orimligt sällsamma, som, för att äga ett sken af originalitet, med lit afvikelse ifrån de allmänna reglerna för en god smak. [Bisarr.]

BISARRERI, --- ri, n. 3. 4) Besynnerlighet, sällsamhet. — 2) Underligt infall, besynnerlig handling, sällsamt karaktersdrag. [Bis-]

BISÄTS, m. 3. (log. o. gram.) Underordnad sats, som i en mening tjänar till att förbinda, förmedla eller närmare förklara hufvudsatserna. [Bisäts.]

BISCHOFF, bi'schö'ff, m. 3. En vanligen af rödt vin, socker och pomeranssaft tillagad dryck. [Bischof.]

BISCUIT, biskvif, n. 5. (fr. ord) Ett slags små, runda sockerbröd, vanligtvis af mjöl, ägg, mandel och socker. [Biskuit, Biskvit].

BISE, m. 2. pl. *bisar*. Uppstaplad hög. Se, *hvilken b. med papper!*

BISEGEL, n. 5. (sjöt.) Mindre segel, som föres på ett fartyg jemte de större och hufvudsakliga.

BISITTA, m. 5. 4) Ledamot i en lägre rätt. Brukas aldrig om högre domstolar; man säger då Assessor och Råd. — 2) Edsvuren ledamot i ett skrå. *B. i välloftiga Slagtarembetet.*

BISKAL, n. 5. Hölje kring larver för bin.

BISKATTNING, f. 2. Biskups skattning. Se *Skatta*, 5.

BISKOP, biskäpp, m. 2. (af grekiska ordet Episkopos, uppsyningsman) Föreståndare för ett större andeligt område eller så kalladt stift. — *Se. B-sembele, -sänkomster, -stjenst, -svärdighet*, m. m. [-opp].

BISKOPINNA, f. 1. En biskops fru, eller enka efter en biskop.

BISKOPLIG, a. 2. Som tillhör eller har afseende på en biskop, eller angår hans värdighet, embete, m. m.

BISKOELIGEN, adv. (skämtv. o. föga brukl.) På ett sätt, värdigt en biskop; i öfverensstämmelse med en biskops embete och värdighet.

BISKOPSDRÄGT, c. 5. En biskops ambetsdrägt vid högtidigare tillfällen. — *Syn. Biskopskrud.*

BISKOPSDÖME, n. 4. (mindre brukl.) Se *Biskopsstäft*.

BISKOPSGÅRD, m. 2. Gård i stad eller på landet, som är anslagen till boställe åt en biskop.

BISKOPSHUS, n. 3. Hus i en stad, der en biskop bor.

BISKOPSKORS, n. 5. Prydnad af guld, i form af ett kors, som, hängande i en guldked om halsen, bäres af biskopar på bröstet.

BISKOPSKRÄCKLA, f. 1. 1) Kroken öfverst på en biskopsstaf. — 2) (oegentligt) Se *Biskopsstaf*.

BISKOPSKÄPA, f. 1. eller

BISKOPSMANTELL, m. 2. pl. — *mantlar*. Vid och fotsid öfverrock eller mantel, som tillhör en biskops ambetskrud.

BISKOPSMÖSSA, f. 1. 1) Hög, upptill något afspetsad och öfverst klufven, baktill med hängprydnader försedd hufvudbonad, som vid högtidliga tillfällen bäres af biskopar. — 2) Se *Biskopsört*.

BISKOPSSKRUD, m. 2. Se *Biskopsdrägt*.

BISKOPSSTAD, m. 3. pl. — *städer*. Stad, der en biskop har sitt säte.

BISKOPSSTIFT, n. 5. Andligt område, utgörande alla de församlingar, som lyda under en biskop. Förkortadt säges äfven *Stift*.

BISKOPSSTOL, m. 2. (fig.) 1) En biskops värdighet, embete och myndighet. — 2) (mindre ofta) Ställe, der en biskop har sitt säte: biskopsäte. *Han har sin b. i Carlstad.*

BISKOPSSÄTE, n. 4. 1) Staden, stället, der en biskop vanligtvis bor och der han äger att utöfva förnämsta delen af sina ambetsbälganden. — 2) Se *Biskopsgård*.

BISKOPSSÖRT, f. 5. (bot.) En växt med vackra, purpuröda blommor, liknande en biskopsmössa. Digitalis purpurea. Kallas äf. Fingerborgsblomma, Biskopsmössa och Bjella.

BISKUIT, se *Biscuit*.

BISKÅL, n. 5. Mindre viktigt skal, som tillkommer till ett annat hufvudsakligt.

BISKÖTARE, m. 5. En, som har tillsyn om bien, på ett ställe, der en mängd af biskopor finnas, så att en särskild person behöves för deras ordentliga skötsel.

BISLAG, n. 3. (prov.) Förstuguväst; äfv. bänkar utanför förstugudörren.

BISMAK, m. 5. sing. 1) Särskilt, främmande smak, som tillfälligtvis åtföljer den vanliga, egentliga och rätta hos ett älsbart ämne. *Denna fisk har en b. af tjära, emedan han länge fått ligga på botnen af båten. Elak b. hos en dryck.* — 2) (fig. i konst och litteratur) Något främmande, som åtföljer det egentliga skapnyttet hos en författare, artist, ett litterärt alster, ett konstverk, ett lärosystem, o. s. v. *Herr N. såsom roman-skrifvare har en b. af Lafontaine. Hans arbete har en fransysk b., har en b. af gamla skolan.* — *Syn. Anstrykning.*

BISOL, f. 2. Se *Vädersol*.

BISONOXE, m. 2. pl. — *oxar*. Amerikansk vilddoxe, med bred, kullrig panna, svarta, korta horn, kort, brunt hår, i som vintertiden är ulligt, puckel öfver bogarna, lång man på nacke och bröst, nosan till en del luden, och desmanslukt.

BISP, sammundraget af *Biskop*; brukas i lägre språket, samt i förtrolig och skämtsam stil.

BISPRINGÅ, v. a. 3. (höjes som *Springa*; imperf. *Bisprang* brukas sällan) Hjälpa någon, som för tillfället är i nöd, behof, fara. *B. någon i olyckan, i behofvets, i nödens stund. B. en vän med penninglån, med goda råd.* — *Syn. Se Hjelpa.*

BISPRINGANDE, n. 4. Handlingen, då man bispringer.

BISTER, n. sing. Mörkbrun målarfärg, tillredd af slammadt skorstenssot.

BISTER, a. 2. 1) (om personer) a) Som inger fruktan, hotande, fruktansvärd. *En b. krigare, hjelle.* — *Syn. Se Förkräcklig.* — b) Vresig, arg till lynnes. *Du skall finna honom ganska b., om du kommer och stör honom i hans middagsstur. Gubben kom helt b. ut, och bad oss draga för him i värld. Se b. ut.* — *Syn. Se Vresig.* — I begge bem. brukas ordet äfv. i fråga om en persons yttre, t. ex.: *B. fysionomi, blick, min; b-t ögonkast, o. s. v.* — 2) (fig. om sak) Svår att uthärda, hård, plägsam. *B-t väder, b. väderlek, mycket kall och blåsig. B-t klimat, b. vinter, ganska kall. En b. natur, ganska ful natur. Ett b-t öde. B. otur, olycka, ganska svår.* — *Syn. Se Svår.*

BISTERHET, f. 5. Egenskapen att vara bister.

BISTERT, adv. På ett bister sätt. *Blicka b. Det blåser b.*

BISTOCK, m. 2. Urbalked trädstam eller stock, inrättad till bostad för bin. Deraf finnas flera arter, allt efter deras olika läge, såsom Hängstock, Liggestock, Ståndstock.

BISTURI, bisturi, m. 5. (fr. *Bistouri*) Ett slags fältskärknif, som begagnas vid sårnaders och bölders skärande.

BISTÅ, v. a. 2. (höjes som *Stå*) Understödjå, hjälpa någon, som är stadd i nöd, betryck, svårighet, eller vid svåra företag, i en farlig belägenhet, o. s. v. *Mätte Gud b. honom i denna hans nöd, fara, i detta hans vidt utseende företag! B. någon med sina råd, med sin kredit, med lån, borgen.* — *Syn. Se Hjelpa.*

BISTÅND, n. 5. 1. (af *Bistå*) Understöd, hjälp, som gifves någon nödstadd eller behöfvande, eller i och för utförandet af ett företag. *Gifva, göra, lemna, få, erhålla b. Om Gud ger mig sitt b.,*

så lyckas saken nog. I denna nöd, fara fick han ett godt b. af sin vän. Genom goda människors b. ell. genom b. af goda människor har jag blifvit räddad. — *Syn. Se Hjelp.*

BISTÅND, n. 5. II. (af *Bi* och *Stånd*) Ställning med tak öfver, liknande ett stånd, hvaruti biskopor sätts.

BISTÅNDÅ, v. a. 1. (föräldr.) Se *Bistå*. Brukas blott i inf., imper. och aktivt particip.

BISTÄNDIG, a. 2. (föräldr.) 1) Som bistår, hjälper. — 2) Se *Beständande*.

BISVÄRM, m. 2. En samtidig afvel af bin, som under en gemensam vise lemnar det bisem-hälle, der den blifvit född och uppfödd, för att söka sig en ny bostad; en utflyttande yngre generation af bin.

BISYSSLA, f. 1. 1) Mindre maktpåliggande syssla, tjenst, som af någon innehafves och skötes jemte dess egentliga och hufvudsakliga. *Hans befattning i posten är blott en b.* — 2) Se *Bisgöröml*.

BISÄTTA, v. a. 2. (höjes som *Sätta*) Från likhuset afföra och i bårhuset insätta eller stundom i själva grafven nedsätta ett lik, inuon den egentliga begravningsakten förriggår.

BISÄTTANDE, n. 4. 1) Handlingen, då man bisätter.

BISÄTTNING, f. 2. 1) Se *Bisättande*. — 2) Sjelfva högtidligheten och ceremonien vid ett tillfälle, då ett lik bisättes. *Bisista en b. Vara bjuden på b.*

BIT, m. 2. 1) (egentl.) Afbitet stycke. Brukas ej ofta i denna bemärkelse; man säger då hellre *Beta*. (Fig.) *Räkna b-arna i någon*, ej anna någon att äta, vara snål emot någon. *Basta b-arna åt någon*, med förakt gifva en tjenare, hvad han har att utbekomma. *Fel b. lönande tjenst, befattning; gods, som ger god afkastning. Låcker b.* (skrifves oftast *Låckerbit*), någonting välsmakande; äfv. sälsynt, förtärlig sak; retande qvinnas. *Min lilla b!* smekord. *Taga allt i en b.*, på en gång förstöra, hvad man har. — 2) Litet stycke, afskilt ifrån något, på hvad sätt som helst. *B-ar af något söndersloget. B-ar af trä eller sten till inläggning eller mosaik. En b. kött. Slå i b-ar, slå sönder. Gå i b-ar, gå sönder. Ståta, bryta en b. ur något.* — *Syn. Stycke, Litet stycke.* — 3) Del af ett sammanhängande helt. *Han hade gått en b. af vägen, då . . . Eur långt har du hunnit i ditt arbete? Vara en b. Hon har icke hunnit en b. på sin strumpa sedan i morse.* — *Syn. Stycke.* — 4) (fig.) Smula, något litet. *Äta en b. Få sig en b. mat. Ej så mycket som en b., ej det andra ringaste. Den ene är ingen b. bättre än den andre, de äro lika goda.* — *Syn. Smula, Liten smula, Litet, Något.*

BITA, v. a. o. n. 5. Ind. pres. sing. *Biter*; pl. *Bita*. Imp. sing. *Bit*; pl. *Beto*. Imper. sing. *Bit*; pl. *Biten*. Sup. *Bitit*. Part. akt. *Bitande*; part. pass. *Biten*. Iuföra något emellan tänderna, eller gapa öfver något, och sedan hårdt trecka tänderna mot hvarandra, så att, om föremålet är mjukt eller skört, de antingen gå tvärs igenom, eller göra hål deri eller märke på ytan. *B. i ett stycke bröd, i ett äppl, ett ben, en sten. En hund har bitit honom i benet, har genom bett sargat, skadat benet. Se, hur hunden biter i benet på honom*, uttrycker ett fortsatt bitande, och kan äfven sägas, då hunden biter blott på lek. (Fig.) *B. i gräset*, duka under, blifva öfvervunnen. *B. på en nöt. Fisken biter på*

kroken. (Fig.) *B. på ett ambud, förslag*, antaga ett (vanligtvis försäligt) ambud, förslag. *B. öfver en smörgås, en gurka, ett mandelbröd*, införa dem tillräckligt långt i munnen eller gapa tillräckligt öfver dem, för att kunna bita tvärs öfver. *B. emot*, göra sig färdig att bita någon, som hotar med det samma; (fig.) ställa sig till motvärn, försvara sig. *B. ifrån sig*, genom bitande jaga bort ifrån sig; (fig.) försvara sig. *B. igen*, bita någon, som man förut blifvit biten af; (fig.) hämnas, gifva så godt igen. *B. af, bort, igenom, ihjell, ihop, sönder, se Afbita, Bortbita, Genombita, etc.* *B. till*, göra ett hastigt och hålligt bett. — *V. n. 1)* (om skärande verktyg) Vara tillräckligt hvass att intränga i ett föremål. *Den knifven b-ter, b-ter bra, b-ter icke, b-ter dåligt. Tugen gva b-ter på detta hårda träslag*, kan med egen intränga deri. *Filen b-ter ej på väl hårdadt stål. B. in*, intränga med eggen, t. ex.: *huggjernet har der icke b-tit in nog djupt.* — 2) Säges om frätande eller andra ämnen, som intränga i vissa kroppar. *Skedvattnet är för utspädd, det b-ter ej tillräckligt*, fräter icke ytan af ett ämne så mycket som behöfves. Brukas i denna bem. mest i förening med någon preposition, t. ex.: *B. igenom*, genomtränga, t. ex.: *blåsten b-ter igenom. B. in*, intränga i ett ämne och dermed införlifva sig, der för alltid fastna, t. ex.: *Tjårar har b-tit så in, att den aldrig går ur.* — *B. på*, göra verkan på (om frätande medel o. d.). t. ex.: *Skedvattnet b-ter icke på diamanter. B. på tungan*, säges om ämnen med skarp och stic-kande smak. — *B. på*, vara tillräckligt hvass (om skärande verktyg); äfv. utöfva verkan på något, t. ex.: *Knifven b-ter icke på; solen b-ter icke på*, skiner icke brännande på något (t. ex. lyn); äfv. (vid blekning) skiner icke tillräckligt, för att bleka; äfv. (i fråga om urlekning) tar icke ur färgen. (Fig.) *Det b-ter ingenting på honom*, ingen lärdom, inga förmaningar utträtt något till hans förkofran i kunskaper eller förbättring. — *B. sig, v. r. 1)* Med tänderna sära eller hårdt klämma en del af sin egen kropp. *B. sig i tungan, i läppen, i ett finger.* (Fig.) *B. sig i läppen*, vara betagen af harm, men dock tvinga sig att iakttaga tystnad. *B. sig i fingern*, stå helt förlagen, utan att veta, hvad man skall göra eller svara; vara helt försagd, förfublad. — 2) Med tänderna omhålla någon del af sin kropp. *En orm, som b-ter sig i stjerten.* — 3) *B. sig fast vid*, med tänderna starkt fästa sig vid; äfv. (fig.) fästa sig vid, t. ex.: *b. sig fast vid ett uttryck, ett förflugt ord. B. sig igenom*, med tändernas tillhjälp genomtränga; äfv. (i allm.) genomtränga; äfv. (fig.) slutligen lyckas i ett företag. *B. sig i n.*, medelt bett tränga djupt in; äfv. (om ett ämne) djupt intränga, t. ex.: *fukten b-ter sig in i väggarna*; äfv. (fig.) göra sig väl hemmastadd, förtrogen med, t. ex.: *han har b-tit sig djupt in i det ämnet.* — *Bit a s.*, v. d. 3. 1) Säges om människor och djur, som bita andra, antingen tillfälligtvis, eller af vara. *Om du bita, så skall jag klaga på dig. Djur, som b. Hundens, hästens, loppans, papegojans bita. Akta dig, det bita!* säges skämtvis, isynnerhet åt barn, när man på lek vill skrämna dem för ett föremål, som i sig sjelft icke är farligt. — 2) a) Bitå hvarandra. — b) (fig.) Gråla, tråta på hvarandra, t. ex.: *De b. och skälla jemt på hvarandra.*

BITANDE, n. 4. Handlingen, då människa eller djur biter; verkanigen, då något biter; se *Bitå*, v. a. o. n., *Bitå sig*, v. r. och *Bitas*, v. d.

— *Adj.* p. 1. (fig. både om sak och person) Skarpt satirisk, hyasst skämtsamt. *Han är ofta mycket b. i sällskap. Hon var mycket b. mot honom. Ett b. skämt, svar. Tala i en b. ton. Hans ord voro mycket b. B. försämlighet. — Syn. Se Satirisk. — Adv.* På ett bitande, satiriskt sätt. *Svara b.*

BITARE, m. 3. 4) Ett insektslägte. Mordella. — 2) Ett fiskslägte. Ophidium.

BITJENST, f. 3. Se *Bisyssa*.

BITNING, f. 2. Se *Bitande*, s. n.

BITRÅDA, v. a. 2. 4) Hjelpa, tillhandagå vid förrättande af tjänst, vid företag eller göromål. *B. någon i tjänstens utöfning, med skrifning, med räkenskapers förande, med sin erfarenhet, sina insigter, kunskaper, med goda råd. B. en konsert-gifvare. B. vid en konsert, vid tinget, o. s. v. — Syn. Se Hjelpa. — 2) Förklara, att man gillar något; bifalla. *B. en mening, en tanke, ett beslut. — Syn. Se Gilla. — 3) Förklara sig vilja deltaga uti något. Brukas i denna bem. endast om fördrag, öfverenskommelser, o. d. *B. ett fördrag, en traktat, en öfverenskommelse, ett af-tal, ett fredsslut, en förlikning.***

BITRÅDANDE, n. 2. Handlingen, då man biträder. — *Syn. Se Hjelp, Bifall, Deltagande.*

BITRÅDARE, m. 3. En, som biträder (i bem. 4).

BITRÅDE, n. 4. 1) Handlingen, då man biträder (i bem. 3). *Detta har skett genom hans b., med b. af herr N. Ni kan räkna på mitt b. i tjänsten, vid denna förrättning, i ert arbete, i ert företag. Gifva någon en person till b. i tjänsten. Taga till b. — Syn. Se Hjelp. — 2) Person, som biträder i förrättande af tjänst, vid företag eller göromål. — *Jag måste skaffa mig ett b. i tjänsten. Herr N. är mitt b. på kontoret, i skrifning, på tinget. — Syn. Biträdare, Hjelpare, Medhjelpare, Embetsbiträde, Tjenstbiträde, Arbetsbiträde.**

BITSTÅL, n. 3. Ett slags utmärkt fint stål.

BITTALS, adv. 4) Icke mer än en bit i sänder, en bit då och en bit då. *Han får väl mat, men aldrig mer än b. — Syn. Bitvis, Styckevis. — 2) För vissa bitar, stycken; emellanåt. Brukas både i fråga om rymd och tid. *B. var vägen bra och b. dålig. Jag ser honom aldrig annat än b. — Syn. Bitvis, Styckevis, Stycketals, Skoftals, Då och då, Emellanåt.**

BITTER, a. 2. 4) Som har en skarp, ofta häsksur, vanligtvis oangenäm smak. *Bittra mandlar. Bittra örter, medel. B. frukt. B-t vin, som har en skarp och sur smak. B. som kolo-qvint. Aloe är ett b-t medel. Det har en b. smak. — 2) (fig.) a) Smärtsam, bedröflig, sorglig. *B. salnad, förlust. Bittra minnen, tankar, föreställningar, qval. B. sorg, djup sorg. Bittra lärar, som härföra af en djup sorg. — Syn. Se Svår. — b) (både om person och sak) Ganska hård och sträng, skarpt förebrående, bitande, försämlig. *Bittra ord, förebråelser, klagomål. B. granskning. B-t tal, läje, hån, skämt. B. ironi, satir. B. granskare. Han är vanligtvis mycket b. i sitt tal, afse en skämt. Hon var i början ganska b. emot honom. — c) Ganska stark, öfvermåttan svår, skarp. *En b. ättika, öfverdrifvet sur. B. köld, blåst. B-t hal, agg. B. flendskap. — Syn. Se Svår.****

BITTERBISCUIT, bittrbisskvil, m. 3. Ett slags biscuit af bittermandel.

BITTERBLÅD, n. 4. Se *Jungfrutvål*.

BITTERHET, f. 3. 1) Egenskapen att vara

bitter. *En örts b. (Fig.) a) B-en af en förlust. Dessa minnens b. ell. b-en af dessa minnen. — b) Granskningens, skämtets, ordens b. B. i lymmet, i ett infall. Tala med b. om någon. B-en i hans tal väckte allmän ovilja. — c) Köldens, blåstens, hatets b. — 2) (fig.) Bitter fiendskap, agg. *Det råder b. emellan dem, de äro ovänner.**

BITTERJORD, f. 2. Se *Magnesia*.

BITTERKALK, m. 2. sing. Ett slags mineral, bestående af kolsyrad kalkjord med kolsyrad talkjord.

BITTERLIG, a. 2. (föga brukl.) Något bitter, **BITTERLIGEN**, **BITTERLIGT**, adv. *Gråta, sörja b., öfverdrifvet, öfvermåttan.*

BITTERMANDEL, bittrmandel, m. 2. pl. — *mandlar.* En varietet af mandelträdet frukt med bitter smak. *B. begagnas bland annat till mandelmassa.*

BITTERMANDELOLJA, f. 1. En giftig olja, som fås af bittermandel.

BITTERRJÖLK, f. 2. sing. (bot.) Ört med gula blommor af klassen Syngenesia. *Pieris hie-racioides.*

BITTERNÄPVA, f. 1. Se *Jungfrutvål*.

BITTERSALT, m. 3. Den bittra saften af koloqvint, hvarmed ammor bestryka sina bröst-vårtor, när de vilja avlänja sina dibarn.

BITTERSÄLSO, f. Mångårig växt med en egen, bitter, skarp och saltaktig smak. *Lepidium latifolium.*

BITTERSALT, n. 3. Ett slags neutralt salt med kristallvatten, hvilket dels förekommer färdigbildadt i naturen, uti hafsvatten och några källors vatten, dels frambringas med konstens till-hjelp, och brukas isynnerhet i medicinen, såsom ett godt laxermedel.

BITTERSALT, m. 3. Ett slags mineral, bestående af kolsyrad kalk- och talkjord.

BITTERST, a. n. superl. *Ikke det b-a, icke det allra ringaste.*

Anm. Ordet antages vara superlativ af adjektivet *Bitler*, men torde rättast höra anses som en förvrängning af det tyska *ein Bisschen*.

BITTERSÖTA, f. 4. (bot.) En buskväxt af Qvesvedsläktet, med purpuröda blommor och röda, aflånga bär. Har fått sitt namn deraf, att qvistarne, om man tuggar dem, först känns bäska, men sedan smaka sött. Kallas äfv. Matledsqvistar, Hållbar och Trollbär. *Solanum dulcamara.*

BITTERVATTEN, n. 5. Lösning af bittersalt i vatten, som brukas till afbrända medel.

BITTERTVIN, n. 3. Vin, försatt med bittra ämnen, såsom malört, längpeppar och bittra citroner; begagnas, för att stärka magen.

BITTERTÖRT, f. 3. En ört af växtsläktet *Dodra*. *Alyssum incanum.*

BITTI, sammändraget af:

BITTIDA, adv. 4) Tidigt på morgonen, i god tid på dagen. *I morgon b. B. på morgonen, på dagen. Stiga b. upp. (Pop. o. fam.) Underst b., ganska b. på morgonen. — 2) Tidigt (i allmänhet). *Lägga sig b. och stiga sent upp. Det är för b. att spisa middag. Kom så b. du kan. Komma för b. — Stundom brukas äfv. komparativen Bittdigare, men mindre väl. Man säger hellre Tidigare.**

BITUMINÖS, --- ö's, a. 2. Genomträngd af jordbeck.

BIVAKT, f. 3. (föga brukl.) För särskilt tillfälle och för något eget ändamål, jemte den vanliga, utsatt vakt.

BIVAKTARE, m. 3. En, som blifvit tillsatt att gifva akt på bjen, när de skola svärma, för att passa på svärmarna.

BIVÄRK, n. 3. (föga brukl.) 1) Se *Bigöra*. — 2) Mindre verk i en fästning, bredvid ett större.

BIVINST, f. 3. Mindre vinst, som tillfälligtvis åtföljer en större, hufvudsaklig.

BIVISE, m. 2. pl. — *visar.* Se *Vise*.

BIVISTA, bifvissa, v. a. 1. Vara närvarande vid ett tillfälle, då en större mängd folk är samlad, antingen för något skäl eller i och för något allvarsamt och viktigt ändamål. *B. en bal, ett bröllop, en rådpänning, ett fältslag, en gudstjänst, en ceremoni, en begrafsning, en disputationsakt. — Syn. Närvara vid, Deltaga uti, Vara med på, vid. [Rev ---]*

BIVISTANDE, n. 4. Närvaro vid ett tillfälle, då en större mängd folk är samlad. Se vidare *Bivista*. *Balens, ceremoniens b. [Rev ---]*

BIVRÅK, m. 2. Se *Slaghök*.

BIVUAK, --äck, m. 3. (fr. *bivouac*) 1) En trupps natvakt under bar himmel, i fiendens grannskap. — 2) Tågande trupps rast under bar himmel. [Bivuck.]

BIVUAKERA, v. a. 1. Vaka eller rast under bar himmel. *Jfr. Bivuck.* [Bivuckera, Bivuckera.]

BIVÄG, m. 2. 4) Mindre väg, som afviker ifrån och går på sidan om en större. — *Syn. Afväg, Sidoväg, Genväg. — 2) (fig.) Mindre hederlig utväg, som begagnas, för att genom list och konst vinna eller utföra något. Motsats: Raka vägen. Nyttja, gå b-ar.*

BIVYNGEL, n. 3. Ungarne af bjen i en kupa.

BIZARR, se *Bisarr*.

BJÄLSKARE, m. 3. (af *Bi*, s. n.) En, som mycket tycker om bju eller är road af biskötsel.

BJÄLSKARE, m. 3. (af *Bi*, part.) Särskilt, vanligtvis hemlig älskare, utom den egentliga och förklarade.

BJÄNDAMÅL, n. 3. Underordnad ändamål jemte det hufvudsakliga.

BJÄTANDE, a. 1. (nat. hist.) Säges om vissa fågelarter, som lefva af bin.

BJÄTARE, m. 3. Flyttfågel, allmän i söder-länderna, men i Sverige sällsynt, stor som en trast, med lång, något böjd och spetsig näbb, rygg och vingar brunröda, strupen gul med svart omgifning, kroppen inunder blågrön; lefver af insekter, särdeles bin, getingar och gräshoppor. *Merops apiaster.*

BJEBB, n. 3. Se *Bjebbände*.

BJEBB! int. *Bjebb, bjebb, bjebb!* säges på spe till någon, som ifrigt talar emot eller smågrälar. Brukas i barnspråket och i det lägre umgängsspråket.

BJEBBA, v. n. 4. 1) Skälla tätt och fint, såsom kanhundur, o. d. — 2) (fig. fam.) Ifrigt och med mycken talförhet motsäga eller gråla på någon. *B. emot, ifrigt motsäga.*

BJEBBA, f. 1. (fam.) Qvinnas, som är fallen för att bjebba emot. Säges isynnerhet om små flickor.

BJEBBANDE, n. 4. 1) Tätt och fint skällande. *Jfr. Bjebba, v. n. 1. — 2) (fig.) Handlingen, då man bjebba (bem. 2).*

BJEBBARE, m. 3. (fam., föga brukl.) En, som är fallen för att bjebba emot. Brukas mest om gossar.

BJEFS, n. 3. sing. (fam.) Samteliga smärre prydnader i ett fruntimmers klädsel, såsom band, bandrosor, spetsar, o. s. v. [Bjafs.]

BJELKANKAR, n. 3. (byggkn.) Ankar, hvarmed bjelkar sammanhållas.

BJELKE, m. 2. pl. *bjelkar.* 1) För byggnadsbehof tillhuggen stock. *Utskeppa b-kar. B-karne i ett hus.* (Bibl., fig.) *Du ser grandet i din broders öga, men ej b-n i ditt eget, du ser din nästas minsta fel, men är blind för de största hos dig sjelf. — 2) (herald.) Figur, liknande en bjelke, på en vapensköld.*

BJELKBAND, n. 3. Jernband, ankar, hvarmed bjelkar i en byggnad fastas.

BJELKLAG, n. 3. Lag, rad af bjelkar, i tak eller golf.

BJELLA, f. 1. Se *Biskopsört*.

BJELLERFORMIG, a. 2. (bot.) Som till formen liknar en bjelka. *B-a blommor.*

BJELLERSELE, m. 2. pl. — *selar.* Seldon, försedd med en eller flera bjellror.

BJELLERSLÅDE, m. 2. pl. — *slådar.* Slåde, med tillhörande bjellerscele.

BJELRA, f. 1. Liten ihålig, nästan klotformig, helrund kloeka af malm, med små hål eller smala öppningar, och inuti försedd med små kläppar, hvilka vid skakning slå emot metallen och försäka ett starkt klingande ljud; fästes merendels på seldon till slådar, dels för nöje och prydnad, dels för att under skningen bortskrämma vargar.

BJERT, a. 1. 4) Säges om färger, som äro mycket lysande, i ögonen fallande. *Ljusrodt och halmgult äro b-a färger. — 2) (fig.) Starkt i ögonen fallande, skarpt afstickande. *En b. motsats.**

BJERT, adv. På ett bjert sätt. *Lysa b. B. stieka af emot något.*

BJESSE, m. 2. pl. *bjessar.* (fam.) 1) Stor, grof och stark karl. — 2) (fig.) Person, som utmärker sig för insigter, konstfärdighet, o. s. v. *Han är en b. i matematiken, i musik, i fäkta, rida och voltigera. Rik b.; b. att vara rik, en ganska rik man. — Syn. Se Kasse.*

Anm. Ordet är ursprungligen detsamma som *Basse*; *Jfr. Bonbasse.*

BJUDA, v. a. 3. Ind. pres. sing. *Bjuder*; pl. *Bjuda* ell. (i administrativt stål) *Bjude*. Imperf. sing. *Bjöd*; pl. *Bjodo*. Konj. *Imperf. Bjöde*. Imperf. *Bjud!* Sup. *Bjudit*. Part. akt. *Bjudande*; part. pass. *Bjuden*. En äldre, ännu stundom förekommande form har: *Böð, Budo, Böde, Budit, Buden*. 1) Med kraft af laglig myndighet förordna, stadga; beställa. *Vi bjude och befalle (i kongliga förordningar). B. hörsamhet, tystnad. Konungen bjöd honom att tåga.* Neutralt säges *B. öfver*, i mening af: herrska, regera öfver, t. ex.: *Darius bjöd öfver halva Asien; b. öfver miljoner*; äfv. i mening af: hafva att förlaga öfver, t. ex.: *Yet, att han b-der öfver en half miljon riksdaler; när man har sådana medel att b. öfver, måste man tyckas i sina förelag.*

— *B. upp, se Uppbjuda* (sina krafter, o. s. v.). — *Syn. Se Förordna, Beställa, Förfoga. — 2) (fig.) Föreskrifva till efterrättelse, åläggas som pligt. *Guds ord b-der, att . . . Klokheten, försigtigheten b-der, att . . . Mån pligt b-der mig att så handla, b-der mig tystnad. — Syn. Se Föreskrifva. — 3) Bedja någon att komma till ett ställe (för att deltaga i en mäktig, ett nöje, eller bivista någon offentlig och högtidlig förrättning). *B. någon att komma till sig på kulas, på frukost, på bröllop, o. s. v. B. någon på middag, till middag hos sig. B. någon till middagen, bedja någon spisa middag hos sig***

samma dag, då bjudningen göres (gäller äfven om personer, som äro på stället). *B. någon på, till bröllop.* *B. någon på färsk lax.* *B. någon att bivaista en coremoni.* *B. bört,* se *Bortbjuda*. *B. från,* bedja någon komma fram. *B. äpp,* se *Hophjuda*. *B. i'n,* se *Inhjuda*. *1. B. med,* bedja någon att göra sällskap med bjudna personer. *B. gör, äpp, ut,* se *Qvarbjuda*, *Uppbjuda*, *Urbjuda*. — *Syn.* *Inhjuda*, *Invitera*. — *4)* Erbjudna, tillbjuda. *B. ett fruntimmer handen.* *B. någon att sitta, att dricka.* *B. fienden ett föllslag.* *B. någon spetsen, se Spets.* *B. på,* erbjuda någon njutning, något nöje, t. ex.: *Jag har ett b. på ut. Hvad har du ett b. på? Jag b-der på dans i afton.* *B. omkring,* se *Kringbjuda*. *B. ut,* erbjuda till salu; äfv. utmana; se *Urbjuda*, 2. — *5)* Förklara sig vilja gifva ett visst penningbelopp för en vara, en sak, den man önskar köpa. *Jag bjöd honom 100 R:dr för hästen.* *B. tre R:dr äfven, 24 sk. skälpundet.* *Huru mycket b-der ni därför? B. mer än en annan.* *Den, som b-der högst, lägst på en auktion.* *B. på en vara.* *Jag bjöd vid auktionstillfället på en silfverservis, men den gick för högt.* *B. emellan,* erbjuda mellangift vid handel. *B. på,* erbjuda sig att betala ett högre pris för en vara, en sak, vid köp, auktion, o. s. v. *B. öfver,* erbjuda högre betalning än en annan; äfv. (fig.) öfverträffa, öfvergå. — *6)* *B. färd,* taga afsked af någon. *B. god natt,* vid afskedstagandet på en afton tillönska en god natt. — *V. n. 1)* *B. till,* försöka, fresta. *Jag skall b. till att göra det.* *Om du b-der till, så går det nog.* *B. till med något.* — *Syn.* *se Försöka*. — *2)* *B. emot,* väcka afsmak. *Brukas isynnerhet om mat och drink.*

BJUDANDE, n. 4. Handlingen, då man bjuder. — *Adj. 1.* (fig.) Befallande, trängande, tvingande. *En b. omständighet.*

BJUDARE, n. 5. En, som bjuder (i hem. 5). *Brukas sällan, utom i sammansättningen Likhjuddare;* se d. o.

BJUDNING, f. 2. 1) Handlingen, då man bjuder (i hem. 5). *Före, efter b-en.* *Göra en b.* — *2)* Innehållet af den helning, en person fått, då han blifvit bjuden. *Skicka någon en b. till, på kalas.* *Jag har fått en ganska treflig b.* — *Syn.* *Inbjudning, Invitation.* — *Se.* *B-sbref, -sbesty, -skort.*

BJUGG, n. 5. Sädesslaget korn. *Förekommer i den bibliska stilen och brukas ännu i vissa provinser.* — *Se.* *B-bröd, -korn.*

BJUGGBIT, m. 2. *Se.* *Ansöndrpa.*

BJÖRK, f. 2. Allmänt bekant trädslag af klassen Hängblommige, hvaraf Häng- eller Slokhjörk, Masurbjörk eller Glasbjörk, Dverghjörk och Ornbjörk äro de allmännast förekommande arterna. *Betula alba.* — *Se.* *B-aska, -bark, -knopp, -kol, -löf, -qvist, -säfte, -skog, -träd, -trä, -ved, -virke.*

BJÖRKFÄRIL, m. 2. Ett slags insekt. *Papilio Actula.*

BJÖRKHAGE, m. 2. pl. — *hagar.* Hage, be vuxen med björk.

BJÖRKLAP, m. 2. pl. — *lapvar.* Ett slags på björkträd växande laf. *Lichen Physodes.*

BJÖRKLAKK, w. 2. sing. Den salt, som värtiden uppstiger emellan veden och saften på björk. och som stundom genom hål på barken aflappas, för att deraf bereda ett slags mjöd eller vin. *Tappa b.*

BJÖRKLERA, f. 2. Ett slags hvit, starkt lerkhaltigt mjöd.

BJÖRKLUND, m. 2. Lund, bestående af björkar.

BJÖRKNA, f. 1. Mjukfenig bentisk af Cyprin-släktet. *Cyprinus Blicca.*

BJÖRKOJJA, f. 1. *Se.* *Björktjära.*

BJÖRQVAST, m. 2. Qvast, förfärdigad af björkris.

BJÖRKRIS, n. 5. Samling af späda björkqvistar.

BJÖRKSÅL, f. 2. Skäl, svarfvad af björktrå.

BJÖRKSUPP, m. 2. och

BJÖRESVAMP, m. 2. eller

BJÖRKTICKA, f. 1. Slägte af battsvamparna, med tyvone arter, af hvilka den ena växer på bok, den andra på björk; begagnas till beredning af fröske.

BJÖRKTJÄRA, f. 1. Tjära, boredd af björkbark.

BJÖRKTRAST, m. 2. Fågelart af Trastsläktet, blågrå på huvud, hals, rygg och öfvergump, på rygg och skuldror kastanjebrun. *Kallas* äfv. *Snöskata.* *Turdus pilaris.*

BJÖRN, m. 2. 1) (nat. hist.) Ett till rofjårens andra afdelning, Hålgångare, hörande djurslägte med flera arter, hvaribland förnämligast: Europeiska Landbjörnen och Hvit Björn eller Isbjörn. — *b)* Den allmännaste arten af Björnslägtet, eller Europeiska Landbjörnen, med kulleigt, tjockt och långt, brunt, svart, någon gång honungsgult eller silfvergrått hår. *Ursus Arctos.* *Stark som en b.* (Ordspr.) *Sälja skinnnet, innan b-en är skjuten,* sälja något, som man ej ännu äger; obetänksamt grunda sitt aftal på något, hvaröfver man ännu icke äger att förfoga. *Det är icke värdt att basa b-en med ris,* mot dem, som äro hårdagade, hjälpa ej lindriga medel; äfv. en eftertrycklig tillrättvisning är nödig emot dem, på hvilka intet annat medel gör verkan. — *2)* (fig. fam.) *a)* Grof, obfysad människa. — *Syn.* *Oxe, Lurk.* — *b)* Fördringsägare. *Han har många b-ar.* *Förhöjd af sina b-ar.* — *3)* (astr.) Namn på trene stjernbilder, *Stora* och *Lilla B-en.* *Stora B-en* kallas äfv. *Karlvgnen.* — *4)* (sjöt.) Rortrumman på örlogsfartyg. *Skjuta b.* säges om en rorgångare, som under lösningsfaller så mycket af från vinden, att den slår seglen back ifrån förra lösidan. — *5)* Ett slags blockvagn med fyra låga och lika höga hjul. — *Se.* *B-hufvud, -kott, -spår.*

BJÖRNA, v. a. 1. (fam. skämtv.) Återfordra penningar af någon. — *Syn.* *Krävla för skuld.*

BJÖRNÄPA, f. 1. *B-apor*, en afdelning af Aporna. *Kallas* äfv. *Arktopiteker.*

BJÖRNÄR, n. 5. 1) Bär af Björnbärbusken. *Kallas* äfv. *Björnhallon* och *Drombär.* — *2)* (i sammansättningar) Björnbärbuske, t. ex.: *Björnbärskäck.*

BJÖRNBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar.* Buskväxt af fam. Rosaceae, med långa, utåt märken liggande, taggiga grenar och svartbruna, välsmakande bär. *Rubus fruticosus.*

BJÖRNDANS, m. 2. 1) Dans, utförd af en dertill inlärd björn. — *2)* En högst egen, lappsk folkdans, hvilken företages strax efter den glödförmåttid, som äger rum, då en björn blifvit fångad. — *3)* Ett slags ganska svår dans, som brukas i vissa andra trakter af Sverige.

BJÖRNDANSARE, m. 3. Person, som förer omkring till dans och hvarjehanda konster inlärd björnar, för att errot betalning förelisa dem för allmänheten.

BJÖRNDILL, m. 5. sing. *Se.* *Säfferot.*

BJÖRNFETT, n. 5. *Se.* *Björnist.*

BJÖRNFÄRIL, m. 2. Ett fjärtlslägte, hvars larv äre Björnmasken. *Bombix rubi.*

BJÖRNFLOKA, f. 1. Örtslägtet *Heracleum.*

BJÖRNFOTAD, a. 2. (om hästar) Som har långa skänklar.

BJÖRNFÄLL, m. 2. Det afdragna skinnnet af en björn.

BJÖRNHALLON, n. 5. *Se.* *Björnbär.*

BJÖRNHÅLSA, f. 1. (fig. fam.) Övanligt stark, orubblig helsa. — *Syn.* *Bergshsa.*

BJÖRNIHONA, f. 1. Hona af björnslägtet. *Brukas* i naturalhistorisk stil och i jägarspråket. *Eljest* vanligare *Björniuna.*

BJÖRNIHUD, f. 2. Den afdragna huden af en björn.

BJÖRNHUND, m. 2. Hund, dresserad till björnjagl.

BJÖRNHÅL, n. 5. (sjöt.) Benämning på fyrkantiga öppningar i en märs, på ömse sidor om masten, genom hvilka en del af det löpande godset far.

BJÖRNINNA, f. 1. Hona af björnslägtet.

BJÖRNISTER, n. 5. Fett af björn.

BJÖRNJÄGT, f. 5. Jagt på björnar.

BJÖRNKÄM, m. 2. *Se.* *Kämlad.*

BJÖRNKLO, m. 5. pl. — *(kor. 1)* Klo på en björnram. — *2)* (bot.) *Se.* *Käringkländer.*

BJÖRNLOKA, f. 1. (bot.) *Se.* *Stråttor.*

BJÖRNMÅSK, m. 2. *Se.* *Björnfjäril.*

BJÖRNMÖSSA, f. 1. Ett slags löfmoosa, allmän i skog och begagnad till stoppning och ugnsgvastar. *Kallas* äfv. *Kräkhyete, Skurmoosa, Soppmoosa, Pukhåra.* *Polytrichum commune.*

BJÖRNMUFF, m. 2. *Se.* *Björnskinns muff.*

BJÖRNMÖSSA, f. 1. *Se.* *Björnskinnsmössa.*

BJÖRNBOST, m. 2. I Wernland benämningen på en rät af mjöl, blandadt i kallblod och stekt.

BJÖRNÄM, m. 2. Nedra delen af frambenen på en björn.

BJÖRNSKÄLL, n. 5. Skall, föranstaltadt, för att fånga eller bortjaga björnar, som ofreda en trakt.

BJÖRNSKINN, n. 5. Det afdragna skinnnet af en björn.

BJÖRNSKINNSMUFF, m. 2. Muff af björnskinnet.

BJÖRNSKINNSMÖSSA, f. 1. Mössa af björnskinnet.

BJÖRNSPJUT, n. 5. Ett slags spjut, som vid björnjagt begagnas. *Det var b., hvarmed Carl XII jagade björnar.*

BJÖRNSTJERNÄ, f. 1. *Se.* *Nordstjerna.*

BJÖRNTASS, m. 2. Yttersta delen af en björnram, der klorna sitta.

BJÖRNINGE, m. 2. pl. — *ungar.* 1) Unge af björn. — *2)* (fig. fam. o. skämtv.) Liten oberstad, grof och obfelig pojke.

BJÖRNVAKTARE, m. 3. 1) En, som vaktar björnar, hvilka äro inöfvade till allhandla konster och föras omkring, för att visas för allmänheten. — *2)* (astr.) Stjernbildet *Areturus.*

BLÄCK, m. 2. (*L. Black*) Ett slags fångseldredskap, bestående i en tung och tjock klump af trä eller jern, som sättas om benen på en fågel, för att hindra dess flykt. *Sätta b-en på någon, sätta någon i b-en.* *Häufa b. om benet.*

BLÄCK, a. 2. 1) Ljusröd, stående i märkgult. *Hjortar hafva b. färg.* *B. häst, b-a kor.* — *2)* Urblekt och ful. *Säges* i denna bem. om hvad färg som helst. *Detta sidan har haft en vacker svart färg, men är nu gammalt och b-t.*

BLACK, m. 2. (pop.) Black häst.

BLACKIG, a. 2. (söga brukl.) Något black.

BLACKNA, v. n. 1. (söga brukl.) Börja att blifva black.

BLACKSVART, a. 2. Säges om hästar, som hafva en blek svart färg.

BLAD, n. 5. 1) Benämning på värdelar, som utgå från stjelkar och grenar, stundom äfven ifrån roten, i allmänhet tunna och utplattade, till form och färg mycket omvexlande, och bestående hufvudsakligen af två delar: stjelken och bladskitvan. Särskilda sådana slags blad äro: Örtblad, Rotblad, Hjertblad, Blomblad och Kronblad, hvilka alla ses på sina ställen. *B-en* på träd kallas *Lof*. *Stjelken, basen, brädden, speisen på ett b.* *Enkelt b.,* som utgör ett enda helt stycke. *Sammansatt b.,* som består af flera småblad. *Aftaga b-en af en växt.* *Fälla b-en.* (Fig.) *Uppåta sin säd i gröna b.,* förlära sitt förlag, innan man satt det tillämnade företaget i gång. — *2)* *a)* Äfviket stycke papper, utgörande antingen hälften af ett ark (helt blad), eller en fjerdedel deraf (kvartblad). — *b)* (i böcker eller häften) Hvarje viken, af två sidor bestående del af ett pappersark. *Bladen i en bok äro alltid hälften så många, som sidorna utvisar.* *Vid lösningshoppa öfver ett b.* (Fig.) *Vända om b-et,* ändra uppträdande. *B-et vände sig,* lyckan förändrade sig. *Taga b-et ifrån munnen,* säga sin mening rent ut. *Det är det vackraste b-et i hans historia,* det är hvad som mest hedrar hans minne, gör hans namn mesta ära. — *3)* (på verktyg) Tunn, hård, vanlig jern, tvåsidig vägen och stundom (för skärande verktyg) på en eller flera kanter hvass del. *B-et på en ära, en spade, en skävel, en sked.* *B-et på en knif, en såg, en sac.* *Se.* *Ärblad, Skedblad, m. 5.* — *4)* Mycket tunn, mjuk, smidig skifva af metall, vanligen gjord i ändamål att dermed belägga ytan af något annat, för att förvara det för luftens återkan och gifva det utseende af samma slags metall. *Brukas* mest i sammansättningar, såsom *Bladgul, Bladsilfver, &c.*, ell. *Guldblåd, Silfverblad, &c.*; se d. o. — *5)* Tunn skifva i sammansättningen af vissa kroppar. — *Se.* *B-form, -kanal, -spets.*

BLADAKTIG, a. 2. Som till utseende liknar ett blad.

BLADARTAD, a. 2. Som både till utseende och ämne liknar ett blad.

BLADASKA, f. 1. Askas, bränd af blad, löf och vidsittande fint ris. *Kallas* äfv. *Löfaska.*

BLADBÄKELSE, m. 5. Bakelse, som inuti är bladig, tillredd af Bladdeg; se d. o.

BLADBIHANG, n. 5. (bot.) Del af ett blad, som icke tillhör bladet i allmänhet, utan endast undantagsvis.

BLADBILDNING, f. 2. 1) Bladens utveckling på en växt. — *2)* Bladform.

BLADDEG, m. 2. Särskilt slags bakelsedeg, tillredd att användas till bladbakelse, af hvettmjöl, smör och ägg, men utan jäst.

BLADDRÄ, f. *Se.* *Bladdra.*

BLADDRIG, se *Bladdrig.*

BLADFJÄLL, n. 5. (bot.) Litet fjällformigt blad.

BLADFORMIG, a. 2. Till formen lik ett blad.

BLADFORMIGHET, f. 3. Egenskapen att vara bladformig.

BLADFULL, a. 2. Som är rik på blad. — *Syn.* *Bladig, Bladrik.*

BLADFULLHET, f. 5. Egenskapen att vara bladfull.

BLADGRUS, n. 5. Ett slags små svamp, som växer på andra sidan af lönnlöf. *Eriinum acerinum*.

BLADGRÖNT, n. sing. (egentl. neutrum af obroktiga adjektivet Bladgrön) Ett eget färgämne hos växtblad, och hvilket utgöres af små gröna, växtartade korn, som simma omkring uti bladens cellulsaft, eller finnas afsatta på det inre af cellulmembranen. Kallas äfv. Chlorophyll.

BLADGULD, n. 5. Ganska tunn och fin, mjuk och smidig, utvalsad skifva af guld, som brukas till förgyllning. Är af två slag: Äkta bokguld, slaget af dukatguld, och Tvistguld, som slås af förgylld silfver. *Oäkta b.*, af förgylld koppar eller messing.

BLADGULT, n. sing. (egentl. neutrum af obrukliga adjektivet Bladgul) En i grått stötande gul färg.

BLADGÄLAD, a. 2. (om musslor) Som har bladformiga gälar.

BLADRJUL, n. 5. Qvarnhjul, med blad af plankor utgående från hjulstocken.

BLADHVEN, m. 5. (bot.) En växtart af Rörsläktet. *Arundo Calamagrostis*.

BLADIG, a. 2. 1) (om växter) a) Försedd med blad. — b) Bladfull. — 2) Säges om ämnen, hvilka sammansättning består af tunna blad (hem. 5), liggande öfver hvarandra. *B. deg.* — 3) Förkommer i sammansatta ord, hvarmed betecknas vissa skärande verktyg, såsom kalffvar, sågar, m. fl., t. ex.: Enbladig, Tvåbladig, o. s. v.; Finbladig, Grofbladig, &c.; se dessa ord.

BLADIGHET, f. 5. Egenskapen att vara bladig.

BLADKNOPP, m. 2. Knopp, som innesluter ett blad, innan det spricker ut.

BLADKOL, n. 5. (geol.) En art Brunkol, som låter dela sig i tunna skifvor eller blad. Kallas äfv. Papperskol.

BLADLAKTUK, bläddlaktuk, m. 5. Ett slags köksväxt af Laktuksläktet, som brukas till sallad.

BLADLIK, a. 2. Som liknar ett blad, ej endast till form, utan äfven till utseendet för öfrigt.

BLADLUDD, m. 2. Ett slags ganska liten svamp, som växer på törnrosblad. *Aregma mucronata*.

BLADLUS, f. 5. pl. — *löss*. Insektslägte af Skinnbaggarne ordning, med långa spröt och på gumpen utstående två rör, hvilka utgjuta en söt vätska, vanligen känd under namn af Honungs-dagg. Lelver på bladen af örter. Kallas och Bladspat. *Aphidia*.

BLADLUSLEJON, n. 5. (nat. hist.) Larven af Perlsländan. Se d. o.

BLADLÖS, a. 2. Säges om växter, som äro utan blad.

BLADLÖSHET, f. 5. Egenskapen hos växter att sakna blad.

BLADMAGE, m. 2. pl. — *magar*. En af de fyra afdelningar eller så kallade säckar, hvaraf idisslande djurs mago består.

BLADMOSSA, f. 4. Se *Laf*.

BLADNOS, f. 2. Ett slägte af flädermoss, som på nosen hafva en hudfäll, liknande ett vinkekrätt emot näskanalen uppstående blad. *Phyllostoma*.

BLADNERV, m. 5. Benämning på de i ett blad befintliga utgrenade kärl, hvarigenom näringsstoffarna sprides till alla dess delar. [— *nerf*.]

BLADORMBUNKE, m. 2. pl. — *bunkar*. (mest i plur.; bot.) Benämning på en afdelning af Ormbunkarna, bestående af ett platt blad med fröhus, antingen fästa på bladet, eller samlade i ax, mer eller mindre skilda från bladet.

BLADPAR, n. 5. (bot.) Tvenne motsatta parblad på ett parbladigt blad.

BLADRIK, a. 2. Säges om växter, som hafva ganska många blad. — *Syn*. Se *Bladfull*.

BLADRIKHET, f. 5. Egenskapen hos växter att vara bladrik.

BLADROS, m. 3. Ett slags fin svamp, som växer på rönnlöf. *Ascidium cornutum*.

BLADSLIFVER, n. 5. sing. Ytterst tunn, fin och smidig, utvalsad skifva af silfver, som brukas isynnerhet till försilfring. *Oäkta b.*, af tenn och zink.

BLADSKAFT, n. 5. (bot.) Ett ifrån stjelken utgående nervknippe, hvarigenom bladet fästes vid stjelken, samt i bladet utgrenar och bildar dess så kallade ådror.

BLADSKAFTSFJÄLL, n. 5. (bot.) Benämning på små parblad, som äro fästade vid basen af ett bladskaf. Kallas äfven *Bladskafstipler*.

BLADSKIFVA, f. 4. (bot.) Hela skifvan af ett blad allt ifrån skafet.

BLADSLIDA, f. 1. (bot.) Ett bladskaf utvidgning vid basen, liknande en slida.

BLADSNÄRP, n. 5. Den tunna, oförgade och genomskinliga hinna, som sitter vid inro sidan i öfversta myoningen af bladslidan hos gräsen.

BLADSPUT, m. 2. Se *Bladlus*.

BLADSTAM, m. 2. pl. — *stammar*. (bot.) En bladlik, utbredd stjelk hos vissa Lofyer mossor. Kallas äfv. Bål.

BLADSTÄMLIK, a. 2. (bot.) Så kallas den bladlika bålen på löfvar, då den är mycket stor, fri och bladig.

BLADTAGG, m. 2. Tagg på bladet af en växt.

BLADTENN, n. 5. sing. Ytterst tunt utslaget tenn, till beläggning.

BLADTÖBÅK, m. 5. sing. Tobak i blader, ännu oförarbetad.

BLADTORF, m. 2. sing. Bränntorf med bladig sammansättning.

BLADULL, f. 2. sing. Ett slags fin svamp, som växer på lind. *Phyllerium tiliaecum*.

BLADVÄSS, m. 2. Sjöväxt af Rörsläktet, som begagnas till foder åt boskap, till taktäckning, o. s. v. Benämnes i allmänhet endast Vass. Kallas äfv. Strandrör, Rörvass, Skärvass. *Arundo Phragmites*.

BLADVECK, n. 5. (bot.) Den vinkel, som ett blad gör emot stammen.

BLADVECKSSTIPEL, m. 5. pl. — *stipler*. (bot.) Så kallas de stipler, som äro fästade i bladvecket, emellan stjelken och bladet.

BLADVINKEL, m. 2. pl. — *vinklar*. Se *Bladveck*.

BLADVIS, adv. Ett eller flera blad i sender.

BLADVÄRTA, f. 4. Ett slags små svamp på bladen af röd Rosling. *Xyloma Andromeda*.

BLADVÄXT, f. 5. Växt med blad, till skillnad ifrån dem, som äro utan.

BLAGGARN, n. 5. Grof linväf af blaggarn. Borde således egentligen heta Blaggarnsväf, hvaraf genom förskämt uttal och förkortning ordet Blaggarn uppkommit.

BLAGGARNSVÄF, m. 2. Se *Blaggarn*.

BLAGVATTEN, n. 5. Vattnet nedanför ett qvarnhjul.

BLAMASCHÉ, m. 3. (fr. *Blanc-manger*) Kall efter rätt af gräddede och socker, med tillsats af vanilj, citron, kanel, m. m. Kallas stundom på svenska Hvitmat.

BLANCO. *Fullmakt in b.*, som berättigar någon att å en annans vägnar göra och låta helt

och hållet efter godfinnande i en sak, utan att vara bunden af något slags föreskrift.

BLAND, prep. (ursprungligen *Bländ*) 1) Antyder en eller flera enheter af ett bestämt eller obestämt antal. *En b. femtio. Tio b. hundra. Någre b. många. B. dem alla. Är han störst. Kan i denna hem. i allmänhet utbytas med Af*, t. ex.: *En af dem, två af sällskapet*. — 2) Utmärker person eller föremål, som befinner sig inemellan flera andra, antingen i rörelse eller hvilat. *Han följde med b. de andra. Se, der ligger han b. fåren i gräset. Kan i detta fall utvexlas med Emellan*. — Jfr. *Bländ*, prep.

BLÄND, n. 5. (mindre brukl.) Blandning af våttämna, t. ex. *Mjölkbland*.

BLÄNDÄ, v. a. 1. 1) På ett eller annat sätt bringa enskilda föremål af samma eller olika slag in emellan hvarandra, så att, i fall de äro af samma slag, de komma i helt och hållet annan ordning eller annat inbördes läge än förut, eller, i händelse de äro af olika ämne, komma att utgöra ett helt, hvart de olikartade delarne befincas om hvarandra spridda, utan att vara förenade med hvarandra till ett nytt likartadt ämne. *B. kort. B. säd. B. råg och korn. E. flera sädeslag med hvarandra*. (Fig.) *Han förstär att b. sina kort*, han är slug, förslagen, illstigt. — 2) Förenas ett flytande eller flyktigt ämne med ett annat dylikt, så att af dem tillsammans uppkommer ett nytt likartadt ämne. *B. viner. B. ett vin med ett annat. B. vin i vatten. B. sitt vin*, utspåda det med vatten. *B. metaller*, samman-smälta dem till en metallisk sammansättning. (Fig.) *B. sina lärar med en väns*, deltaga i hans sorg. *B. färger*, på färgållan hopröra dem till en ny likartad färg; äfv. vid målning försmälta tveende färger i hvarandra, så att man icke kan afgöra, hvar som hvardera af dem slutar eller vridager. — *Syn*. Sammanblanda, Hopblanda, Mänga, För-sätta (med). — *B. sig, v. r.* 1) Förenas genom blandning (isynnerhet om väta ämnen). *Detta vin b-r sig väl, låter väl b. sig med det andra. Olja låter ej b. sig med vatten*. — 2) (Fig. om personer) *B. sig uti*, befatta sig med (helst i dålig bem.), t. ex.: *Jag undrar, att han ville b. sig i en så smutsig sak. B. sig i allt*, vilja befatta sig med andras angelägenheter, som icke angå en; äfv. inlåta sig i en mängd olika företag, utan att egna något af dem tillräcklig tid och omsorg. — *Syn*. Befatta sig med, Lägga sig om bord med, Lägga sin näsa uti. — *B. bort*, se *Bortblända*. (Fig.) *B. bort korten*, genom för-vändningar och prat undandölja rätta samman-haget af ett förhållande. — *B. höp, iköp*, se *Hopblanda*. — *B. i, uti*, se *Blända*. — *B. in, om, upp, ut*, se *Inblända*, &c. &c.

BLÄNDAD, a. p. 2. 1) Som har olika beståndsdelar. *B. Krigsrätt*, hvart för tillfället äfven andra personer sitta, än de som egentligen tillhöra krigsrätten. Likaså *B. Posträtt*, m. fl. — 2) Olikartad. *Djur af b. ras*, art, af olika ras-er. (*Djur af b-e raser* betyder deremot: djur, som tillkommit genom olika rasers blandning (eroiser-ering), och är bländad här rent partcip.) *Skrif-ter af b-t innehåll, i b-e ämnen. Meningarne äro b-e*. — *Syn*. Olikartad, Skifvaktigt, Åtskillig, Skild, Olik.

BLÄNDÄNDE, n. 4. Handlingen, då man bländar.

BLÄNDFODER, n. 5. Foder af olika växt-slag, som gifves kreatur.

BLÄNDKORN, n. 5. Se *Blandsäd*.

BLÄNDNING, f. 2. 1) Handlingen, då man bländar. — 2) Hvad som består af blandade ämnen; som här blandade beståndsdelar. *En b. af flera olika sorter, af flera slags viner, af metaller, af alla slags folk*. (Fig.) *Han var en märkvärdig b. af snälle och besattel*.

BLÄNDSÄD, f. 5. sing. Hafre och korn, utsädda tillsammans. Säges om säden, både då den står på åkern och efter utträskningen.

BLÄNDSÄDSGRÖPE, m. 2. sing. Gröpad bland-säd, att slå bland fodret eller i sörp åt kreatur.

BLÄNK, a. 2. (fr. *Blanc*) 1) (egentl.) Hvit, utan fläck. Brukas i denna betydelse nästan endast i uttrycken: *B. sida* (om papper), oskrifven sida; *lemna b-t rum i en skrift*, öppet rum, lucka, för insättande af ett ord, en mening. — 2) Blänkande, glänsande. *Väl skurade och b-a koppar- och tennsaker. B-a silfverkärl. B-a stoffar. B-a vapen*, anfällsvapen för handgemäng, såsom värja, sabel, bajonett, o. s. v. — 3) (fig.) Afbläckt, biottad. *B. värja*, som är dragen ur slidan, dragen värja. Äfven säges (pop.): *I b-a skjortan*, i blotta linnat; *slå b.*, vara utsatt för attas ögon.

BLÄNKÄ, v. a. 1. Göra blank. Förekommer sällan utom i uttrycket: *B. stoffar*, horsta dem med blanksmörja. — *Blankande*, n. 4. o. *Blankning*, f. 2.

BLÄNKÄRD, se *Brankard*.

BLÄNKÄRE, m. 5. (föga brukl.) En, som blänkar.

BLÄNKBORSTA, v. a. 1. Borsta något, så att det blir blankt. Säges isynnerhet om skodon. — *Blankborstande*, n. 4. o. *Blankborst-ning*, f. 2.

BLÄNKBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, hvarmed skodon blankas.

BLÄNKETT, -kä't, m. 5. 1) Litet skuret, rent, blankt pappersblad att begagna till ljudnings- eller notifikationskort, o. s. v. — 2) Papper, på hvilket de allmänt brukliga ordlagen till vissa afhandlingar (t. ex. hyreskontrakt o. d.) äro tryckta eller skrivne, med lemnadt blankt rum för de enskilda bestämmingarna.

BLÄNKETT, -kä't, m. 5. (fr. *Blanquette*) *B. på kalf*, en rätt af kokt eller stekt kalfkött i tunna skifvor, lagda i ymnig säs af gräddede, ägg, buljong, o. s. v.

BLÄNKFULLA, v. a. 1. Fila någonting så, att det blir blankt. — *Blankfilande*, n. 4. o. *Blankfilning*, f. 2.

BLÄNKFISK, m. 2. Benämning på fiskarterna af Cyprinslägtet, hvilka alla hafva ett hvitt och löst kött samt fångas i alla insjöar, såsom karp, braxen, ruda, mört, löja, m. fl.

BLÄNKHET, f. 5. (föga brukl.) Egenskapen att vara blank (hem. 2). Vänligare säges Glans.

BLÄNKLÄX, m. 2. Förmämsta arten af Laxslägtet; tillhör de nordliga haven, hvarur han vid lektiden, om försommaren, uppstiger i floderna, ofta i stora stam.

BLÄNKLÄDER, n. 5. Läder, som antager blankning. — *Ss. B-sko, -skänga, -sstöf-vel*.

BLÄNKLO, se *Blanco*.

BLÄNKPOLERA, v. a. 1. Polera någonting så, att det blir blankt. — *Blankpolerande*, n. 4. o. *Blankpolerering*, f. 2.

BLÄNKSEJ, m. 2. Mjuktänig benfisk, med svart och brunfläckig rygg samt silfvergrå sidor, hvilken finnes i Kattegutt och Nordsjön, och fångas med nät eller på krok.

BLANKSKURA, v. a. 1. Skura någonting så, att det blir blankt. — *Blankskurande*, n. 4. o. *Blankskurning*, f. 2.

BLANKSLIPA, v. a. 1. Slipa någonting så, att det blir blankt. — *Blankslipande*, n. 4. o. *Blankslipning*, f. 2.

BLANKSMÖRJA, f. 1. Smörja, vanligtvis i flytande, men äfven stundom i fast form, till skodans blankning.

BLANKT, adv. 1) *Draga b.*, blotta värjan, sabeln. — 2) (äm. o. pop.) Åldedes, helt och hållet. *Det är för honom b. omöjligt att gå nykter till sängs.* — *Syn. Se Hell och hållet.*

BLANKVAX, n. 5. En sammansättning, hufvudsakligen bestående af vax, hvarmed ämnen, isynnerhet läder, blankas.

BLANKVERS, m. 5. 1) Versrad, hvars slutstafvelse icke rimmar med slutstafvelsen i någon annan vers. — 2) (kollektivt) Orimmade verser. *Skrifva b. Detta poem är b., är skrivet på b.*

BLAREN, blarn (uttalas äfv. af somliga blaren) m. 2. def. 1) Figuren på ett af korten i cambiospel. — 2) Sjelfva kortet, hvarpå denna figur befinnes. — 3) (fig.) Ytterst ful karl.

Anm. Ordet torde höra deriveras från det tyska *blarren* eller *plarren*, som betyder: lipa, grina.

BLASFEM, blassfem, m. 5. Hädelse. [Blasphem. Blasphème.]

BLASFEMI, f. 5. Hädelse. [Blasphemi, Blasphemie.]

BLASIEMOSSA, f. 1. En mossart. Kallas äfven Sandmossa. *Blasia pusilla.*

BLASONERA, v. a. 1. (herald.) Med punkter och streck uttrycka vapenfärgerna på en sköld.

BLECK, bleck, n. 5. 1) (i allm.) Tunns och jernn, valsad eller smidd skiva af metall. *Bestå med b.* — 2) (i inbegränsad mening) Jernbleck, isynnerhet förtennadt. — *Ss. B-ask, -dosa, -flaska, -kärn, -låda, -skifva, -skolla, -spruta.*

BLECKA, v. a. 1. 1) Bortskära ett stycke af barken på ett växande träd, för att hämta kåda ur stammen. — 2) Hugga skåror i träden, för att derigenom för vandrare utvisa väg genom en skog. — *Bleckande*, n. 4.

BLECKARBETE, n. 4. Någonting af jernbleck förfärdigadt. — *Syn. Bleckslagararbete*, (i plur.) Blecksaker.

BLECKERT, n. 5. sing. *Rhenskt b.*, ett slags vin från Rheintrakterna.

BLECKFORM, m. 2. Form af förtennt jernbleck, större eller mindre, till olika behof, såsom till gräddning af bakelse, puddingars kokning, m. m.

BLECKHAMMARE, m. 5. 1) Brukshammare, hvarmed jernbleck utsmeds till behörig tunnhet. — 2) Sjelfva inrättningen, smedjan, der detta sker.

BLECKHUFVA, f. 1. Se *Pickelhufva*.

BLECKKLYFTA, f. 1. Lykta, hvari glaset är infattadt i förtennt jernbleck.

BLECKMYNT, n. 5. Se *Brakteat*.

BLECKMÄTT, n. 5. Mätt af förtennt jernbleck, för våta varor, större eller mindre, från en kanna till en jungfru.

BLECKNING, f. 2. Handlingen, då man bleckar; se d. o.

BLECKPENNING, m. 2. Penning, mynt af bleck.

BLECKPLÅT, m. 2. 1) Plåt af utvalsadt eller utsmidt jern, till viss längd, bredd och tjocklek. — 2) (mindre brukl.) Större eller mindre stycke af en sådan plåt, utan afseende på formen.

BLECKRUTA, f. 1. Ruta (i fönster) af jernbleck, till öppnande för väderverklung.

BLECKSAKER, f. 5. pl. Bleckslagararbeten (se d. o., bem. 2). Brukas om allehanda husgeråd af jernbleck.

BLECKSAX, f. 2. (metallarb.) Sax till klippning i metallbleck.

BLECKSLAGARBETE, n. 5. 1) Arbetet, sysselsättningen, då saker af jernbleck förfärdigas. — 2) Sak, förfärdigadt af jernbleck.

BLECKSLAGARE, m. 5. Handverkare, som förfärdigar arbeten af jernbleck. — *Ss. Bleckslagarhandverk, -gesäll, -skrå, -verkstad*, m. 5.

BLECKSLAGERI, n. 5. 1) Inrättning med tillhörande verktyg och maskiner, till blecksakers förfärdigande. — 2) Stället, der en sådan inrättning finnes. — 3) Konstn och färdigheten att tillverka saker af jernbleck. — 4) Sjelfva arbetet dervid. — 5) Samteliga arbetare, som tillverka saker af jernbleck, antingen i allmänhet, eller i ett land, en stad. — 6) Skrå i en stad, bestående af alla der befintliga bleckslagare med deras arbetare.

BLECKSMED, m. 5. Smed, som under hammaran utsmidar bleck.

BLECKSMEDJA, f. 1. Smedja, der bleck utsmidas till behörig tunnhet.

BLECKSTAKE, m. 2. pl. — *stakar*. Ljustake af jernbleck.

BLECKVARA, f. 1. Se *Bleckslagararbete*, 2.

BLEFVEN, äldre form för part. pass. af verbet *Blifva*.

BLEK, a. 2. 1) (om människor) Som har en hvitaktig färg, antingen denna färg är naturlig, eller en följd af sjukdom eller sinnesrörelse. *Han är b. som ett lik, som ett lärft, som döden.* *Hafva b. hy, b-t ansigte, b-a läppar.* *Vara b. i ansigtet, se b. ut.* *Hon har blifvit b. om kind, stackars flicka.* *Han har varit sjuk, därför är han så b.* *Vara b. af vrede, raseri, förskräckelse.* — 2) Som lyser matt, svagt. *Månans b-a strålar.* *Lampans b-a sken.* — *Syn. Matt, Svag, Dunkel.* — 3) Säges i fråga om färger, som förlorat sin ursprungliga friskhet, glans, hjerhet. *Färgen på denna mantilj har blifvit b.* *B-t bleck.* — *Syn. Urblekt, Bleck.*

BLEKA, v. a. 1. 1) Rona (väfnader, lumpor, halmlåtor, vax, m. m.) från alla ämnen, som kunna återgifva ett färgadt ljus, d. v. s. göra hvit, antingen genom utsättning för solstrålarnes verkan eller och genom kemiskt förfarande. *B. i solen, med chlor, svafvelsyrlighet, o. s. v. Låga ut väf att b-s.* *Solen b-ker färgerna.* *B. bort, ut,* genom blekning hortiga, t. ex. fläckar. *B. är,* genom blekning hortiga färg (derväl adj. *Urblekt*). — 2) (poet.) Göra blek. *Sorgen har blekt hennes kind.*

BLEKÅDE, n. 4. Handlingen, då man bleker.

BLEKAKTIG, a. 2. (mindre brukl.) Något blek.

BLEKARE, m. 5. (föga brukl.) Man, som har tillseende vid väfnaders m. m. blekning. — *Ss. — lön.*

BLEKBLÅ, a. 2. Som har en obehagligt ljus, matt eller fördunklad blå färg. — *Blekblåhet*, f. 5.

BLEKDUK, m. 2. kollektivt. Ett slags linväf, som begagnas vid vaxblekerier.

BLEKE, n. 4. 1) Plats på marken, der tyger och väfnader, m. m., utläggas till blekning. — 2) Inrättning för tygers och väfnaders blekning. —

Syn. Blekeri. — 3) Sjelfva sysselsättningen dervid. — *Syn. Se Blekeri*, 4. — 4) (mineral.) En ren, lös kalkstensmull, merendels hvit, dock äfven af andra färger.

BLEKERI, n. 5. 1) Inrättning för tygers och väfnaders blekande. — *Syn. Bleke*. — 2) Ställe, der en sådan inrättning finnes. — 3) Konstn, färdigheten att bleka väfnader, tyger, m. m. — 4) Sysselsättningen, arbetet dervid. — *Syn. Bleke, Blekning.*

BLEKERSKA, f. 1. Qvinna, som har tillseende eller tillhandagar vid blekning af tyger, väfnader, m. m.

BLEKGRÖN, a. 2. Af en obehagligt ljus, matt eller fördunklad, grön färg. — *Blekgrönhet*, f. 5.

BLEKGUL, a. 2. Af en obehagligt ljus, matt eller fördunklad gul färg. — *Blekgulhet*, f. 5.

BLEKHET, f. 5. Egenskapen att vara blek.

BLEKLAGD, a. 2. (om människor) Af naturen blek, icke till följe af sjukdom eller sinnesrörelse. — *Bleklagdhet*, f. 5.

BLEKMEDEL, n. 5. Medel, hvarigenom tyger m. m. blekas.

BLEKNA, v. n. 1. 1) (om personer) Blifva blek. *Han b-de af förskräckelse.* — 2) (om tyger, o. d.) Få mattare färg, förlora den ursprungliga färgen.

BLEKNANDE, n. 4. Verknigen, hvarigenom någon eller något bleknar.

BLEKNING, f. 2. 1) Handlingen, då man bleker, sysselsättningen dervid. — *Syn. Blekande, Bleke*. — 2) Den hvithet, en väfnad, ett tyg m. m. fått genom att blekas. *Den här väfven har icke tillräckligt b.* — *Ss. B-slön, -sätt.*

BLEKPLATS, m. 5. Plats på marken, der väfvar, tyger m. m. utläggas till blekning.

BLEKPUSSIG, a. 2. På en gång blek och pussig i ansigtet. — *Blekpussighet*, f. 5.

BLEKRÖD, a. 2. Af obehagligt ljus, matt eller fördunklad röd färg. — *Blekrödhet*, f. 5.

BLEKSJUKA, f. eller

BLEKSOT, m. 5. Sjuklighetsstillstånd hos qvinnor, bestående i en ytterst blek, gulaktig ansigtsfärg, vanligen uppkommen genom den första månadsrörelsens uteblifvande. Kallas äfv. *Hvitsot, Jungfrusjuka.*

BLEKSTÄLLE, n. 4. Se *Blekplats*.

BLEKSVART, a. 1. Af en obehagligt ljus, matt eller fördunklad svart färg. — *Syn. Bleck.* — *Bleksvarthet*, f. 5.

BLEKVÄTTEN, n. 5. Blekmedel i flytande form.

BLEKVÄPLING, n. 2. Klöfverarten *Trifolium hybridum*.

BLEMMÅ, f. 1. Utslag på huden i form af en helt liten blåsa, vanligtvis förorsakad af hetta i kroppen, men äfven stundom af andra orsaker. *Jfr. Hettblenna, Vattenblenna.* *Det onda i kroppen har slagit ut i b-or.* *Hela hans kropp har slagit upp i b-or.* *Jag har fått b-or i pannan, på halsen.* — *Syn. Qvissa.*

BLEMMIG, a. 2. Full med blemmor. Brukas både om personer och kroppsdelar. *B. i ansigtet, på kroppen.* *B-t ansigte.*

BLENDE, n. 4. (mineral.) Ett slags zinkmalin, bestående af zink och svafvel, förekommande brun, svart, röd, gul och grön, i bladiga massor och i mångfaldiga kristaller.

BLESSERA, blässera, v. a. 1. Sära. — *Blessande*, n. 4.

BLESSUR, blässur, m. 5. Sår, bekommet i strid, genom vapen. Brukas någon gång, dock

mera på skämt, äfven om andra slags sår. *Han fick en b. i armen.* [- yr, -ure.]

BLI, sammandraget af *Blifva*.

BLICK, m. 2. 1) Ögats riktning på ett visst föremål. *En mild, ljuf, väntig, skarpt, vredgad, förebrående, sträng, förstulen, uttrycksfull b. Kasta en b., sina b-ar på någon, något. Kasta, skicka b-ar omkring sig. Fästa sin b., sina b-ar på. Slunga mordande b-ar på någon. Gifva någon en öm, kärleksfull, uppmuntran b. Sänka b-en till marken. Tilldraga sig allas b-ar. Vända sina b-ar på, från något. Vid första b. såg jag, att* *Hon bevärdigade honom ej med en enda b. (Fig.) Solen kastar en b. genom molnen.* — 2) Uppsyn. *Hafva trygg b. Hans b. var kall och lugn.* — *Syn. Se Uppsyn.*

BLICKA, f. 1. Se *Braxenpanka*.

BLICKA, v. n. 1. 1) Kasta blickar. *B. skarpt på någon. Sitta och b. framför sig. B. ned, upp, åt sidan. B. bakom, omkring sig. (Fig.) B. in i framtiden, tänka sig in i framtiden, söka att gissa sig till, hvad då skall hända.* — *Syn. Se Se.* — 2) (prov. o. pop.) Blixta. — 3) (om silfver) Vid smältning få en klar och glänsande yta.

BLICKANDE, n. 4. 1) Handlingen, då man blickar (bem. 1). — 2) (prov.) Blixttraude. — 3) *Se Blickning.*

BLICKELD, m. 2. 1) Starkt, ögonblickligt sken på himmel eller haf, utan knall. — 2) Fordom brukligt natissignal till sjös genom antändning af något litet på ett bräde lagadt krut.

BLICKGULD, n. 5. Afhrivet guld, som ännu håller något silfver.

BLICKNING, f. 2. Den företeelsen hos silfver, då det hålles tillräckligt länge i smält tillstånd, att det får en klar och glänsande yta.

BLICKSILFVER, n. 5. Smält silfver, som blickar (bem. 3) i kapellen.

BLID, a. 2. 1) (om personer) a) Mild, god. *Hon, denna b-a varelse, så god emot alla* — *Syn. Se God.* — b) Vänligt, försönligt sinnadt emot någon, benägen, gynnsam. *Hon har länge varit mig gramse, men ändtligen har hon nu åter blifvit mig b.* — *Syn. Se Gunstig.* — I begge fallen något nytjas ordet helst i poetisk, eller högre stil, någon gång äfven skämtvis. — 2) (fig.) a) (i fråga om väder, luft, temperatur) Mild. *B-t väder, b. luft.* *Det har blifvit b-t i luften efter regnet.* *B. vänter, b-a dagar.* — b) (om öde, lycka, försyn) Gynnsam, benägen. *B-t öde. Lycka är honom b.* — *Syn. Se Gunstig.*

BLIDA, f. 1. Fordom bruklig krigsmaskin, hvarmed stora stenar slungades, bestående af en vägbalk emellan två upprätt stående stockar, med ansenlig tyngd i ena ändan och i den andra ett slags huf eller säck, hvarur antingen stora stenar och kulor, eller korgar och påsar, fyllda med småsten, äfven stundom as slungades. Kallades äfv. *Vallslungor* och voro egentligen detsamma som Romarnes *Catapultæ*.

BLIDHET, f. 5. Egenskapen att vara blid; se d. o.

BLIDKA, v. a. 1. Göra blid, mildre, förmå någon att upphöra med sin vrede eller åmüstelse att blifva vänskapigare stånd. *B. någon, b. ens vrede. Låta sig b-s ell. låta b. sig, t. ex. han lät sig icke b-s af våra böner.* (Fig.) *Tro ej att kunna b. Försynen med din skrymtande gudsfruktan. B. ödet vilja.* — *B-s, v. d. Blifva blid, öfvergå från vrede till mildhet*

och vänlig sinnesstämning. *Försynen, ödet b-des, och lyckan log åter emot honom.*

BLIDKANDE, n. 4. Handlingen, då man blidkar.

BLIDA, adv. Med blida ögon, gunstigt, gynnsamt. Se *b. på någon*.

BLIDVÄDER, n. 6. Blidit väder, som inträffar efter sträng köld och stundom bildar öfvergången till tå. — *Syn. Mildväder.*

BLIFVA, v. n. 5. Ind. pres. sing. *Blifver*, sammandr. *Blir*; plur. *Blifvo*, sammandr. *Blir*. Impf. sing. *Blif*; plur. *Blifvo*. Konj. pres. *Blifve*; impf. *Blifve*. Imper. *Blif!* Sup. *Blifvit*. Part. akt. *Blifvande*; part. pass. *Blifven* ell. *Blifvön* (det sednare en föråldrad form, som ännu i högtidligare stil nyttjas i förening med *vara*, t. ex.: *han är blifven*, i st. f. *han har blifvit*). 1) Öfvergå från ett tillstånd till ett annat. Liktydigt med *vara*. Nyttjas merendels framför andra verbers passiva particiip, i stället för dessa verbers passiver i finit form, t. ex.: *Han blif kulpen*, i st. f. *han hjälptes*; *jag har blifvit underrättad*, i st. f. *jag har underrättats*. Härvid har presens betydelse än af presens, än af futurum, t. ex.: *Nu blir min sorg förvandlad i glädje*, d. v. s. förvandlas; *han blir öfvervunnen*, om han försöker måta sig med en sådan fiende, d. v. s. han skall öfvervinnas, &c. — Förekommer äfven ganska ofta i förening med nominer, helst adjektiver, t. ex.: *Af is och snö blir vatten: af intet blir intet: b. kristen, munk, prest; det blir natt; b. rik, varm, starkare*. I förbindelse med adjektiver brukas det ofta voxelvis med det neutrala eller deponentiella verbet af samma adjektiv, t. ex.: *B. kall, stel, matt*, i st. f. *kallna, stelna, mattas*. — *B. af*, ifrån ett tillstånd försätts i ett annat, t. ex.: *Jag kan b. iokig af allt detta, af allt tänka derpå. De blefvo rusiga af vinet*. Brukas ofta impersonelt, t. ex.: *Det blir intet af honom, af alla hans förslager; det blir intet af hela saken; hvad skall b. af mig? hvad har det blifvit af honom? jag vet icke, hvad det skall b. af allt detta*. — *B. af*, utaf, ske, hända, göras; äfv. taga vägen, t. ex.: *Det blir icke af; hvad skulle väl b. af, om . . .? det blir ingenting af med den saken; det kan b. något af honom med tiden; jag vet ej, hvar han blif af*. — *B. af* med: a) befrias ifrån, slippa; b) få sälja; c) förlora, mista; d) gå för sig, gå i verkställighet, t. ex.: a) *Han har blifvit af med frosan; jag vet ej, huru jag skall b. af med honom; b) han blir icke af med sina varor; c) i trängseln blif jag af med mitt ur; d) det blir ingenting af med den saken*. — *B. efter*: a) icke förmå följa; b) (fig.) icke likna, icke uppgå emot, t. ex.: a) *Han blifv efter på vägen, blifv efter alla de andra; (fig.) b. efter sin tid*, i fråga om upplysning, kunskaper (skämtvis eller iron.), äfv. om moder, seder o. s. v., icke följa med sina samtida; b) *b. efter någon* eller *b. någon efter i ädelmod*. — *B. efter med*: a) icke medhinnas något så fort som andra; b) försumma att på rätt tid erlagga, leverera, t. ex.: a) *Han blifv efter med sitt arbete; b) b. efter med betalningen, arrendet*. — *B. ifrån sig*, förlora besinningen, blifva utom sig, glömma all försigtighet, alla afseenden; äfv. blifva utom sig af häncyckning. — *B. om intet*: misslyckas; äfv. icke komma till verkställighet. — *B. till* (i förbindelse med efterföljande nomen): förändras, förändras till, t. ex.: *Af jord äst du kommen, till jord skall du åter b.; b. till stoft, till aska; b. till intet*, gå allde-

les förlorad, tillintetgöras; *b. till ett åttioje för hvar man, till ett ordspråk i hvars mans mun; (fig.) hon blifv alldetes till sten, när hon fick se honom*. — *B. till*, uppkomma, födas, t. ex.: *Det lilla barnet blifv till för åtta dagar sedan. Komma till* säges oftare. — *Syn. Se Födas*. — *B. till sig* (sam. o. pop.), försättas i ett upprörd tillstånd, af glädje, frustration, oro, förskräckelse, o. s. v., t. ex.: *Hvad hon blifv till sig, när hon fick se fästmannen komma! När jag såg lejonet slippa lös ur buren, blifv jag så till mig, att jag ej förmådde fly*. — *Syn. Se Förskräckas*. — 2) Fortfara i samma oförändrade tillstånd, skick; äfv. stanna, kvarblifva. Liktydigt med *förblifva*, som mera brukas. *Han är och blir i alla tider en stackare. Den frågan är och blir för alltid oavgjord. Schleswig blir alltid ett tvistefrå mellan Tyskland och Danmark. Han har blifvit sig lik. B. hemma. Man kan icke b. här för helta. Han blifv (dröjer) länge. B. på platsen, stupa i en strid. Det blir oss emellan, det blir en hemlighet oss emellan; vi få icke yppa det för någon; äfv. tig med hvad jag nu i förtroende sagt er. Blif mig ifrån lifvet! kom mig icke nära; komna mig i fred; gå er väg. Låta blifva* (mest i imperativ, och vanligtvis sammandraget till *Låta bli*), låta vara i fred, ostörd, orörd; äfv. upplifva med något, underlåta, t. ex.: *Han kan icke låta b. någonting; låt b. det der; låt då en gång b. att göra mig flera bekymmer; låt b. att spotta; vill du icke, så låt b.; det låter jag väl b.* — *B. fogas* ofta till verbers aktiva particiiper, för att utmärka ett fortvarande i samma tillstånd, läge, skick, t. ex.: *B. sittande, stående, liggande; dörren blifv öppen stående*. — *B. borta*: a) icke infinna sig, t. ex.: *Han blifv b. från sammankomsten*; b) icke återkomma, onkomma, gå förlorad, t. ex.: *Mitt ur är och blir b.; han for till sjös, men blifv b. genom skeppsbrott; c) dröja att återkomma, t. ex.: *Han blir länge borta*. — *B. hos*, kvarstanna, kvarstå hos, t. ex.: *Jag skall b. här hos honom, medan du går bort; selet blir alltid hos honom, blir alltid hans*. — *B. ifrån*: a) icke röra; b) icke bekomma, slippa; c) icke få göra något, slippa, t. ex.: a) *Blif ifrån det der!* rör det icke! b) *Du tror, att du skall få pengar af mig, men det skall du nog b. ifrån*. c) *Du hoppas narra honom, men det blir du ifrån*. — *B. igen*, återstå, ännu lifva, t. ex.: *Af tjugu mans besättning blifvo endast två igen*. I allvarsam, berättande och högre stil brukas äfv. stundom *Igenblifven*, såsom adj. part., t. ex.: *af de igenblifna voro två sjuka*. — *B. inne*: a) *Förblifva* kvar inne (i ett hus, en grotta, o. s. v.); b) *Blifva* hemma. — *B. när*, förblifva, vistas hos. Förekommer sällan utom i det bibliska uttrycket: *B. när sin hustru*. — *B. qvar*, se *Qvarblifva*. — *B. uppe*, hålla sig klädd och uppe, ej gå till sängs. — *B. utan*, icke bekomma det man påräknat, eller hvad andra under samma förhållanden fått. — *B. ute*, se *Uteblifva*; äfv. stanna utomhus öfver natten. — *B. vid*, se *Vidblifva*; äfv. kvarstanna vid, behålla, t. ex.: *Tror du, att han nästa år får b. vid arrendet, lägenheten, sysslan? B. vid* brukas äfv. impersonelt, i betydelsen af fortfara, förblifva, t. ex.: *Det blir vid det gamla, vid hvad jag sagt; det blir dervid, det blir vid hvad som är sagt, beslutadt, öfvenskomet; det kommer att ske oaktadt alla invändningar; äfv. det får vara, blifva så, som det är, eller som begärs; äfv. det kan jag icke hjälpa,**

det bryr jag mig ej om; *det får b. dervid*, (vid pratning) priset får blifva som det begäres; äfv. det bryr jag mig ej om. — *B. illa vid*, blifva rädd. — *B. åter*, återstå, blifva igen. — *B. öfver*, blifva kvar, återstå, t. ex.: *Sedan den utgiften är gjord, blir icke mycket öfver af kassan*. Såsom part. pass. anmärkes *Öfverblifven*, som stundom brukas i allvarsam och högtidlig stil, med betydelse af: återstående, t. ex.: *Detta lilla gods var det enda öfverblifna af så mycken rikedom*. — *B. öfver* (i fråga om tid): kvarstanna, dröja kvar, t. ex.: *B. öfver natten hos någon. Han blir der öfver helgen, vintern*, äfv. *helgen, vintern öfver*.

BLIFVANDE, n. p. 1. 1) Tillkommande. *Vid en b. riksdag*. — 2) Yrakligt. *Han har åt sig upprett en evigt b. minnesvärd*.

BLIGA, v. n. 4. (pop.) Med uppspärrade ögon nyfiket och undersamt se på något. *Stå och b. B. på någon, något*. — *Syn. Se Se*.

BLIGANDE, n. 4. (pop.) Handlingen, då man bligår.

BLIND, a. 2. 1) Säges om människa eller djur, hvars synorgan af naturen är missbildad eller blifvit skadad, så att synförmågan saknas. *B. född. B. på ena ögat. Göra någon b.*, på ett eller annat sätt beröfva någon synförmågan. *Blifva, vara b.* (Fig.) *Vara b. för någon*, gynna, älska någon så, att man ej märker dess fel eller för mycket öfverser dermed; *vara b. för något*, ej märka eller ej låsa märka, låta oanmärkt passera. *Det kan en b. se*, det är lätt att inse, begripa. *Man måste vara b. för att ej märka det*, det är solklart, hvar och en kan begripa det. (Ordspr.) *Den b-e leder den b-e*, säges, när någon har en annan till hjälpare, rådgifvare, och båda äro lika oförståndiga. *En b. höna hittar och ett horn*, stundom kan ock den okunnige, oförståndige komma på en god idé, gifva ett godt råd, o. s. v.; säges äfven, då en fattig någon gång finner lyckan. — 2) (om saker) a) Som icke kan ses; äfv. som blott oftydligt kan ses, oftydlig. *B-a klippor*, icke synliga i vattenytan. *B-t tryck*, då svärtan vid tryckningen icke lagit tillräckligt på papperet; likaså: *B. rad, bokstaf; b-t ställe i tryck*. — b) Som väl gör buller, men är utan all verkan, påföljd, betydelse. *B-t skott*, med krut utan kula eller hagel. *B-t alarm*, allmän uppståndelse i ett läger till följe af ogrundad fruktan för ett väntadt plötsligt anfall af fienden; äfv. hastigt påkommen förskräckelse utan påföljd. c) Låtsad, förstörd. *B-t angrepp*. — 3) (fig.) Som ej stöder sig på förnuft, oförnuftig. *B. tro*, obetingad tro, som utan egen granskning antur sanningen af en lära, blott till följe af andras auktoritet. *B. lydadt, ärelystadt. Passionernas b-a öfver. Kärleken är b.*

BLINDA, f. 4. (sjöt.) Ett segel på blindrån, med tvenne hål eller ögon för vattnets aflopp.

BLINDBOCK, m. 2. 1) (i Blindbocksleken) Person med förbundna ögon, som hujder till att gripa någon af de i leken deltagande, hvilka smygga tyst undan, men på afstånd ofta genom handklappning o. s. v. tillkännagifva, hvar de äro. *Gå b.*, sålunda hafva ögonen förbundna. — 2) Sjelfva leken dervid. *Leka b.*, deltaga i en sådan lek.

BLINDBOCKSLEK, m. 2. Ett slags sällskapslek; jfr *Blindbock*, 1).

BLINDBROMS, m. 2. Insekt af Bromsfläget. *Chrysops cucumiens*.

BLINDBÖRR, f. 2. 1) Målning på en vägg,

föreställande en dörr. — 2) Verklig dörr, så inpassad i väggen eller skyld af tapeten, att den icke synes förrän den öppnas.

BLINDETOPLANTA, f. 4. (sjöt.) Benämning på tåg, som äro fästade vid ändan af blindrån och tjena att stötta den.

BLINDETRISSA, f. 4. (sjöt.) Benämning på tåg, som äro fästade vid ändarna af blindrån och tjena att kaja den.

BLINDFICKA, f. 4. Sydd prydnad på en rock, föreställande en ficka.

BLINDFÄLL, m. 2. Ett slags fäll, då tyget är lagdt i veck och sömmen går inunder detsamma, så att syngen ej synas uttapp.

BLINDFÖNSTER, n. 3. Målning på en vägg, föreställande ett fönster.

BLINDETT, f. 5. Egenskapen att vara blind. *Vara slagen med b.*, vara blind, (fig.) ej inse, märka, varslifva något, som tilldragor sig eller förestår.

BLINDHUGG, n. 3. 1) Låtsadt hugg. — 2) Hugg utan verkan.

BLINDKANON, m. 5. (sjöt.) Målad bild, föreställande en kanon; äfv. träkanon, som liknar en verklig.

BLINDKLIPPA, f. 4. Klippa under vattenytan, men tillräckligt nära derintill, för att vara farlig för sjöfarande.

BLINDKNAGG, m. 2. Insekt af Tvåvingar-nes ordning, till det ytre liknande en broms, men ej större än en fluga, med askfärgade, hvitprickiga vingar och gröna ögon. *Hæmatopota pluvialis*.

BLINDKNÄPPHÅL, n. 5. Utsydt ställe på en rock, föreställande ett knäpphål.

BLINDKNUT, m. 2. (byggn.k.) En utvändigt inluggen knut på ett hus, anbragt endast för symmetriens skull, för att svara mot en annan verklig knut.

BLINDLUCKA, f. 4. 1) Målad bild (på golf, tak, vägg), föreställande en lucka; äfv. efterhärmaning deraf genom karmar och bräder, dock utan att kunna öppnas. — 2) Verklig lucka, men så inpassad i golf, tak eller vägg, eller dold genom matta eller tapet, att den ej synes, förrän den öppnas.

BLINDLYKTA, f. 4. Lykta, hvarifrån det inuti brinnande ljuset icke synes, förrän man öppnar den.

BLINDMAN, m. 3. pl. — *mån*. (sjöt.) Den af rorgångarne på ett fartyg, som står i lä och hjälper den andre.

BLINDMJÖL, n. 3. (hot.) Ett slags små svamp, utgörande arterna af släktet *Lycoperdon*.

BLINDMUR, m. 2. Mur utan dörrar och fönster.

BLINDMYNT, n. 3. 1) Mynt, hvars bild och prägel blifvit utnötta, så att de ej kunna urskiljas. — 2) Utklippt, men opräglad myntplatt.

BLINDNING, f. 2. 4) (krigs.k.) *Se Blindverk*. — 2) (till sjös) Skärbräder, som uppställas kring horden på ett skepp, för att dergenom skydda däckat för fiendens ögon.

BLINDNÄSSLA, f. 4. (bot.) Mångfärg, allmänt förekommande växt, till utseendet lik nässläktet, med hvita blomour. *Lamium album*. Kallas äfv. *Pipnässla*, *Korsnäta*, *Pilster*. — 2) Örtsläktet *Galeopsis*.

BLINDORM, m. 2. Ett slags eskadlig orm, liknande en dagmask, med ögonen nästan dolda under huden, den de blott genomskimra som en mörk punkt. *Typhlops*.

BLINDPATRON, -patron, m. 3. (milit.) Patron, som vid exercis begagnas och endast innehåller löst krut.

BLINDPELARE, m. 3. Målad efterbildning af pelare.

BLINDRAM, m. 2. En träram, hvarpå måla-re spänna duken, som skall målas.

BLINDROTE, m. 2. pl. — *rotar*. (milit.) Lucka i ledet, der en soldat borde stå.

BLINDRÅ, f. 3. pl. — *rår*. (sjöt.) En rå, hängande under bogspröfet.

BLINDSKOTT, n. 3. Skott med löst krut och således oskadligt.

BLINDSKÅR, n. 3. 1) Grund i sjön med flera bredvid hvarandra liggande blindklippor (se d. o.). — 2) Blindklippa.

BLINDSÅD, se *Slösd*.

BLINDSÖM, m. 2. pl. — *sömmar*. Söm, der nälen är trådd inunder, så att styngen ej synas utanpå.

BLINDT, adv. 1) Utan att mäta, sigta; hvar det faller sig. *Skjuta, hugga b. i hopen. Slå b. omkring sig. Skjuta b.*, utan vidare tillägg, betyder: skjuta med löst krut. — 2) (fig.) Utan besinning, eftertänka, obetänksamt. *Gå, rusa b. på.* — *Syn. Se Obetänksamt.*

BLINDTÄRM, m. 2. (anat.) En af de så kallade Groftarmarna, nära liknande en säck utan öppning.

BLINDTÄRNING, m. 2. Tärning med ögon blott på en sida.

BLINDVERK, n. 3. (krigsk.) Beträkning öfver löpgravar.

BLINDVIS, adv. Utan besinning, obetänksamt. *Rusa b. åstad.* — *Syn. Se Obetänksamt.*

BLINK, m. 2. 1) Se *Blinkning*. — 2) (fig.) Mycket kort tid. *Brukas endast i de adverbiala uttrycken: I en b., i ett ögonblick, på ganska kort tid; på b-en*, om ett ögonblick, inom ganska kort tid.

BLINKA, v. n. 1. Nedfälla och åter hastigt uppdraga ögonlocken öfver ögonen. *Svante Stures drabanter fingo icke b. vid ett yxhugg, måttadt åt dem. B. åt någon*, genom blinkning gifva något tecken åt en person. Pleonastiskt säges allmänt: *B. med ögonen.*

BLINKANDE, n. 4. och

BLINKNING, f. 2. Handlingen, då man blinkar.

BLINKSNABB, a. 2. Se *Blixtnabb*.

BLISTERSTÅL, n. 5. Ett slags brännstål, med små upphöjningar på ytan.

BLIXT, m. 2. Stark elektrisk gnista, som utspringer ur molnen. *Vid b-arnes sken. Träffas af b-en. Med b-ens snabbhet. Snabb som b-en. Komma såttande som en b. På b-en*, i ögonblicket.

BLIXTFULL, a. 2. (pop.) I högsta grad öfverlastad af starka drycker.

BLIXTLIK, a. 2. (föga brukl.) 1) Till utseendet lik blixten. — 2) Snabb som blixten.

BLIXTRÅ, v. impers. o. n. 1. 1) (impersonelt) Säges om den naturföreteelsen, då åskmoln urladda sig genom blixter (se Blixt). *Det dundrar och b-r. Det b-r starkt.* — 2) (fig.) Blänka till hastigt och starkt. *Hennes ögon b. af eld. Se dessa ädelstenar, huru de b!* *Genären b-de i solen.*

BLIXTRÄNDE, n. 4. 1) Naturföreteelsen, då det blixtrar (bem. 1). — 2) (fig.) Hastigt och starkt blänkande.

BLIXTRÖK, n. 3. Se *Åskvägg*.

BLIXTSNABB, a. 2. Snabb som blixten, ytterst snabb.

BLIXTSTRÅLE, m. 2. pl. — *strålar*. Den genom luften farande blixten eller elektriska gnistan, då åskmoln urladda sig.

BLOCK, n. 3. 1) Oförmig klump af trä eller sten, sådan den blifvit utthuggen ur trädets stam (stocken) eller ur själva berget; äfv. stor, oarbetad klump af metall, sådan den kommit ur gjutformen. Ingår i flera handa sammansättningar, såsom Mahognyblock, Granitblock, Porfyrblock, Marmorblock. I fråga om metall nyttjas ordet isynnerhet om Tenn. — 2) Mekaniskt verktyg af trä eller metall, till lyftande af tyngder, bestående i en rund skifva eller så kallad trissa, som är rörlig omkring en cylindrisk axel, hvilken går genom dess medelpunkt och kallas tapp, samt på båda sidor om trissan är fästade i en klove af trä (Blockhus), hvilken omsluter trissan upptill, nedtill och på sidorna, men midtöfver är öppen, för att gifva rum åt ett öfver den urhållade trisskonten farande tåg (Löpare), i hvars ena ända tyngden är fästad, som upplytes genom den vid andra ändan verkande kraften. *Fast b.*, när axeln eller tappen är fästad vid en orörlig punkt och linan går öfver blocket. *Löst eller rörligt b.*, om blocket sjelft sitter fästade vid den tyngd, som dermed lyftes eller häfves, och således flyttas jemte den. *Enkelt b.*, som består af blott en enda skifva; *sammansatt b.*, bestående af flera skifvor i blockhuset, och då, allt efter deras antal, kalladt Två-, Treskifvblock, o. s. v. *B. om b.* säges, när vid hissning två block komma emot hvarandra och hindra hissningen, tills de lösgöras ifrån hvarandra. Ordet ingår för öfrigt i flera sammansättningar, hvilka ses på sina ställen. — 3) (tekn. a) (hattm.) Form, hvaröfver hatten sättes. — b) (skom.) Trenne efter en stövel formade träklotsar, som insättes, för att utspänna stöveln vid blankning. — c) (artil.) Underlag för mörsare. Benämnes äfv. Mörsarblock. — d) Se *Stapelblock*. — 4) Block nyttjas i åtskilliga sammansättningar, för att uttrycka någonting öfverdrifvet tungt, groft, stort eller mycket, dock endast i förtrolig och lägre stil. t. ex.: *Blockstor*, stor som ett block, *Blockdum*, dum som ett block, o. s. v.

BLOCKAD, bläckad, m. 3. (krigst.) Alla tillgångars slängning till en fästning, hamn, o. s. v., medelst trupper eller skepp, för att hindra undsättning, afskära tillförsel af lifsmedel, o. s. v. *Upphåfa b-en af en hamn.* — *Ss. B-eskader, -tillstånd.*

BLOCKARBETE, n. 4. (pop.) I högsta grad tungt arbete.

BLOCKBATTERI, bläckbatteri, n. 3. (krigsk.) Flyttbart, fyrhjuligt batteri i fästningar, nu föga brukligt.

BLOCKDUM, a. 2. (pop. o. fam.) Ytterst dum. — *Blockdumhet*, f. 2.

BLOCKERA, v. a. 1. (krigst.) Medelst trupper eller skepp spärra alla tillgångar till en fästning, stad, hamn, o. s. v., för att hindra undsättning, afskära tillförsel af lifsmedel och sålunda tvinga dem till uppgift. — *Blockerande*, n. 4.

BLOCKERING, f. 2. 1) Se *Blockad*. — 2) Det tillstånd, hvaruti en blockerad ort befinner sig. — *Syn. Blockeringstillstånd.*

BLOCKFET, a. 2. (pop. o. fam.) Öfverdrifvet, vanskapligt fet.

BLOCKFETMA, f. 1. (pop. o. fam.) Öfverdrifven, vanställande fetma.

BLOCKHISSTÅG, n. 3. Hissståg till block (bem. 2).

BLOCKHJUL, n. 3. Hjul af ett träblock, i ett enda stycke. — *Blockhjulslavett*, --lavätt, m. 3. Lavett på sådana hjul.

BLOCKHUFVAD, a. 2. (pop. o. fam.) Se *Blockdum*.

BLOCKHUFVUD, n. 3. (fig., pop. o. fam.) 1) Ytterst inskränkt förstånd. — 2) Ytterst dum meniska.

BLOCKHUS, n. 3. 1) (krigsk.) Förskansningshus för 25 till 100 man, bestående af grofva trähjelkar, vanligen några fot i jorden insänkt och med skottgluggar försedd, samt merendels öfvertäckt med jord, för att vara bombfritt. — 2) (mek.) Infattningen, hvaruti en blocktrissa, blockskifva sitter. *Jfr. Block, 2.*

BLOCKLINA, f. 1. Lina till ett block (bem. 2).

BLOCKLÅSA, v. n. 2. (fam.) Låsa öfverdrifvet mycket. Brukas om studerande. — *Blocklåsning*, f. 2.

BLOCKMAKARE, m. 3. Handverkare, som förfärdigar block (bem. 2). — *Ss. Blockmakarverkstad. -yrke*, m. fl.

BLOCKMAKERI, n. 3. 1) Konsten, färdigbeten att tillverka block. — 2) Sjelfva arbetet dervid. — 3) En blockmakares yrke.

BLOCKNÄGEL, m. 2. pl. — *naglar*. (snick.) Grof trånagel till att fästa bräder eller plankor.

BLOCKSKENA, f. 1. Skena, skoning på ett block eller på trissan till ett block.

BLOCKSKEPP, n. 5. Gammalt utdömdt och attackadt lineskepp utan maste, hvilket bestyckadt utlägges till försvar vid inloppet till en hamn, eller användes till skeppskyrka, fångskepp eller sjunkskepp.

BLOCKSKIFVA, f. 1. Trissa eller skifva i ett block, omkring hvilken tåget löper.

BLOCKSTOR, a. 2. (pop. o. fam.) Ofatt stor, oförmigt stor. — *Blockstorlek*, m. 2.

BLOCKSTROPP, m. 2. Vid ett blockhus häftad stropp, hvarmedelst det fästes vid det föremål, hvaritill det skall begagnas.

BLOCKSVÄRJA, v. n. 3. (böjes som *Svärja*) (pop. o. fam.) Svärja ohylligt. — *Syn. Storsvärja*.

BLOCKTENN, n. 3. sing. Tenn i block eller tackor.

BLOCKTRISSA, f. 1. Trissa eller skifva i ett block (bem. 2).

BLOCKTYG, n. 3. (mek.) Häfvyg, sammansatt af flera block (bem. 2).

BLOCKVAGN, bläckvagn, m. 2. Stark vagn på fyra låga hjul, till grofva tyngders fortskaffande.

BLOCKTÅ, v. n. 3. (böjes som *Åta*) (pop. o. fam.) Åta öfverdrifvet mycket och på ett groft, obehagligt sätt. — *Syn. Se Stordåta*.

BLOD, m. o. n. 3. sing. 1) Flytande ämne, som fyller ådrorna i människornas och djurens kroppar, samt är i ständigt omlopp, så länge lifvet fortgår; är vanligtvis rött och varmt, men äfven hos vissa djur kallt och gråhvitt, samt har tre beståndsdelar: det röda blodämnet, blodvattnet och träddämnet. *B-ets omlopp, stannande, stockning. Hosta, spotta b. Stilla, stamma b. Tappa, astappa b. Dryppande af b. Piska någon så, att b-en kommer ut. B-et steg honom i ansigtet, åt hufvudet. Blifva rött i ansigtet som en b. Ond b.*, som innehåller osunda, främmande ämnen; (fig.) agg, bitterhet, förgärlse, missnöje, t. ex.: *Orättvisa vid befordringar gör, väcker ond b.*, väcker missnöje. *Kall b.*, benämning på blodens hos fiskar, m. fl., emedan den ej är så varm som hos de andra djuren, d. v. s.

under + 20 gr. (Fig.) *Kall b.*, besinning, lugn, t. ex.: *Med kall b. emottogo soldaternas fiendens anfall; med kall b. hörde han sin dödsdom uppläsas. Hafva varm, ung b.*, lilliga känslor, starka passioner. *Vara af hafva het b.*, varu lättreligt, snart vredgas. *Fadrens b. flöt icke i hans ådror*, han var till lynne och karakter sin fader olik. *Göda sig med folkets b.*, frässa på folkets bekostnad. *Törsta efter b.*, vara mordiskt grym. *Det ligger i b-et hos honom*, han brås på släkten; äfv. det är något, som han har gemensamt med sina landsmän, sina stamförfäder. *Med gods och b.*, med lif och egendom. *Mitt b. började koka, sjuda, började komma i jäsnung*, jag började blifva vred. *Komme hans b. öfver ditt hufvud!* måtte hämden för hans död drabba dig! (Ordspr.) *B-et är tjockare än vattnet*, släkten är närmast, man gynnar alltid sin egen släkt framför andra. — 2) (fig.) Härkomst. *Vara af adligt b.*, af kungligt b. *Prins af b-et*, nära anhörig till det regerande huset.

BLODA, v. a. 1. Fläcka, smutsa med blod. (Fig.) *B. sina händer*, begå mord. — *B. ned*, se *Nedbloda*.

BLODAKTIG, a. 2. Till utseendet liknande blod.

BLODARTAD, a. 2. Till ämne och beskaffenhet liknande blod.

BLODBAD, n. 3. (fig.) Många människors dödande vid samma tillfälle, antingen i krig eller fred. *De uppretade Svenskarne anställde ett förfärligt b. i bland fienden. Stockholmska b-et.* — *Syn. Nederlag*.

BLODBESTÄNKTA, v. a. 2. Stänka full med blod. — *Blodbestänkande*, n. 4. o. *Blodbestänkning*, f. 2.

BLODBLÄNDAD, a. 2. Med blod uppbländad. *B-t var*.

BLODBRIST, f. 3. (med.) Brist på tillräckligt blod i en levande kropp.

BLODBRÄCK, n. 3. (med.) Svulst, förorsakad af blodutgjutning i serotum.

BLODBUDDING, se *Blodpudding*.

BLODBÖLD, m. 3. (med.) Hård, smärtande, blåröd svulst, åtföljd af inflammation i fetthinnan och köttet, samt förorsakad af dåliga vätskor.

BLODDOP, n. 3. (fig.) Benämning på de martyrens död, som vid religionsförhöjningarna döddes, innan de ännu hunnit blifva döpta. *B-et ansågs verksammare till syndernas förlåtelse, än döpselen med vatten.*

BLODDRIFVANDE, a. 1. (med.) Säges om medel, som vid hemorrojder eller månadsrening, drifva blodet ur kroppen.

BLODDROPPE, n. 3. (med.) Naturvidrig blodutlösning i jemförelsevis ringa mängd.

BLODDROPPE, m. 2. pl. — *droppar*. (i poeti och högre stil brukas äfven *Bloddröppa*) Blod i droppform.

BLODDRÄNKA, v. a. 2. 1) Lägga uti och låta genomträngas af blod. Kan någon gång i egentlig betydelse förekomma uti part. pass., men eljest sällan. — 2) (fig.) *B. ett land, en stad*, o. s. v., låta taga lifvet af många dess inbyggare.

BLODFÄNA, f. 1. 1) (under medeltiden) Blodfärgad fäna, genom hvars öfverlemnande kejsare ät en läsherre förlänade rättigheten att döna öfver lif och död. — 2) (herald.) Blodrött fält i vissa vapen, t. ex. det sachsiska, brandenburgska, m. fl. — 3) (fig.) *Strida under Christi b.*, lida för den kristna tron, utguta sitt blod för den.

BLODFINK, m. 2. Se *Domherre*.
BLODFLÄCK, m. 2. Fläck af blod (helst då den torkat).
BLODFLÄCKA, v. a. 1. Fläcka med blod. Brukas mindre ofta, utom i part. pass.
BLODFLÖD eller **BLODFLODE**, n. 4. Blodets naturvidriga uttömning ur de kärl, som innesluta dotsamma. Berunder inbegripas: Gyffenäder, Blodgång, Blodströmning, Blodspottning, m. fl.
BLODFULL, a. 2. 4) (mindre brukl.) Som har mycket blod, och i följe deraf är frisk och kraftfull. — 2) (allmänare) Som har ett öfvermått af blod, hvilket försorsakar sjuklighet.
BLODFULLHET, f. 5. Egenskapen att vara blodfullt.
BLODFÄRG, m. 5. Färg, liknande blod.
BLODFÄRGAD, a. 2. 4) Färgad med blod. — 2) (fig.) Som har blodröd färg.
BLODFÖRLUST, f. 5. Förlust af blod, som en människa eller ett djur lider, till följe af sår eller sjuklig bloduttömning.
BLODGIRIG, a. 2. och
BLODGIRIGHET, f. 5. Se *Blodtörstig*, *Blodtörstighet*.
BLODGÖRR, se *Blodgär*.
BLODGRÄS, n. 5. (bot.) Se *Boört*.
BLODGÅNG, m. 2. (med.) 1) Blodflöde från lifmodern. — 2) Öfverdrifven afgång af blod vid menstruation.
BLODGÄR, se *Blodgär*.
BLODHIRS, n. 5. (bot.) Årlig växt, som förekommer på åkrar och sandfält i Sveriges södra landskap, och hvars frön fördom användes till gryn. *Panicum sanguinale*.
BLODHÖSTA, f. 1. och
BLODHÖSTNING, f. 2. (med.) Upphostning af blod ur lungan.
BLODHUND, m. 2. 4) Stor engelsk dogg, dresserad till jagt på människor. — 2) (fig.) Blodtörstig människa.
BLODIG, a. 2. 4) Fläckad, bestänkt, bestruken, smutsad med blod; som har af sitt eget eller andras blod på sitt skinn eller på kläderna. *B. skjorta, b-a händer. Slå b.*, slå någon så, att blod flyter. (Fig.) *Kläda b. skjorta för fäder-neslandet*, gjuta sitt blod i striden för f. — *Syn.* Blodfläckad, Blodbestänkt, Blodstänkt, Bloddränkt. — 2) (fig.) a) Som vorat eller medför stor blodsutgjutelse. *B-i krig, skådespel.* — b) Brukas i vissa uttryck, för att beteckna en sönderslitande smärta, t. ex.: *Gråta b-a tårar*.
BLODIGEL, m. 2. pl. — *iglar*. 4) Mask af Igeldjurens ordning, svartgrön, med sex gula ränder längsät ryggen, tio ögon och trekantig mun, samt tre käftar, hvardera beväpnad med omkring 60 fina tänder, med hvilka han urnyper en trekantig fik af öfverhuden, der han vill suga blod. Hirudo medicinalis. — 2) (fig.) a) En, som grymt pressar, utsuger och förtrycker folket. — b) Omenskiffig ochrare.
BLODIGELSÄTTARE, m. 5. Instrument, bestående af en liten kapsel af silfvertråd i half-oval form, hvilken användes, för att få blodiglar att fästa.
BLODIGHET, f. 5. Egenskapen att vara blodig.
BLODIGT, adv. (fig.) På ett blodigt sätt, med stark blodsutgjutelse; grymt. *I den striden gick b. till. Regera b.*
BLODKÄKA, f. 4. Den tjockare beständsdel af blodet, till skillnad ifrån blodvattnet, som i afslappad blod småningom afskiljes sig ifrån den förra och flyter som vatten ofvanpå den.

BLODKLIMP, m. 2. Klimp af lefrad blod.
BLODKLÖFVER, m. 2. sing. En utländsk, ettårig klöfverart. *Trifolium incarnatum*.
BLODKORF, m. 2. pl. — *korfvar*. Ett slags korf, tillredd af blod, mjölk, mjöl, njurtalg och vanliga korfkyddor.
BLODKRÄKNING, f. 2. (med.) Uppkräkning af blod.
BLODKULA, f. 4. Benämning på de små kulor, hvaraf det röda blodnamnet består.
BLODKÄRL, n. 5. Benämning på de kroppsdelar, hvaruti blodet innehålles eller kringlöper. [-kärl].
BLODKÄRLSSYSTEM, -- systäm, n. 5. o. 5. Samtliga blodkärlen i en kropp, betraktade såsom ett sammanhängande, ordnad helt.
BLODLAKE, m. 2. sing. Den första vid köttets insaktande uppkommande laken, hvilken blir röd af det ännu i köttet kvarvarande blodet.
BLODLEFFVER, m. 2. pl. — *lefrar*. 4) Det röda, tjocka ämnet i blodet. — 2) Se *Blodklimp*.
BLODLIM, n. 5. Blodkakans ena beständsdel, hvilken, då den afskiljes derifrån, lägger sig som en fast, hvit, hmakligt hinna öfver det återstående.
BLODLUT, f. 2. sing. (kem.) Kalisalt, bestående af blåsyra, kali och jernoxidul. Har sitt namn deraf, att det blåsyrade kali, som nyttjas till beredning af berlinerblikt i stort, göres af torkadt blod i bränning med alkali.
BLODLYSTEN, a. 2. neutr. — *et*. Se *Blodtörstig*.
BLODLYSTNAD, f. 5. Se *Blodtörst*.
BLODLÖS, a. 2. Som är utan blod. — I definit form och substantivt brukas *Blodlösen* i folkspråket, för att beteckna Spöke, Ond ande.
BLODLÖSHET, f. 5. Egenskapen att vara utan blod.
BLODMASSA, f. 4. 4) Samtliga blodet i en levande kropp. — 2) Stor samling af utgjuten blod.
BLODMJÖLKNING, f. 2. Sages, då den mjölk, som mjölkas af kor, är mer eller mindre blodblandad.
BLODMÄRKE, n. 4. Märke efter blod.
BLODNÄT, n. 5 (anat.) Se *Åder nät*.
BLODNÄFVELBRÄCK, n. 5. (anat.) Näfvelbräck med bloduttömning.
BLODOMLOPP, n. 5. Blodets strömmande från hjertet genom kroppens ådror dit åter tillbaka.
BLODPÄNNKAKA, f. 4. Pannkaka, tillredd af blod, mjölk, sirap eller mjölk, ister och korfkyddor.
BLODPENNINGAR, m. 2. pl. Penningar, förvärfvade genom ett mord.
BLODPINK, m. 2. sing. Urin, blandad med blod.
BLODPINKNING, f. 2. Den sjukliga företeelsen hos människor eller djur, då de gifva från sig blodblandad urin.
BLODPINNE, m. 2. pl. — *pinnar*. Benämning på de små utstickande, röda rötterna efter pennor och fjädrar på en nyss plöckad fågel.
BLODPISS, m. 2. sing. Se *Blodpink*.
BLODPISSNING, f. 2. Se *Blodpinkning*.
BLODPIÄTLÄP, m. 2. pl. — *läpvar*. (bot.) Ett slags färglös, Lichen Hæmatomma.
BLODPÜDDING, m. 2. Pudding, tillredd af blod, mjölk, mjöl, sirap, njurtalg, mejram och åtskilliga kryddor. [-budding, -buding].
BLODREGN, n. 5. Nedfallande högt uppfirån ur luften af ett flytande, droppförmigt, rött ämne, liknande blod, och försorsakat af rött blodstoff, af röda vattenloppor, af den röda fuktighet, som

som fjärilar vid utkrypanet ur sina puppor ofta kvarlemnas, o. s. v.
BLODRENANDE, a. 4. (med.) Sages om medel, som rena blodet.
BLODRENING, f. 2. (med.) Blodets reannde från främmande, skadliga ämnen.
BLODRIK, a. 2. (föga brukl.) Se *Blodfull* (hem. 4).
BLODRIKHET, f. 2. (föga brukl.) Egenskapen att vara blodrik.
BLODROSSLING, f. 2. Rossling till följe af i halsen uppstigen blod.
BLODRÖT, f. 5. pl. — *rötter*. (bot.) Växtsläkte af fam. Rosacea, med blodröd rot, som användes i medicinen. Kallas äfv. Blodrotsört, Blodört och Rödrot. Tormentilla.
BLODRÖTSÖRT, f. 5. Se föreg.
BLODRÄNNA, f. 4. Urhållad ränna på flatsidan af en saboklinga.
BLODRÖD, a. 2. Röd som blod. *B. färg. Blifva b. i ansigtet*, rodna starkt.
BLODRÖDHET, f. 5. Egenskapen att vara blodröd.
BLODRÖR, n. 5. (anat.) Litet, rörlikt blodkärl.
BLODSBAND, n. 5. (fig.) Släktskap emellan närmsta anhöriga: emellan barn och föräldrar, eller emellan syskon. Uträrkes ståndom äfven till syskonbarn, samt föräldrars eller barns syskon. *De äro genom b. förenade. B-ets röst talar*, sages om den, som af ett slags naturlig instinkt känner sig dragen till någon okänd, men i själva verket nära anhörig.
BLODSDOM, m. 2. (fig.) Dödsdom. Brukas i högtidigare stil, om sådana domar, som äro orättvisa eller dikterade af en barbarisk grymhet, helst i fråga om statsförbrytare. *Afkomna en b. Hertig Albas b-är*.
BLODSDOMSTOL, m. 2. (fig.) Domstol, som faller många, orättvisa och barbariska dödsdomar. Brukas mest i högre stil och i fråga om statsförbrytelse.
BLODSDROPPE, se *Bloddroppe*.
BLODSDÖPELSE, f. 5. Se *Bloddop*.
BLODSFRÄNDE, m. 5. Person, så nära beslätad med en annan, att blodsband dem emellan äger rum. *De äro b-r. Han är min b. — Syn.* Blodsfrändskap.
BLODSFRÄNDSKAP, f. 5. Så nära skyldskap emellan personer, att blodsband äger rum. — *Syn.* Blodsfrändskap.
BLODSFRÄNKÄ, f. 4. Qvinna, så nära beslätad med någon, att blodsband dem emellan äger rum.
BLODSFÖRVANDT, c. 5. Se *Blodsfrände*, *Blodsfränka*.
BLODSFÖRVANDTSKAP, f. 5. Se *Blodsfrändskap*.
BLODSHÄMD, m. 5. 4) (egentligen och allmänast) Hämd, som för ett begånget mord af släkten utkräves genom mord å banemannen eller någon af hans närmaste släktingar. *B-en var hos de föröna Skandinaverna ansedd som helig, och existerar ännu hos vissa folkslag, t. ex. Corsicanerna. Utkräva b. af någon.* — 2) (mindre brukl.) Hämd på hvad sätt som helst för ett begånget mord; äfv. mord, som begås till hämd för någon liden oförrätt eller förolämpning.
BLODSHAMNARE, m. 5. En, som utkräver blodshämnd.
BLODSKÄM, m. 2. sing. Äktenskapsförbindelse eller kötslig behandling mellan man och qvinna, som äro blodsfränder. *Bedröfva, begå b. Lesva i b. med hvarandra. Aftad i, genom b.*

BLODSKULD, f. 5. Skulden af, ansvaret för ett begånget mord. *Belastad med b.*
BLODSKYGG, a. 2. (mindre brukl.) Sages om vissa människor, hvilka känna en naturlig rädsla och afsky vid åsynen af blod. — *Blodskygghet*, f. 5.
BLODSKÄNDANDE, a. 1. 4) (om människor) Som begår eller begått blodskam. — 2) (om sakt) Som medför, innefattar blodskam. *Ell b. äkten-skap. En b. förbindelse*.
BLODSKÄNDARE, m. 5. En, som begår eller begått blodskam; som lever i blodskam med någon.
BLODSLÄG, n. 5. (med.) En art slagfluss, då hjernan öfverfylles med blod, så att nervsystemets funktioner upphävas.
BLODSÖT, m. 5. Se *Rödsof*.
BLODSPATT, m. 5. Ett slags sjukdom hos hästar. *Jfr Spatt*.
BLODSPILLIAN, f. sing. indef. Blodsutgjutelse eller förlust af manskap i fält, utan att dermed någon fördel vunnits. *Efter mycken b. måste han upphäva belägringen. Detta fruktlösa anfall aflopp ej utan mycken b.*
BLODSPOTT, m. 2. sing. Blodblandad spott.
BLODSPOTTARE, m. 5. (föga brukl.) En, som lider af blodsputting.
BLODSPOTTNING, f. 2. 4) Sjelfva handlingen, då någon spottar blod. — 2) (med.) Sjukdom, då den sjuke spottar blod, som uppkommer ur bröstet.
BLODSPRÄNGD, a. 2. 4) Tätt betäckt med prickar eller fläckar af blod. — 2) Sages om en kroppsdal, der blodet för mycket framträngt till yterhuden eller utdrar sig mer än vanligt på ytan. *En b. fläck på armen. B-a ögon.* — *Blodsprängdhet*, f. 5.
BLODSPÅR, n. 5. 4) Spår efter en blodig fot. — 2) Märke efter blod.
BLODSTALLNING, f. 2. (om hästar och boskapsdjur) Se *Blodpinkning*.
BLODSTEN, m. 2. Rödaktigt mineral, som består af jernoxid och ger ett blodrött pulver. Begagnas, slipad, till polering af guld och silfver, samt i pulverform, till rengöring af metaller, och är för öfrigt en rikhaltig jernmal.
BLODSTENSMALEM, m. 5. 5. Benämning på alla af jernoxid bestående jernmalmer, som ej dragas af magneten, och som gifva ett rött pulver, då de rivas. Kallas äfven Torrsten ell. Torrstensmal.
BLODSTILLA, f. 4. Se *Blodrot*.
BLODSTILLANDE, a. 4. (med.) Sages om medel, som stamma blodflöd. *B. medel*.
BLODSTÄMNING, f. 2. Se *Blodstämning*.
BLODSTINN, a. 2. Hvars ådror svälla af mycket blod. [-stind].
BLODSTINNHET, f. 5. Egenskapen att vara blodstinn.
BLODSTOCKNING, f. 2. (med.) 4) Blodets stockning i ådrorna, hvilket sker, då det blifvit för tjockt, lefrat sig. — 2) Stockad blod på något ställe i kroppen.
BLODSTRIMMA, f. 4. 4) Strimma af blod på ytan af ett föremål. — 2) Röd strimma i huden, försorsakat af stark blodutdräng. *Hästa en b. på armen, i ansigtet*.
BLODSTRIMMIG, a. 2. 4) Full af blodstrimor (se föreg., begge hem.). — 2) Full af strimmor, till färgen liknande blod.
BLODSTRÖM, m. 2. pl. — *strömmar*. (fig. poet.) Brukas någon gång, för att utmärka öfverdrifrot

stor blodsutgjutelse. Under *Albas våld* i *Nederländerna föto der b-mar öfverallt*.

BLODSTÄNKA, v. a. 2. Stänka blod på. — *Blodstänkande*, n. 4. o. *Blodstänkning*, f. 2.

BLODSTÖRTNING, f. 2. (med.) 1) Hastigt påkommande, våldsamt uttämning af blod ur lungan, i betydlig mängd. *Få b.* — 2) Sjukdomstillstånd, hvarunder man lider af sådana uttämningar. *Lida af b.*

BLODSUGANDE, a. 1. Säges om vissa djur, som nära sig genom att suga blod ur levande varelser. — S. n. 4. Se *Blodsugning*.

BLODSUGARE, m. s. 1) (nat. hist.) Djur, som när sig genom att suga blod ur levande, stundom äfven döda kroppar. — 2) (fig.) a) En, som på orättmätigt sätt prejar, utsuger, utarmar undersåter eller underhåfvande, genom tryckande skatter, o. s. v. — b) Obarmhertig, skoningslös ockrare.

BLODSUGERI, n. 4. Orättmätigt och obarmhertigt prejande eller ocker; jfr. *Blodsugare*, 2, a o. b.

BLODSUGNING, f. 2. Handlingen, då vissa djur suga blod ur levande eller döda kroppar.

BLODSUTGJUTELSE, f. 3. Utgjutelse af människoblod i öppen strid, helst när någon blir dödad. Kan väl sägas äfven i fråga om stråde, men brukas förnämligast, då flere människor vid tillfället tillstätt lifvet. *Upploppet 1848 aflöpp icke utan mycken b.*

BLODSVÄLL, n. s. (mindre brukl.) Efter hugg, slag, stöt o. s. v. uppsvullnad ställe på kroppen, som under huden visar tecken till ur ådrorna utpressadt blod.

BLODSVETT, m. 2. sing. 1) Blodblandad svett, som utträder ur svettåhålen. — 2) (fig.) Ymnig svett, åtföljd af svår ångest.

BLODSVETNING, f. 2. Svettning, då svetten är blodblandad.

BLODSVULST, m. s. Svulst, förorsakad af på ett ställe sammanfluten, stockad blod.

BLODSÅKER, m. 2. sing. (bibl.) Benämning på den åker, sedan använd till begravningsplats för främlingar, som öfverstepresterne köpte för de tretio silfverpenningar, Judas fick, för det han skulle förråda Jesus, men som han sedan, betagen af ånger, återlemnade. Äfv. Blodsplats.

BLODSÅR, n. s. Sår; hvarvid blod kommer i dagen.

BLODTOPPAR, m. 2. pl. (bot.) Mångårig växt, som odlas i trädgårdar till salad. Kallas äfv. Blodtoppsört och Trädgårds-pimpinell. *Sanguisorba officinalis*.

BLODTOPPSÖRT, f. 3. Se föreg.

BLODTRÄ, n. Mörkröd, utländskt träslag, som begagnas till åtskilliga slags möbler. [-trä.]

BLODTRÖST, f. 3. 1) Begär efter blod, hos vissa djur. — 2) (fig.) Böjelse att utgjuta människoblod, mordisk grymhet. — *Syn.* Blodgirighet, Blodlystnad, Blodtröstighet.

BLODTRÖSTIG, a. 2. Som hyser blodtröst (både egentl. o. fig.). — *Syn.* Blodgirig, Blodlysten.

BLODTRÖSTIGHET, f. 3. Egenskapen att vara blodtröstig. — *Syn.* Se *Blodtröst*.

BLODUTTÖMNING, f. 2. (med.) 1) Afförande af blod ur kroppen, genom läkareåtgärd, t. ex.: åderlåtning, koppning, blodlångs användande. — 2) Kroppens egen verkan, hvarigenom blod ifrån någon af dess delar utdrives, antingen till följe af sjukdomstillstånd, såsom vid blodstörtning, hemorroider, eller ock enligt naturens ordning,

till helsans bibehållande, såsom vid kvinnornas månadsrening.

BLODUTÅDRING, f. 2. (med.) Blodets utträngande ur ådrorna i de närliggande delarna.

BLODVÄR, n. s. Var, blandadt med blod.

BLODVÄSSLA, f. 1. Se följ.

BLODVATTEN, n. s. En af blodets hufvudbeståndsdelar. En klubbig, ägghvita liknande vätska.

BLODVITE, n. 4. (lagt.) Sår, tillfogadt på brottsligt sätt, utan dödlig verkan, men hvarvid dock blod kommer i dagen. *Gifva, tillfoga, slå b.*

BLODVITTNE, n. 4. 1) Person, som kan vittna, att ett mord skett. — 2) Se *Martyr*.

BLODVÄG, f. 2. Instrument, hvarmedelst vid åderlåtningar mängden utaf aftappadt blod kan bestämmas.

BLODVÄLLING, m. 2. En hos Lappar och Norrländningar omtyckt rätt, tillagad af stelnad blod, som uppkokas i renmjölk, med tillblandning af ost och rentalg.

BLODÄDER, f. 1. pl. — *ådror*. (anat.) Benämning på det slaget af ådror, som föra blodet ifrån kroppen tillbaka till hjertat. Kallas ock Vener. Motstycke: Pulsåder.

BLODÄDERBRÄCK, n. s. och

BLODÄDERSVULST, m. s. På blodåder uppkommen svulst, då ådern genom hinnornas svaghet på något ställe utvidgar sig.

BLODÄTANDE, a. 1. (nat. hist.) Säges om djur, som förtära blod.

BLODÄTARE, m. s. (nat. hist.) Benämning på vissa djur, som lefva af blod.

BLODÖRN, m. 2. *Rista b.* kallades i hedniska tiden, då på en missådare eller krigstränge ryggen uppskars, reflexen tillbakaböjdes och lungorna uttogos.

BLODÖRT, f. 3. Se *Blodrot*.

BLOM, förkortadt af *Blomma*. *Stå i b.*, blomma.

BLOMÅKTIG, a. 2. (föga brukl.) Som till utseendet liknar en blomma.

BLOMÅRTAD, a. 2. Till natur och beskaffenhet lik en blomma.

BLOMAX, n. s. (bot.) Utdraget blomfäste, hvarpå flera blommor sitta tillsammans längs efter, eller på korta blomskäft.

BLOMBESTRÖ, v. a. 2. (föga brukl.) Se *Blomsterströ*.

BLOMBESÄDD, a. 2. (föga brukl.) Öfverströdd med blommor, blomsterströdd.

BLOMBILDNING, f. 2. 1) Fortgången af blommans utbildning på en växt. — 2) Sjelfva blomman till form och utseende.

BLOMBLAD, n. s. 1) (bot.) Benämning på örtblad, när de sitta i grannskapet af blommorna. — 2) (i dagligt tal) Benämning på bladen i en blomkrona.

BLOMBÖRST, m. o. n. s. Se *Agnborst*.

BLOMBRÄM, n. s. (bot.) Öfversta kanten på en blomkrona.

BLOMBUDDING ell. **BLOMBUDING**, se *Plumpudding*.

BLOMBUKETT, -- kätt, m. 2. Flera blommor med sina stjelkar, hopknutna i form af ett knippe eller en liten qvast. — *Syn.* Blomqvast, Blomsterbukett, Blomsterqvast, Kryddqvast.

BLOMBÄRANDE, a. 1. (bot.) Som bär blommor. Säges om ax.

BLOMDOFT, n. o. m. s. 1) Fint, i luften kringflygande stoft af frömjölet hos blommor. Är i denna mindre brukliga bemärkelse neutrum. — 2) (vanligare) Blommors vällukt.

BLOMFAT, n. s. (bot.) Brämet på en blomkrona, då hon är mycket utvidgad.

BLOMFJÄLL, n. s. (bot.) Ett slags litet, fjällformigt blomfoder på vissa växter, t. ex. gräsen.

BLOMFLOCK, m. 2. (bot.) Säges, när blommorna på en växt sitta gruppvis, på det sätt, att deras skäft strålvist utgå från ett gemensamt fäste, liksom ur en medelpunkt, och bilda en figur, liknande en parasollställning. Kallas därför äfven Parasollblomning. *Enkel b.*, då blomskäften ej grenas sig. *Sammansatt b.*, då hvarje blomskäft åter ifrån spetsen grenar sig till en mindre blomflock.

BLOMFLY, n. 4. (nat. hist.) Insekt af släktet *Kermes*.

BLOMFODER, n. s. (bot.) Blommans yttre omklädnad med till, bestående af örtartade, merendels gröna blad.

BLOMFODERBLAD, n. s. (bot.) Särskilt blad af ett blomfoder.

BLOMFODERFJÄLL, n. s. (bot.) Litet fjällformigt bihang nedtill vid blomfodret.

BLOMFORM, m. 2. Formen, figuren af en blomma.

BLOMFORMATION, blomförmattschön, f. 3. Se *Blombildning*.

BLOMFORMIG, a. 2. Som har formen af en blomma.

BLOMFRÖ, n. 4. Se *Blomsterfrö*.

BLOMFÄSTE, n. 4. (bot.) Blomstjälk, som är förgrenad i flera blombarände skäft.

BLOMFÄSTNING, f. 2. (bot.) Det sätt, hvarpå blommor är fästade vid det öfriga af växten.

BLOMGLANDEL, blomgländel, m. s. pl. — *glandler*. (bot.) Ett slags liten växtkörtel i vissa blommor.

BLOMGLAS, n. s. Glas med särskilt form för blommor, som man vill hafva stående i vatten.

BLOMGYTTRING, f. 2. (bot.) Många på ett ställe utan viss ordning samsittande, liksom hopgyttrade blommor.

BLOMHANDEL, m. 2. sing. (föga brukl.) Se *Blomsterhandel*.

BLOMHÖL, se *Blomhåll*.

BLOMHUFVUD, n. s. (bot.) En samling af tätt sittande, klotformigt hopgyttrade blommor, utan eller med ganska korta skäft och på ett föga utdraget blomfäste.

BLOMHYLLE, n. 4. (bot.) Bladartade delar, hvilka tjena till befruktningens skydd, och utgöras vanligtvis af Blomfodret och Blomkronan.

BLOMHÅLK, m. 2. (bot.) En större samling af i krans ställda skärmblad, som omsluta en sammansatt blomma. Kallas äfv. Svepofoder.

BLOMHÄNGE, n. 4. (bot.) Axformigt blomfäste, tätt besatt med små fjäll, hvarunder blommorna och föredningen hafva sitt säte. Förkommer isynnerhet på träd. Hos barrträd är kolten ett sådant hänge.

BLOMBÖLSTER, n. s. (bot.) Den hinnaktiga eller bladartade bladskärmslida, som hos vissa växter före blomningen innesluter blomman, och vid blommans framträdande öppnar sig längs efter ena sidan.

BLOMBÖLSTERFÄSTE, n. 4. (bot.) Växtdel, hvarmedelst ett blomhölster är fästadt vid det öfriga af växten.

BLOMKÅLK, m. 2. 1) (bot.) Kronbladslikt blomhylla, vare sig enkelt eller dubbelt. — 2) (enligt allmänna språkbruket) Utslagen blomma i form af en bägere eller kalk.

BLOMKLÄSE, m. 2. pl. — *klasar*. Blomningsått, då blommorna sitta på ett förlängt

Blomfäste, försedda med egna, ungefär lika långa skäft.

BLOMKNIPPE, n. 4. (bot.) Blomningsått, när ifrån en punkt utspringa två eller flera blomgrenar, hvilka sedan oregelbundet förgrena sig och nå samma höjd.

BLOMKNOPP, m. 2. (bot.) Knopp, som innehåller blomdelar.

BLOMKOLF, m. 2. pl. — *kolfnar*. (bot.) Blomningsått, då blomfästet är utsväldt, köttigt, och blommorna sitta liksom intruckta uti dessamma.

BLOMKORALL, m. s. Se *Stjerkorall*.

BLOMKORG, m. 2. (bot.) Blomningsått, då flera små blommor sitta på ett gemensamt utbredt fäste, oenliga af ett gemensamt svepofoder. Benämningen B. sammanfattar Linnés *Sammansatta* och *Gyttrade* blommor.

BLOMKRANS, m. 2. 1) (bot.) Blomningsått, när blommorna sitta i krans kring stielken. — 2) Se *Blomsterkrans*.

BLOMKRONA, f. 4. (bot.) Det inre, spådare och vanligtvis färgade (d. v. s. icke gröna) Blomskyddet. Blomkronan är antingen *Samladig*, som utgöres af sammanväxta kronblad, eller *Fröbladig*, när kronbladen äro sinus emellan fria, eller *Till en del fröbladig*, till en del *samladig*. Har för öfrigt flera benämningar, såsom: *Enbladig*, *Flerbladig*, *Likformig*, *Olikformig*, *Regelbunden*, *Oregelbunden*, m. fl.

BLOMKRUKA, f. 1. 1) Kärl af porslin, sten eller ler, som begagnas att deruti uppråda blomsterväxter. *En tom b.* — 2) Sådant kärl med sitt innehåll af jord och den deruti satta växten. *I hans växthus finnas 800 b-kor.* — *Syn.* Blompotta, Blomsterväs, Blomsterurna.

BLOMKÅL, m. 2. sing. 1) En art af vanlig Kål, utmärkt derigenom, att blomstångeln före sin utveckling utbreder sig åt sidan och bildar en hvit massa af i tätta knippen sammanträngda blomknoppar, hvilka användas till mat och äro mycket välsmakliga. Härstammar ifrån Egypten och är först sedan slutet af 16de århundradet bekant i Europa. — 2) Maträtt af denna växt, hvilken anrättad med mjölk.

BLOMER, a. 2. Som till det yttre liknar en blomma. — *Syn.* Blomformig.

BLOMLÄPP, m. 2. Se *Blombräm*.

BLOMMA, f. 4. 1) (bot.) Den växtdel, som utgöres af de för växtens befruktning nödvändiga organer, jemte de delar, som före blomsprickningen omsluta dessa organer. *Linné kallar b-n: växtens blottade kärlek.* B-n delar äro: Blomhyllan och Befruktningensdelarne. *B-orna slå ut, spricka ut, utspricka, vissna, falla af, affalla.* (Fig.) *Strö b-or på någons graf*, prisas dess minne. — *Syn.* Blomster, Ros. — 2) (oegentl.) Blommande växt. Brukas ej om träd, gräsarter och kryptogamer, utan blott om sådana slags mindre växter, hvilkas blommor utmärka sig för sin lägring. — *Syn.* Blomster, Blomväxt, Blomsterväxt. — 3) Blomning. Endast i uttrycket: *Stå i b.*, d. v. s. blomma. — 4) Figur, afbildning, som liknar en blomma. *Måla, gravera, brodera en b.* *B-or på ett tyg.* *Konstgjorda b-or*, af fint tyg förfärdigade, som likna naturliga blommor. — 5) (fig.) a) (i fysisk mening) *B. i ett ägg*, äggägula. *B. på muskott*, se *Muskottblomma*. *B. på en höld*, den öfversta, mest inflammationer delu af en höld, der vargörningen isynnerhet förliggår. *B. på vissa mineraler*, vittrade delar på ytan af desamma. *B.* säges äfven i den äldre kemien om

vissa fasta eller flygtiga ämnen, som blifvit frambragta genom sublimering eller dekomposition. Förekommer sålunda mest i sammansättningar, t. ex.: Svafvelblomma, Zinkblomma, m. fl. — *b*) Sägges om människans blomstrande ålder, ungdom, eller den, då hon är i sin fulla styrka, i sina bästa år. — *Hon dog i sin b., i sin ålders b., i b-n af sin ålder, i ungdomens b. Hon var då ännu i b-n af sin skönhet. Han är ännu i b-n af sin ålder, i sina bästa år, i sin fulla mognad.* — *c*) Det bästa, utmärktaste, förträffligaste af någonting. — *B-n af ridderskapet. Han är b-n för alla kavallerier.* — *d*) (i högre, poetisk stil) Ung, skön, älskvärd kvinna; äfv. barn. — *Denna b., så skön, föll i förtid för dödens lid.*

BLOMMA, v. n. 2. 1) (om växter) Hvar sina blommor utslagna, vara i blomning. *Träden, lekborna b. Säden b-r. Aonen har nu börjat b. — B. om,* säges om en växt, som blommor en gång till, innan den fyller bladen. — *B. ut,* se *Utblomma.* — *Syn.* Blomstra. — 2) (fig.) *a*) *Fattnet b-r,* säges, då dess yta är grön af en mängd små gröngula frön och växtämnen, hvilka flutit upp ifrån bottnen och sänna ofvanpå. — *b*) (om personer) Blomstra (hem. 2. a). — Skämtvis säges äfven om fyllhudar, att de blomma, när deras ansigte är mycket rödbrusigt.

BLOMMADE, n. 4. Se *Blomning*. 1.
BLOMNERA, v. a. 1. Vid väfning, brodering o. s. v., pryda med figurer, som likna blommor. Förekommer mest i part. pass., brukadt som adjektiv. — *Blomnerande, n. 4.*
BLOMNERAD, a. p. 2. (om väfnader, broderade tyger, o. d.) Prydd med figurer, liknande blommor. — *Syn.* Blommig.

BLOMNERING, f. 2. 1) Handlingen, då man blomnerar. — 2) Sjelfva de blomliga figurerna på väfnader, tyger, o. s. v.
BLOMNING, a. 2. 2) Som liknar en blomma. *B-a figurer.* — *Syn.* Blomformig, Blomlik. — 2) (om väfnader, tyger, o. s. v.) Prydd med blomliga figurer. — *Syn.* Blomnerad. — 3) (föga brukl.) *B-gl ansigte, B-a kinder, se Rödblommig.*
BLOMNINGHET, f. 3. Egenskapen att vara blommig.

BLOMMIST, -ist, c. 1) Person, som mycket älskar blommor, är hemma i blomsterväxternas skötsel, samt känner deras namn, utan att egentligen vara Botanist. — 2) Person, som förfärdigast konstgjorda blommor.

BLOMNING, f. 2. 1) Den del af lifvet hos en växt, då dess blommor äro utslagna. *Vara, stå i b. Äpelträden, buskarne stå i b. — Syn.* Blommande, Blomstring. — 2) (mindre brukl.) De utslagna blommorna på en växt. *Törnbuskens b. Öfvergår i fågning jasminkuskens. — Syn.* Blomstring. — 3) (fig.) *a*) Växtens tillstånd, då det säges blomma (hem. 2. a). — *b*) Den tid af en människas lif, då hon trädur barnåren och isynerhet är i åtnjutande af hetsa och skönhet. Brukas i denna bem. helst om qvinnor. *Louise är nu i sin b. — Syn.* Blomningslid, Blomstring, Blommande ålder, Ungdomsblomma, Blomningsdag, Blomstringsdag.

BLOMNINGSDAG, m. 2. Se *Blomstringsdag*.

BLOMNINGSPERIOD, blomm --- b, m. 3. Se *Blomningstid*.

BLOMNINGSTUND, f. 3. (fig.) Ganska kort blomstringstid.

BLOMNINGSSÄTT, n. 5. (bot.) Det sätt, hvar på blomknopparna eller de utvecklade blommorna äro fästade vid stjelken eller på blomfästet.

BLOMNINGSTID, m. 3. 1) Den tid, hvarunder en växt blommor. Brukas i denna bem. hellre än *Blomstringstid*. — 2) (fig.) Den tid, hvarunder en person eller sak är i sitt bästa, skönaste skick, i sitt högsta tillstånd af lycka. — *Syn.* Blomstringstid.

BLOMNYSTAN, n. 5. (bot.) Blomknippe, med helt korta grenar och mycket små, i form af ett litet nystan sammanpackade blommor.

BLOMPARTERER, blömparrtär, m. 3. Se *Blomsterpartier*.

BLOMPIP, m. 2. (bot.) Den nedersta, ihåliga, rör- eller pipformiga delen af en enbladig blomkrona. **BLOMPÖR**, blömpör, m. 3. (bot.) Ytterst fin öppning på kronbladen, som t. ex. afsöndrar honungssaft.

BLOMPOTTA, f. 1. 1) (mindre brukl.) Se *Blomkruka*. — 2) (i Cambiospelet) Ett kort, hvar på en blomkruka är afbildad.

BLOMKUNSKAP, f. 3. Se *Blomsterkunskap*.

BLOMÖVAST, m. 2. 1) Se *Blombukett*. — 2) (bot.) Blomningssätt, då blomskafften sitta på ett utdraget blomfäste och utgå från olika punkter, men de nedre äro förlängda till samma höjd med de öfre.

BLOMÖVYST, m. 2. Se *Blomstjolk*.

BLOMRİK, a. 2. Som har mycket blommor (om en växt, en trädgård, partier, o. s. v.). — *Syn.* Blomsterrik.

BLOMRUSKA, f. 1. 1) En mängd utan ordning hopbundna eller sammansittande blommor. — 2) (bot.) Se *Blomvippa*.

BLOMSÄMLING, f. 2. Se *Blomstersamling*.

BLOMSKÄFT, n. 5. (bot.) Liten fin stjolk, hvarigenom en blomma är fäst vid det öfriga af växten.

BLOMSKÄRN, n. 3. (bot.) Benämning på de mer eller mindre bladlika delar, som sitta på blomskafftet eller i grannskapet af blommorna, samt till formen eller färgen äro olika de egentliga örtbladen. Kallas äfv. *Skärnblad*.

BLOMSKÖTSEL, m. 2. äng. Se *Blomster-skötsel*.

BLOMSLIDA, f. 1. (bot.) Blad, som på Gräsarter i form af en slida omgifver stjelen.

BLOMSPINDEL, m. 2. pl. — *spindlar*. (bot.) Blomstjolk, förgrenad i flera blombarande skaft. Äfv. *Blomfäste*.

BLOMSPIRA, f. 1. (bot.) Blomningssätt, liknande en äggurnd eller aflång blomvippa, med flera blommor och styfvar, mera sammanträngda grenar. **BLOMSPRÄK**, n. 3. (föga brukl.) Se *Blomsterspråk*.

BLOMSTAM, m. 2. pl. — *stammar*. Se *Stängel*.

BLOMSTER, n. 5. 1) Blommande ört. *B-stren på märken.* Brukas i sammansättningar såsom benämning på vissa växter, t. ex.: *Tjårblomster, Smörblomster, m. fl.* — 2) Se *Blomma* (hem. 4). — 3) Figur, afbildning, som liknar en blomma. — 4) (litter.) Prydnad i stil. *Oratoriska b.* Förekommer äfven i sammansättningen Vältalighetshblomster.

BLOMSTERALMANACK, ---- näck, f. 1. Almanack, som utvisar de olika blomningstiderna för vissa växter.

BLOMSTERARTAD, a. 2. Till natur och ämne lik ett blomster.

BLOMSTERBAND, n. 5. 1) Blommor, hvilkas stjekar blifvit hopbundna i form af ett band. *B. begagnas till kransar, festoner, girlander, m. m.* (Fig.) *Hymens, kärlekens b.*, den behagliga förbindelse, som äktenskapet, kärleken med-

fören. — 2) (föga brukl.) Band af tyg, till sammanfästade af blommor.

BLOMSTERBESTRÖ, v. o. 2. Se *Blomsterströ*. **BLOMSTERBILDNING**, f. 2. (föga brukl.) Den figur, form, bildning, ett blomster har.

BLOMSTERBINDEL, m. 2. pl. — *bindlar*. Bindel, formerad af blomsterband (hem. 4). — *Syn.* Girland, Blomstergirland.

BLOMSTERBLAD, n. 3. (föga brukl.) Blad på en blomsterväxt. Man säger hellre Örtblad.

BLOMSTERBUKETT, ---- ätt, m. 3. Se *Blombukett*.

BLOMSTERBÄDD, m. 2. Bädd, beströdd med blommor. Är i egentlig bem. nästan obrukligt. (Fig.) *Hvita på en b.*, njuta ett lif, fullt af nöjen, fritt ifrån bekymmer och besvär. — *Syn.* Blomstersäng, Blomsterläger.

BLOMSTERBÄGARE, m. 3. Enkom dertill förfärdigad bägare, mindre vas, som fylles med vatten, för att deruti bevara blommor friska, till vällukt och prydnad i rum.

BLOMSTERBÄRARE, m. 3. och -*RERSKA*, f. 1. Person, som vid en högtid eller i ett festligt låg bär blommor, till ära för den person, sak eller händelse, för hvars skull festen firas.

BLOMSTERDÄL, m. 3. (poet.) Daf, beväxt med blommor.

BLOMSTERDOFT, se *Blomdoft*.

BLOMSTERFESTON, ---- fästön o. ---- fästäng, m. 3. Vägit hängande blomsterband, till prydnad på person, vägg, möbel o. s. v.

BLOMSTERFLUGA, f. 1. (nat. hist.) Ett släkte afflugorna, liknande humlor och getingar, med två ofantliga ögon, och svarta, gula eller hvita bälten på bakdelen. Syrphus.

BLOMSTERFORM, m. 3. Se *Blomsterbildning*.

BLOMSTERFORMIG, a. 2. Som till formen liknar ett blomster. — *Syn.* Blomsterlik.

BLOMSTERFRÖ, n. 4. Frö, hvaraf ett blomster kan uppväxa.

BLOMSTERFÄLT, n. 3. (poet.) Fält, beväxt med blommor.

BLOMSTERGIRLAND, -- ghirlängd, m. 3. Se *Blomsterbindel*.

BLOMSTERGLAS, n. 3. Se *Blomglas*.

BLOMSTERGUDINNA, f. 1. Se *Flora*, 1.

BLOMSTERGÅRD, m. 3. Inhägnadt mindre fält, der blomsterväxter odlas.

BLOMSTERGÄDDA, f. 1. Gädda, som leker under tiden ifrån slutet af maj månad till midsommar.

BLOMSTERHÄNDEL, m. 2. slag. Handel med krukväxter, afplockade blommor, blomsterfrön, o. s. v.

BLOMSTERHÄNDLARE, m. 3. -*LERSKA*, f. 1. En, som driver handel med blommor.

BLOMSTERKALENDER, ---- kändr, m. 2. pl. — *kalendrar*. Se *Blomsteralmanack*.

BLOMSTERKEDJA, f. 1. (fig. o. poet.) Ljuf förbindelse. *Vara fängslad med en b.*

BLOMSTERKNIPPA, f. 1. Flera blommor, förenade i en knippa.

BLOMSTERKNOPP, m. 2. Se *Blomknopp*.

BLOMSTERKORG, m. 2. 1) Korg, med blommor uti. — 2) Korg, enkom gjord att hafva blommor uti. — 3) Prydlig efterbildning af en korg, som, fylld med blommor, till prydnad ställes på bord, spegelbord, o. s. v. — 4) Åtbildning, genom målning, bildhuggeri, af en korg, fylld med blommor.

BLOMSTERKRANS, m. 2. Krans, hopflätad af blommor.

BLOMSTERKRONA, f. 1. Blomsterband, hopfästadt i form af en krona.

BLOMSTERKRUKA, f. 1. (föga brukl.) Se *Blomkruka*.

BLOMSTERKRÄFTA, f. 1. En art af Kräftsläktet. *Cancer floridus*.

BLOMSTERKUNNIG, a. 2. Som känner blomsterväxter och deras skötsel. Brukas äfven stundom substantivt, i samma mening som *Blomsterkännare*.

BLOMSTERKUNSKAP, f. 3. Kunskap om blomsterväxter och deras skötsel, mera teoretisk än *Blomsterkännedom*.

BLOMSTERKÄNNARE, m. 3. En, som känner blomsterväxter och deras skötsel. — *Syn.* Blomsterkunnig, Blommist.

— Botanist har en vidsträcktare bemärkelse och omfattar hela växtriket.

BLOMSTERKÄNNEDOM, m. 2. Kännedom om blomsterväxter och deras skötsel, mera stödd på erfarenhet än *Blomsterkunskap*.

BLOMSTERLAND, n. 3. o. 3. 1) (5) Land, qvarter i en trädgård, enkom uppläat till blomsterodling. — 2) (5. pl. — *länder*) Land, rike, landskap, trakt, som utmärker sig för rikedom på blommor. *Persien är ett betydligt b.*

BLOMSTERLIK, a. 2. Till det yttre lik ett blomster. — *Syn.* Blomsterformig, Blomsterartad.

BLOMSTERLÅDA, f. 1. Låda af trä, större eller mindre, enkom gjord, för att i deruti lagd jord odla blomsterväxter.

BLOMSTERLÄGER, n. 3. (poet.) Se *Blomsterbädd*.

BLOMSTERLÖK, m. 2. Lök, hvarigenom vissa blomsterväxter (t. ex. liljorna) fortbildas sig är ifrån är.

BLOMSTERMOSSA, f. 1. (bot.) Ett släkte af Löfmoossorna. *Splachnum*.

BLOMSTERMÄLARE, m. 3. Mälare, som företrädesvis utöfar konsten att måla blommor.

BLOMSTERMÄLERI, n. 3. Se *Blomstermåtning*, 1.

BLOMSTERMÄLNING, f. 2. 1) Konsten att måla blommor och blad i enlighet med naturen. — 2) En blomstermälares yrke eller sysselsättning. — 3) Målning, tedda, hvarpå blomster och blommor äro afbildade.

BLOMSTERMÅNAD, m. 3. Maj månad.

BLOMSTERMÄNGLERSKA, f. 1. Månglerska, som säljer blommor.

BLOMSTERÖDLARE, m. 3. En, som antingen för nöje eller som yrke odlar blommor.

BLOMSTERODLING, f. 2. 1) En blomsterodlares sysselsättning eller yrke. — 2) Fält, plats, der blomsterväxter odlas.

BLOMSTERPARK, m. 3. Park, der blommor i stor mängd växa.

BLOMSTERPARTIER, ---- parttär, m. 3. En, vanligtvis i en trädgård och utanför fönstern på boningshusets baksida, men äfven stundom på framsidan, midt på gården, afskild plats, der till prydnad och vällukt blomsterväxter uppdragas och växa.

BLOMSTERPLAN, m. 3. (poet.) Plan, jemn plats beväxt med blommor. *Sist när på ljufvig b., &c.*

BLOMSTERPLOCKARE, m. 3. -*KERSKA*, f. 1. En, som plockar vildt växande blommor.

BLOMSTERPOTTA, f. 1. (föga brukl.) Se *Blomkruka*.

BLOMSTERPRAKT, f. 3. sing. (poet. och i högre stil) Prakt, härrörande af vackra blommor i stor ymighet.

BLOMSTERPRYDA, v. a. 2. Pryda med blommor. Sages både om person och sak. — Part. pass. *Blomsterprydd* brukas nästan såsom adjektiv.

BLOMSTERPRYDNAD, f. 3. Prydnad, gjord af naturliga blommor.

BLOMSTERQVARTER, ---ér, n. 5. Särskilt land, kvarter, vanligtvis i en trädgård, upplåtet enkom för blomsterväxter.

BLOMSTERQVAST, m. 2. 1) Se *Blomqvast*. — 2) (Nrv.) Ett slags fyrverkeried, liknande en blomsterqvast.

BLOMSTERHABATT, ---ätt, m. 3. (trädg.) Rabatt (se d. o.), upplåten enkom för blomsterväxter.

BLOMSTERRIK, a. 2. Som har öfverflöd på blomsterväxter eller blommor.

BLOMSTERRIKE, n. 4. (poet.) Floras eller Blomstergudinnans rike.

BLOMSTERUSKA, f. 1. (föga brukl.) Se *Blomruska*.

BLOMSTERRÖR, n. 3. Orangeriväxt af Kryddlihornas familj, äfv. kallad *Canna*, *Strutblad*, *Canna indica*.

BLOMSTERSAMLING, f. 2. 1) Samling af blommor. — 2) (fig.) Se *Antologi*.

BLOMSTERSIRAT, ---ät, m. 3. (bildh. m. fl.) Sicat, som föreställer blommor.

BLOMSTERSKÖTSEL, m. 2. sing. Blomsterväxters plantering och skötsel. — Blomsterodning drivtes i större skala, Blomsterskötsel kan äfven vara i mindre.

BLOMSTERSPRÅK, n. 3. Tankars uttryckande förmedelst blommor eller bilder af blommor. *B-er är Cupidos hieroglyfskrift*.

BLOMSTERSTICKARE, m. 3. -KERSKA, f. 1. En, som stickar, broderar blommor.

BLOMSTERSTICKNING, f. 2. En blomsterstickares konst, yrke, sysselsättning.

BLOMSTERSTRÖ, v. a. 2. Beströ med blommor (både i egentlig och fig. mening).

BLOMSTERSTYCKE, n. 4. Se *Blomstermålning*, 2.

BLOMSTERSVÄRM, m. 2. Bisvärm, som lembar kupan om våren, vid blommornas första utsprikande.

BLOMSTERSÄDD, a. 2. Öfersädd, beströdd med blommor.

BLOMSTERSÄNG, f. 2. 1) Trädgårdssäng, enkom upplåten för blomsterväxter. — 2) Säng, beströdd med blommor. Brukas i denna bem. helst i poetisk stil.

BLOMSTERTECKNARE, m. 3. Artist, som utfövar konsten att teckna blommor.

BLOMSTERTECKNING, f. 2. 1) En blomstertecknarens konst, yrke eller sysselsättning. — 2) Genom teckning utförd afbildning af blommor.

BLOMSTERTID, m. 3. Den tid på året, då marken är smyckad af blommor, helst före slåttern, således maj och juni månader.

BLOMSTERTRAKT, m. 3. Trakt, som utmärker sig för rikedom på blommor.

BLOMSTERTRÄDGÅRD, m. 2. Se *Blomstergård*.

Anm. Ordet är egentligen till sin sammansättning en missbildning, som hör ur språket utömas.

BLOMSTERUR, n. 3. Sammanställd plantering af örter, hvilkas blommor öppna sig på vissa af dagens timmar, så att för hvarje timme en af dem står ut.

BLOMSTERURNA, f. 1. Urna, som begagnas att deruti slå vatten och hälla afplockade blommor friska, till prydnad i rum, o. s. v.

BLOMSTERVAS, m. 3. Vas, till samma begagnande, som föregående.

BLOMSTERVURM, m. 3. Öfverdrifvet, narraktigt tycke för blommor. — S. c. 2. Person, som varmar för blommor.

BLOMSTERYÄN, c. 3. pl. — *vänner*. Vän af blommor (i mindre grad än Blomsterälskare).

BLOMSTERVÄXT, f. 3. Ört, som bär blommor.

BLOMSTERÄLSKARE, m. 3. -RINNA, f. 1. En, som mycket tycker om blommor eller är road af blomsterskötsel.

BLOMSTERÄNG, f. 2. (poet.) Äng, beväxt med en myckenhet blommor.

BLOMSTJELK, m. 2. Se *Blomskälf*.

BLOMSTOFF, n. 3. Se *Frönjöl*.

BLOMSTRA, v. n. 1. 1) Se *Blomma*, 1. — 2) (fig.) a) (om människor) Vara i åtnjutande af ungdomens friskhet och fågring. Brukas föga, mest om unga flickor. — b) (om sak) Vara i sitt bästa skick, på höjden af sin lycka; stå högt i ära, anseende, ryktbarhet, förtroende. *Skönheten b-r ej mer än en gång. Hvem vet, hvar lyckan b-r för mig! Athen b-de under Pericles. Under Gustaf III:s regering b-de konst och vetenskaper. — B. äpp, se Uppblomstra.*

BLOMSTRANDE, n. 4. Se *Blomstring*. — *Adj. p. 1. (fig.) 1) (i fråga om människor) Som har utseende af ungdomens friskhet och fågring. En b. yngling, ungdom. B. ansigte, hy, kinder. — 2) Som är i sitt bästa skick, på höjden af sin lycka, i högst lyckliga omständigheter. Vara i sin b. ålder, i sin b. år. En b. stad, inväntning, skola. B. affärer. — 3) B. stil, der man finner många poetiska eller retoriska blommor.*

BLOMSTRAS, v. dep. 1. (mindre brukl.) Vara i blomstring, blomstra, blomma. *Marcken b., är beträckt med blommor.*

BLOMSTRING, f. 2. 1) (egentl.) a) En växts tillstånd, då hon blommor. *Örtarna på marken äro nu i sin b. — Syn. Blomning, Blommande, Blomstrande. — b) Den tid, hvarunder en växt blommor. Denna örtens b. varar länge. — 2) (fig.) a) Tillstånd, då person eller sak är i sitt lyckligaste skick. — b) Tiden, hvarunder detta äger rum. — Ss. B-sdag, -speriod, -sstund, -stid, m. fl.; jfr. *Blomningsdag*, m. fl.*

BLOMSTÄNGEL, m. 2. pl. — *stänglar*. Se *Stängel*.

BLOMSVALG, n. 5. (bot.) På en enbladig blomkrona, den öfre öppningen, hvarst pipen och brämet träffas.

BLOMSVANS, m. 2. (bot.) Blomningsstätt, då flera blommystan sitta samlade längs efter ett blomfäste, som de bekläda, och bilda ett slags ax eller hängan.

BLOMSÄNG, f. 2. (föga brukl.) Se *Blomstersäng*.

BLOMTOFS, m. 2. (bot.) Benämning på ett blomknippe, då dess grenar och blomskälf äro mycket korta och blommorna fullständiga.

BLOMTOPP, m. 2. (bot.) Se *Blomspira*.

BLOMYAS, m. 3. Se *Blomstervas*.

BLOMYASS, m. 2. sing. (bot.) Liljebloomig växt af fam. *Allismaceæ*, som växer i dammar och på åkränder, med blad liknande vass, och en har blomspira, omkring 3 fot lång, som bär en flock ljusst rosenröda blommor. *Butomus umbellatus*.

BLOMYERK, n. 3. (byggn.k.) Prydnader, slater, föreställande blommor.

BLOMYPPA, f. 1. (bot.) Blomningsstätt, då blomfästet är utdraget och ifrån detsamma här

och der utgå flere längre grenar, som åter grenas sig, och äro släka samt oftast utspärrade från hvarandra.

BLOND, bländ o. blånngd, a. 2. (fr. *Blond*) Ljushårig, med blå ögon och ljuslett hy.

BLONDER, bländ o. blånngör, m. 3. (fr. *Blonde*) Ett slags tunna och genomskinligt kuyppade spetsar af rätt silke. — Ss. *Blondfabrik, -fabrikör, -makare*.

BLONDIN, bländn o. blånngd'n, f. 3. (fr. *Blondine*) Ljuslegd fruntimmer.

BLOSS, n. 3. 1) Stycke torrt träl, fackla eller annat passande, brännbart ämne, som man använder i ena ändan, för att lysa sig med. *Gå med b., lysa sig med b.* Ingår i sammansättningen *Furubloss*. — *Syn. Se Ljus*. — 2) (fig. poet.) *Nattens, himmelens, himlaheavels, firmamentets, fästets b., stjernorna*.

BLOSSA, v. n. 1. 1) Brinna med häftigt flammmande låga. *Se facklorna, midschallerna, torrvedstickerorna, huru de b. Elden b-r. — B. främ, slå fram (om eldsåga). — B. äpp, se Uppblossa. — Syn. Se Brinna*. — 2) (fig.) Halva stark rodnad, till följe af inre hetta eller våldsamt sinnesörvelse. *Hans ansigte, kinder b-de af vrede. — B. äpp, se Uppblossa. — 3) (fam.) B. öde och röka, se Bolma. — V. a. (fam.) B. öd och rök i ansigtet på någon, säges, då man vid rökning sätter mynnigen af piprövidet emot någons ansigte och blåser hårdt igenom munstycket, så att rök och eldnistor fara upp.*

BLOSSANDE, n. 2. 1) Häftigt flammmande. *Facklornas b. — 2) (fig.) Stark rodnad. Ansigtets, kindernas b. — 3) (fam.) Bolmande.*

BLOSSARE, m. 5. (föga brukl.) Se *Bolmare*.

BLOSSBÄRE, m. 3. (föga brukl.) En, som vid högtidliga tillfällen bär bloss.

BLOSSNING, f. 2. Se *Blossande*, 3.

BLOT, n. 3. (hist.) Offer af djur eller människor åt gudarna, hos de forna Skandinaverna.

BLOTA, v. n. 1. (hist.) Offra djur eller människor åt gudarna och dervid bestyrka deras bild samt templets väggar med offerbloden. Ordet kommer af *Blod*, och brukas endast i fråga om de forna Skandinavernas offeringar. — *Blotlande*, n. 4. o. *Blotning*, f. 2.

BLOTGUD, m. 2. (hist.) Gud, åt hvilken de forna Skandinaverna blotade.

BLOTGÅRD, m. 2. (hist.) Gård kring ett blothus.

BLOTHUS, n. 3. (hist.) Offerhus, der man blotade åt gudarna.

BLOTMÅNAD, m. 3. (hist.) Månad, då våra hedniska förfäder blotade.

BLOTT, a. 1. 1) Utan betäckning. *Bära en tagelskjorta på b-a kroppen. In på b-a kroppen. På b-a marken.* Brukas i denna bem. sällan utom i näme talesätt och alltid i definit form, med undantag af talesättet: *B. och bar*, alldeles naken; (fig. med tomma händer, utan alla tillgångar: *en b. och bar oförsigtighet*, icke annat än en o. — *Syn. Bar, Obtäckt, Ohöjld, Naken. — 2) Ensamt, utan något annat åtföljande, utan tillhjälp af något annat. Vara i b-a skjortan. — Se med b-a ögat. Jag blef trodd på mitt b-a ord. Rysa vid b-a åsynen af något. (i brädspel) B. bricka, ensam, ej bunden. Nyttjas äfven i denna bem. nästan alltid i definit form. — *Syn. Bar, Ensamt, Allett. — Adv. Endast. B. en enda. B. för ro skull. Det är b. ett rykte, b. afund, b. af elakhet. Ni behöfver b. befalla.**

BLOTTAD, a. p. 2. 1) Åttäckt, bar, ohöjld. *Stå med b-t hufvud. B. värja. — 2) (fig.) Som är utan, beröfvad. B. på vännar och all hjälp.*

BLOTTANDE, n. 4. Handlingen, då man blotar.

BLOTTNING, f. 2. (föga brukl.) Se föreg.

BLOTTSTÄLLA, v. a. 2. Försätta i en belägenhet, då man har att frukta för något. *B. någon för nöd, fara, åtlöje. B. sitt lif för fäderneslandet, utsätta det för fara i och för fäderneslandets tjänst. Detta b-ller er för stora faror. Frukta icke, jag skall ej b. er. B. sin person, sin egendom, sin ära, sin värdighet. B. sitt namn, utsätta sig för faran att blifva vanärad. Han b-ller sitt anseende genom att inlåta sig med en så dålig person. — Syn. Utsätta (för), Kompromettera. — B. sig, v. r. Försätta sig i en belägenhet, då man har att frukta för något. B. sig för nöd, fara, skymf, vanära, &c. Jag b-ller mig för mycket, om jag inlåter mig i detta företag. Genom sitt beteende i denna sak b-llde han sig ganska mycket, utsatte sig för misstankar, elaka uttalandningar, smådelse, förtal, o. s. v. — Syn. Utsätta sig (för), Kompromettera sig.*

BLOTTSTÄLLANDE, n. 4. Handlingen, då man blotställer.

BLOTTSTÄLLD, a. p. 1. Se *Blottad*, 2.

Han b. gissar så. Det blifver begripligt b. då man betraktar . . . Icke b., icke endast, icke allenast, mer än, t. ex.: Hon är icke b. vacker (äfv. icke vacker b.), utan äfven god. B. och bart, endast och allenast; alldeles icke mer än. — Syn. Se Endast. — B. att, Om b. ell. ensamt B. konj. Om allenast, så vida, endast. B. att, om b. ell. b. han vinner sina syften, så frågar han ej efter medlen. Kom b! d. v. s. om allenast du kommer, så . . .

BLOTTA, v. a. 1. 1) Aftaga, befria från något betäckande. *B. halsen, bröstet. B. rötterna på ett träd, bortskafta den betäckande jorden, så att de komma i dagen. B. hufvudet, aftaga hatten. B. värjan, draga den ur slidan. (Kir.) B. ett ben, med instrumenter undanskafta hud, kött, senor m. m., som betäcka ett ben, så att det blir obtäckt. — Syn. Åttäcka, Åttölja, Göra naken, bar, blott. — 2) (fig.) a) Lägga i öppen dag, röja. *B. sin okunnighet. B. en hemlighet, en intrig. B. en bedragare, göra hans bedrägerier, hans bedräglighet uppenbara. B. någon betyder äfv.: lägga dess fel, svagheter i dagen. — Syn. Se Röja. — b) Beröfva. Denna händelse har b-t honom på allt. Helt säges *Utblotta*. Brukas i denna bem. mest i part. pass. — Syn. Se Beröfva. — c) (milit.) Lemna utan betäckning, försvar. *B. en fästning, en provins, en gräns. B. centern af en armé. Han b-de infanteriet för mycket. — d) (i brädspel) B. en bricka, lemna en bricka ensam, d. v. s. utsatt för att blifva slagen. — B. sig, v. r. 1) På någon del af kroppen undanföra de betäckande kläderna, så att den blifver bar. Brukas vanligtvis i bem. af att aftaga hatt, hufvudbonad, som betäcker hufvudet. — 2) (fig.) a) Röja sina tankar, äfv. röja sin svaghet, gifva pris på sig, utsätta sig för anfall. — b) Beröfva sig alla medel, tillgångar; göra sig nödställd. *Jag har alldeles b-t mig (utgifvit alla mina penningar) för din skull. — Syn. Utblotta sig.****

BLOTTA, f. 1. (i brädspel) En blott bricka. *Han bör aktia sig för många b-or.*

BLOTTAD, a. p. 2. 1) Åttäckt, bar, ohöjld. *Stå med b-t hufvud. B. värja. — 2) (fig.) Som är utan, beröfvad. B. på vännar och all hjälp.*

BLOTTANDE, n. 4. Handlingen, då man blotar.

BLOTTNING, f. 2. (föga brukl.) Se föreg.

BLOTTSTÄLLA, v. a. 2. Försätta i en belägenhet, då man har att frukta för något. *B. någon för nöd, fara, åtlöje. B. sitt lif för fäderneslandet, utsätta det för fara i och för fäderneslandets tjänst. Detta b-ller er för stora faror. Frukta icke, jag skall ej b. er. B. sin person, sin egendom, sin ära, sin värdighet. B. sitt namn, utsätta sig för faran att blifva vanärad. Han b-ller sitt anseende genom att inlåta sig med en så dålig person. — Syn. Utsätta (för), Kompromettera. — B. sig, v. r. Försätta sig i en belägenhet, då man har att frukta för något. B. sig för nöd, fara, skymf, vanära, &c. Jag b-ller mig för mycket, om jag inlåter mig i detta företag. Genom sitt beteende i denna sak b-llde han sig ganska mycket, utsatte sig för misstankar, elaka uttalandningar, smådelse, förtal, o. s. v. — Syn. Utsätta sig (för), Kompromettera sig.*

BLOTTSTÄLLANDE, n. 4. Handlingen, då man blotställer.

BLOTTSTÄLLD, a. p. 1. Se *Blottad*, 2.